

**RES PUBLICA
CIVITAS SOCIALIS**

Strachotín

*Bc. Pavel Lachman
Ing. arch. Vítězslav Nový
UN FA VUT Brno
2016/2017*

Zadání diplomové práce

Číslo práce: FA-DIP0050/2016
Ústav: Ústav navrhování
Student: Bc. Pavel Lachman
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: Architektura
Vedoucí práce: Ing. arch. Vítězslav Nový
Akademický rok: 2016/17

Název diplomové práce:

ResPublica/Civitas Socialis – Strachotín, I. p. 2017

Zadání diplomové práce:

Strachotín je jedním z malých sídel, které lemují břehy novomlýnských nádrží. Bývalá identita příhraničních obcí v krajinně lužních lesů se vytratila. Existence mělkých rybníků výrazně změnila nejen tvář krajiny, ale i životy místních obyvatel. Některé jistoty ale nezmizely – panoráma Pálavy anebo zvláštní reliéf země rodící vinou révu...

Zastupitelé i obyvatelé Strachotína dlouhodobě zvažují stavební počiny různorodého rozsahu, které by posílili pospolitost občanů, jejich možnosti při využití potenciálu místa (víno, turistický ruch) a obci navrátili její ztracenou tvář.

Cílem práce je tedy definování vize pro fungování komunitních, společensko-sociálních, kulturních či volnočasových aktivit v rámci obce, které bude vtěleno do konkrétní podoby návrhu – objektu. A to při využití všech autorových schopností, jeho vnímavosti a empatie a také aktuálních poznatků a trendů majících vliv na typologii objektu(ů).

Hlavním vnějším faktorem ovlivňujícím návrh je jeho zasazení do rámce sídla, které má unikátní kvality, zejména díky poloze na hraně již zmíněných nádrží a ve vizuálním sousedství pálavských vrchů.

V rámci stávající urbanistické struktury tedy diplomant navrhne v některé z vytipovaných lokalit objekt společensko-sociálního, kulturního, komunitního či volnočasového centra celoobecního významu, kdy při práci využije veškerých podkladů a materiálů, které získal nebo zpracoval v průběhu předchozí práce v rámci modulu Res Publica.

Rozsah grafických prací:

Analytická část posuzující stav a charakter území, problémy a příležitosti obdobných staveb v ČR i ve střední Evropě.

Průvodní zpráva na formátu A4 (297 x 210 mm) na výšku. Rozsah zprávy bude 5 normostran.

Dokumentace vývoje návrhu, prezentace konceptu

Širší vztahy v měřítku 1:1000 – 1:5000, dokumentující vztah mezi stávající a navrženou urbanistickou strukturou.

Situace v měřítku 1:500 – 1:1000, Půdorysy, řezy a pohledy v měřítku 1:200/ 1:100.

Alespoň dvě perspektivní zobrazení exteriéru (např. formou zákresu do fotografie), co možná nejlépe zachycující charakter zvoleného řešení. Konkrétní stanoviště budou stanovena v průběhu práce.

Alespoň dvě perspektivní zobrazení interiéru co možná nejlépe zachycující charakter zvoleného řešení. Technologická studie - tj. konstrukční schéma objektu a typický řez fasádou v měřítku 1:50 s detaily 1:10.

Model v měřítku 1:200, který bude zpracován včetně nejbližšího okolí.

Seznam odborné literatury:

Neufert, E.: Navrhování staveb

Norberg-Schultz, Ch.: Genius loci

Valena, T.: Město a topografie

Gehl, J.: Život mezi budovami

Gehl, J.: Města pro lidi

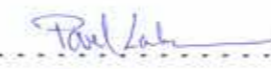
Gehl, J.: Nové městské prostory

www.apruvodce.cz; související zákony, vyhlášky, normy a předpisy dle platné legislativy ČR

Termín zadání diplomové práce: 20. 2. 2017

Termín odevzdání diplomové práce: 15. 5. 2017

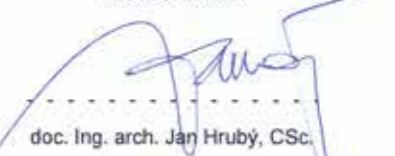
Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Pavel Lachman
student(ka)

Ing. arch. Vítězslav Nový
vedoucí práce

doc. Ing. arch. Jan Hrubý, CSc.
vedoucí ústavu

V Brně, dne 20. 2. 2017

doc. Ing. arch. Jan Hrubý, CSc.
děkan

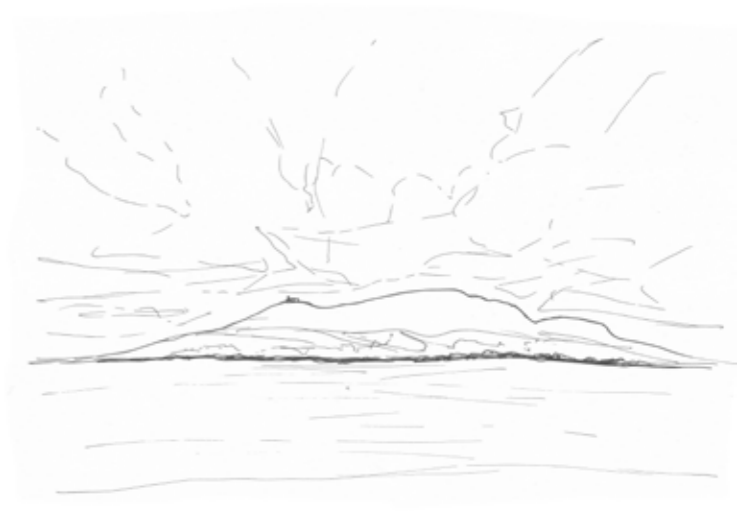

Na základě analytické předdiplomní práce vybírám lokalitu „trojúhelníka“ mezi hrázemi jako vhodnou pro drobný zásah ve formě novostavby objektu kulturního i turistického významu pro obec Strachotín a okolí. Funkce reagují na potřeby posílení identity a jedinečnosti místa, vesnice v krajině, postavení obce v širokém okolí.

Pohled z vrcholu Děvína na vybranou lokalitu.

Hrany, kontrasty - rozhraní fenoménů krajiny

Krajina je proměnlivá, její druhy a charaktery se někdy prolínají, krajina se plynule proměňuje a nelze jednoznačně definovat místo předělu.

Jinde naopak krajina nabývá nového charakteru velice ostře, naprosto jednoznačně prodělává kvalitativní změnu. Právě toto místo - hranice je velice výrazným a silným momentem. Změna je výrazná, člověk, který krajinu vnímá si takovou změnu uvědomí mnohem intenzivněji. Konkrétně ve Strachotíně se pak odehrává velice pestrá proměnlivost krajinných druhů. Klasická krajina s vinohrady, poli a drobnými stavbami přechází plynule ve velké lány na mírných kopcích na straně jedné, nebo v lužní lesy, malé vesnice nebo skupiny staveb na straně druhé. Škála měřítka krajiny a vztahu ke člověku jako vnímateli je pestrá.

O to výraznější je změna, která se odehrává na hrázi. Tato krajina se náhle mění, nahrazuje ji vodní plocha rybníka nebo nádrže. Krajina za hranicí je zásadně odlišná - volná nečleněná plocha, nelze do ní vstoupit, na své hladině odráží okolí i oblohu.

Při procházení krajinou je rozhraní vždy zajímavé, výhled po překonání hřebene kopce, naopak výhled, který se otevře na okraji lesa, když už stromy nebrání výhledu. Na hrázích ve Strachotíně lze zažívat podobné. Panorama Pálavy je sice všudypřítomné, je vidět alespoň v náznaku i z vesnice, ale právě při vstupu na hráze je efekt ještě výraznější. Na hráz se lze dostat opuštěním struktury vesnice, příchode skrz stromořadí, okolo rybníka, možností je spousta, ale vždy lze zažít onu změnu, která se odehraje při vystoupení na hráz. Expozice, otevřenost, maximální výhled, který se nepatrně proměňuje podle počasí i konkrétního místa pozorování, vítr, obloha, voda, krajina.

Norský teoretik architektury Christian Norberg Schulz rozpracovává ve své knize Genius loci (K fenomenologii architektury) myšlenky filozofa Martina Heideggera.

Při hledání genia loci - ducha místa lze využít právě fenomenologie. Tímto přístupem jsme schopni popsat i abstraktní jevy a procesy v krajině. Hledáme charakter míst, místa utváří krajinu. Pokusem o ohrazení, definování charakteru místa jsme schopni uchopit krajinu, svět.

Krajinu lze rozdělit na tři druhy, posouzením charakteru, srozumitelnosti, měřítka, přítomnosti vody, struktury, identity...

Krajina romantická

V krajině reprezentované například severským lesem jsou v převaze přírodní síly. Množství mikrostruktur působí chaotickým a těžko uchopitelným dojem. Vnímáme podrobnosti a detaily.

Krajina kosmická

Chybí zde drobnost a přiměřenost měřítka, jedinečnost míst, převažuje monotónnost, vztah oblohy a země. Typickým příkladem tohoto druhu krajina je poušť.

Krajina klasická

Krajina je definována jako rovnovážný vztah člověka a přírody. Lidé obdělávají půdu, ta jim přináší obživu, staví si v krajině svá sídla. Přírodní místa nesou stopy působení člověka.

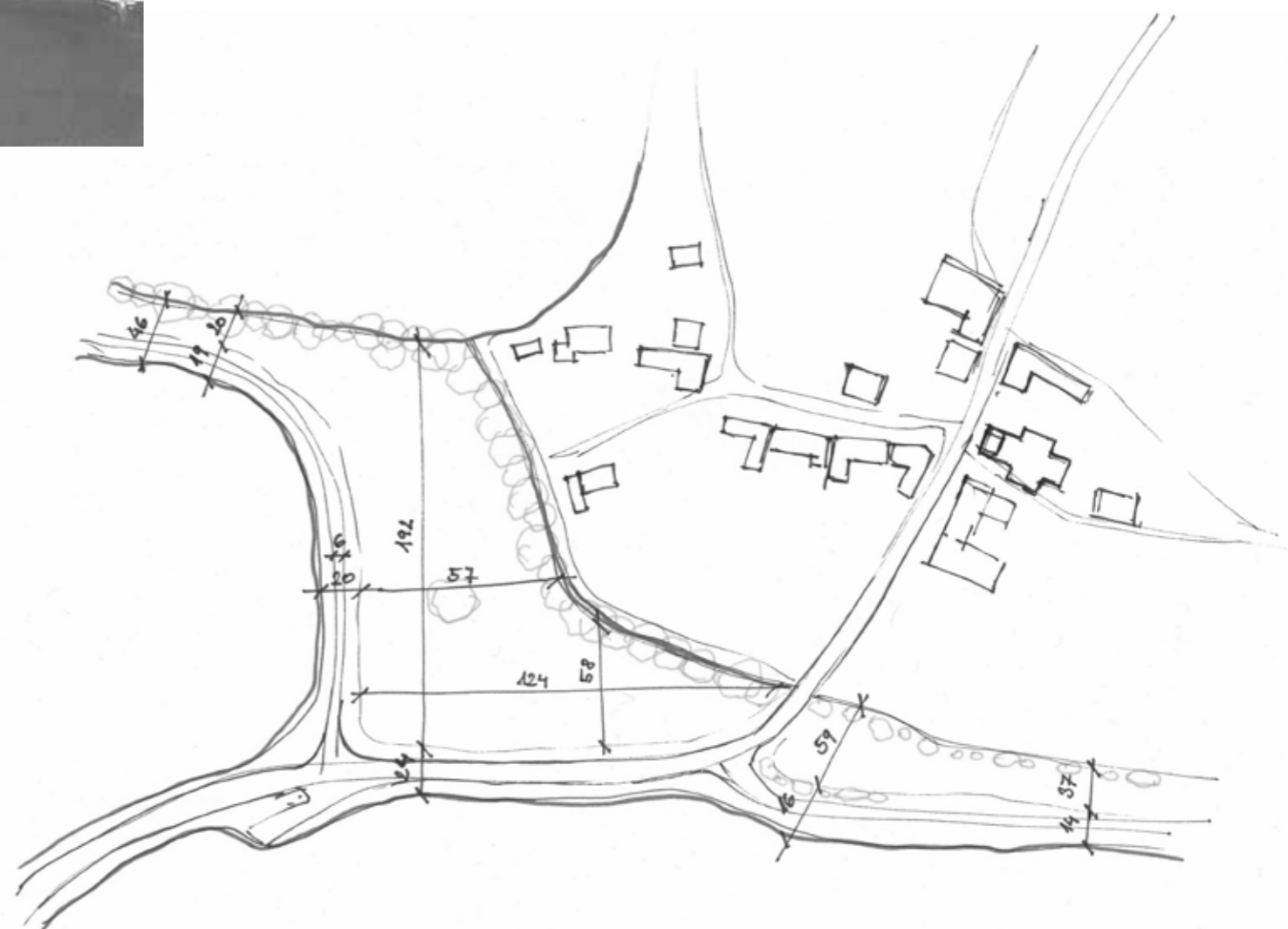

Trojúhelník mezi hrázemi není pouze myšlenou hranicí, je vymezen velice striktně. Na vymezení hranice se podílí hráze tří vodních ploch: Strachotínského rybníka, Střední a Dolní nádrže. Další úsek hranice tvoří vzrostlé stromy podél strouhy, pokračující stromořadí je zároveň ostrým okrajem zastavěného území obce, oddělení intravilánu a extravilánu je zde definitivní.

Vymezení však pokračuje i ve třetím rozměru. Pomyslné dno trojúhelníka je téměř dokonale rovné, nachází se však pod úrovní vodní hladiny nádrže, zároveň nad úrovní hladiny rybníka. Výškový rozdíl vymezené plochy a koruny hráze je pak přibližně 4m.

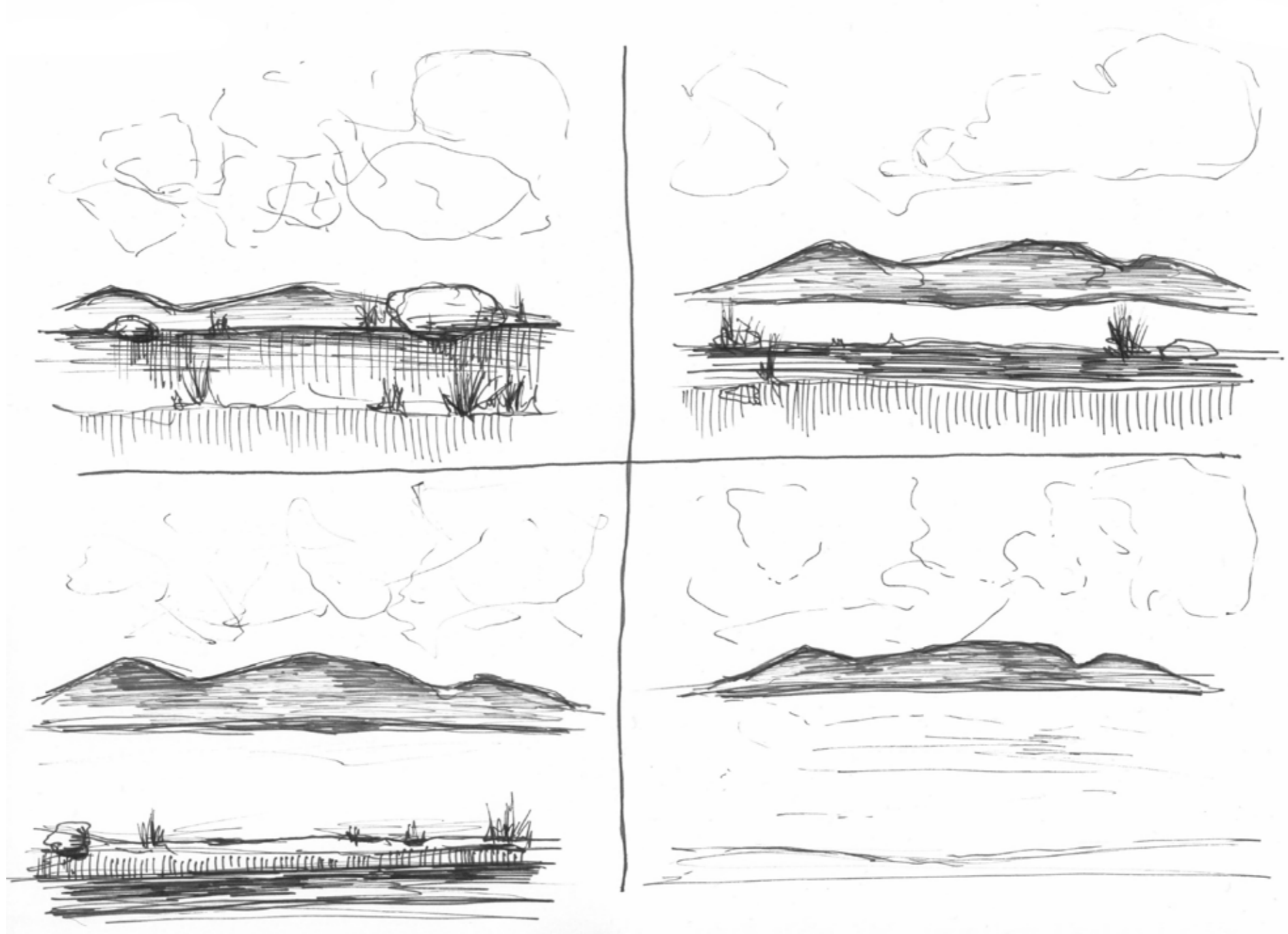
Odlišení se projevuje i v charakteru místa, jeho využití. Voda, uzavřená hrázemi plní svůj účel, nabízí i určitou hodnotu navíc. Hráze jsou ryze funkční záležitostí, oddělují vodu od krajiny, zároveň jsou klíčovým dopravním a komunikačním prvkem napříč vodní plochou i okolo ní.

Onen trojúhelník je však jakýmsi hluchým prostorem, plochou, která zbyla po ohrazení vodní nádrže a přilehlé vesnice. Plocha byla prakticky nevhodná pro zemědělské nebo jiné využití a rozšíření vesnice tímto směrem do úzkého pruhu podél hráze nebylo logické. Místo tedy zůstalo bez náznaku využití.

„Trojúhelník“

„Trojúhelník“

Plocha pod hrází nenabízí svou kvalitu rovnoměrně rozmístěnou.

Jsou místa, která nabízí stín pod vysokými stromy, naopak místa, kde slunce svítí celý den a neskýtají ani náznak stínu. Prostor malý, ohraničený korunou hráze i stromy je téměř komorní, bezpečný a v závětří, přechází však v otevřenější prostor, nekrytý, větší, otevřenější.

Rozdílnost se projeví velmi výrazně ve vztahu k výhledu do krajiny, míře otevřenosti. Lze nalézt jistou míru úměrnosti mezi otevřením se krajině za účelem získání maximální kontaktu a rozhledu, expozice, a mezi uzavřením a skrytím se s efektem ztráty kontaktu s okolím.

Tuto proměnlivost lze zažít přecházením z jednoho konce trojúhelníku na druhý pozorováním změny v kontaktu se stromy, vesnicí, výhledem, oblohou a vodou. Efekt je ještě výraznější při vystoupení odspodu až nahoru na korunu hráze, kdekoliv nebo po některé z vyšlapaných pěšinek:

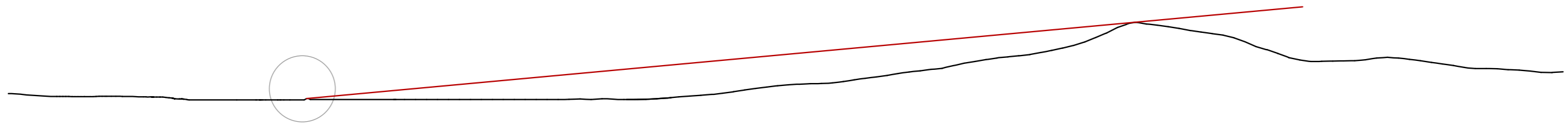
Proměňuje se výhled, v zorném poli se mění zastoupení blízkého a vzdáleného, figury a pozadí. Konkrétně se mění vnímání hráze a břehu v prvním obrazovém plánu, vodní plochy a vzdálené hráze v plánu středním a nakonec oblohy a hřebene kopců na protějším břehu v plánu nejvzdálenějším. Každé stanoviště, každý krok proměňuje poměrné zastoupení krajiny, vody a oblohy v pomyslné ploše obrazu. Mění způsob kontaktu, vnímání, uvědomování si. Bohatá škála se tedy pohybuje od naprosté dominance hmoty hráze s tušným panoramatem v pozadí až po největší výraznost hřebene kopců zrcadlících se ve vodní hladině vedoucí k potlačení všeho ostatního.

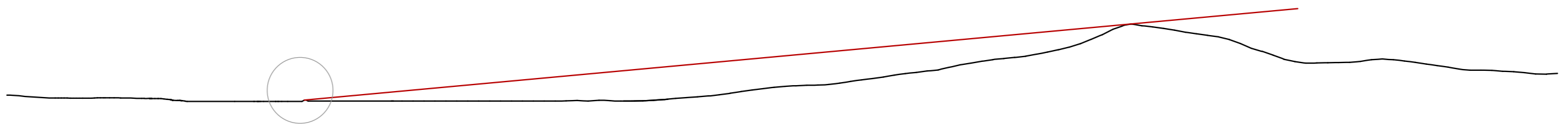
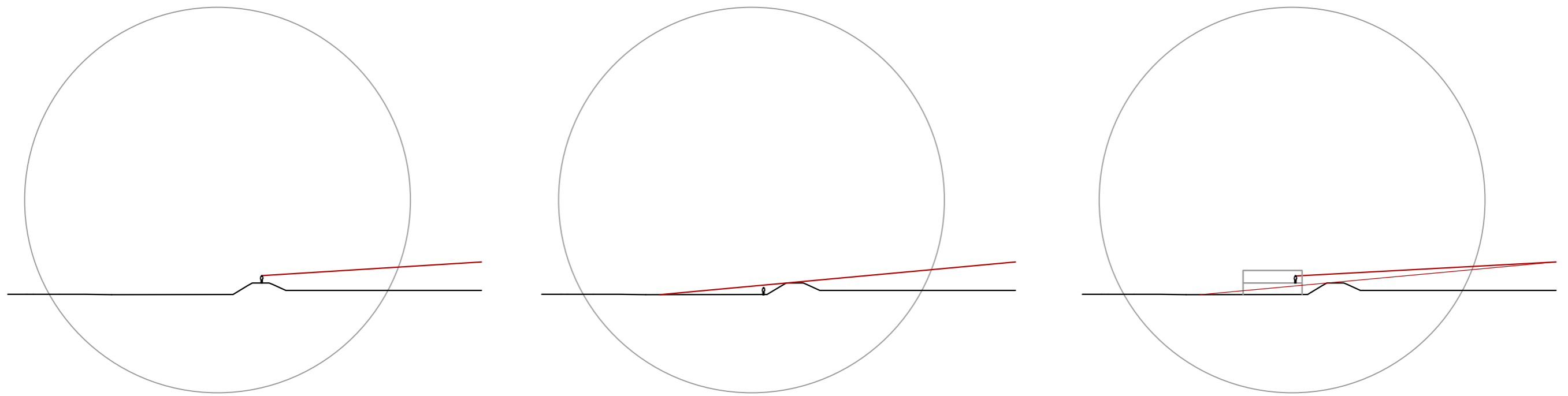

Výhledy

Pohled na panorama kopců není všude stejný, mění se jeho jednoznačnost i kvalita, závisí na pozici pozorovatele, na pozici vůči hrázi, která výhled umožňuje, ale může také tvořit překážku. Výhled je proto klíčovým prvkem, je nutné ho zajistit i po vstoupení do prostoru trojúhelníka.

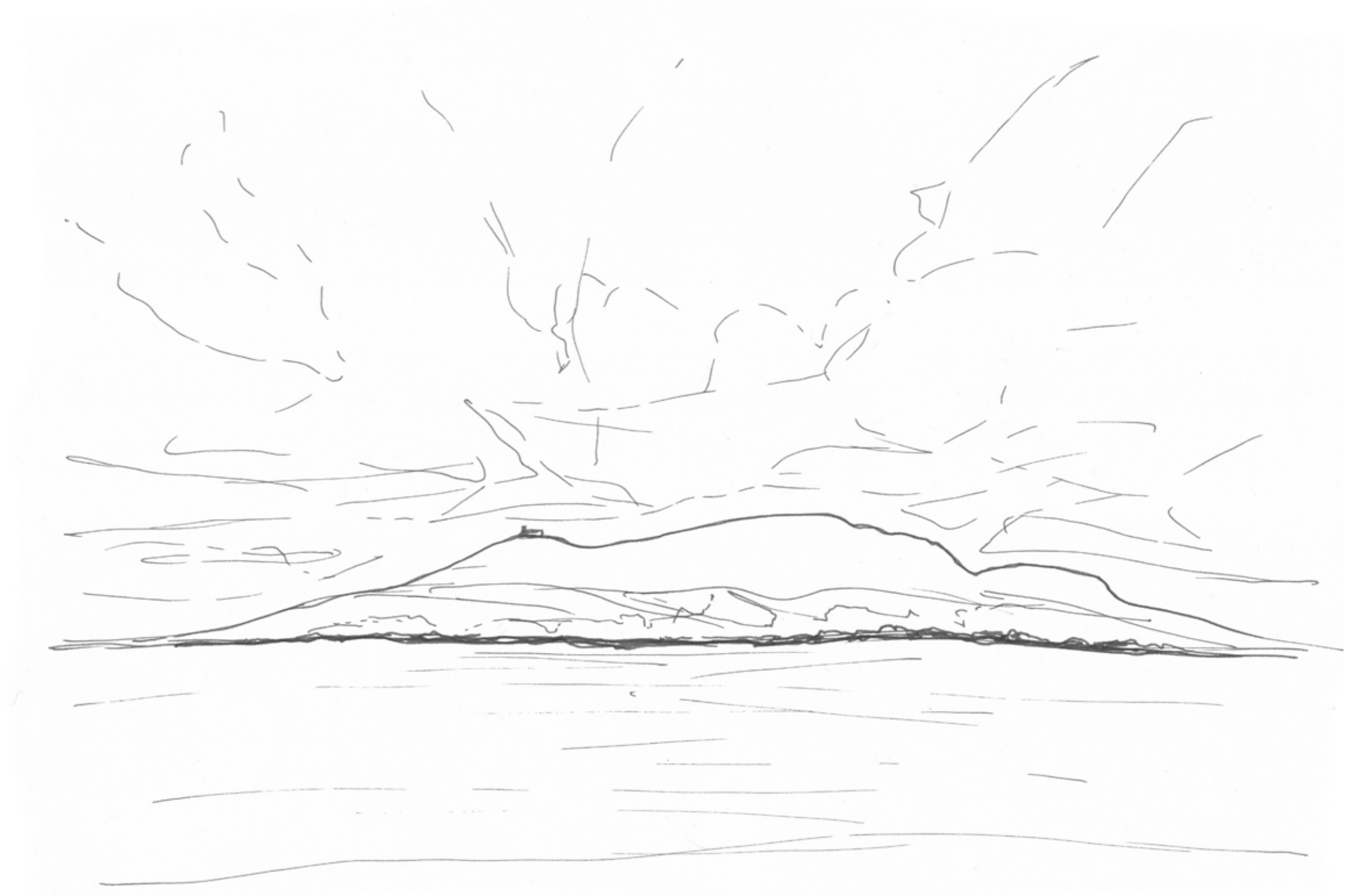

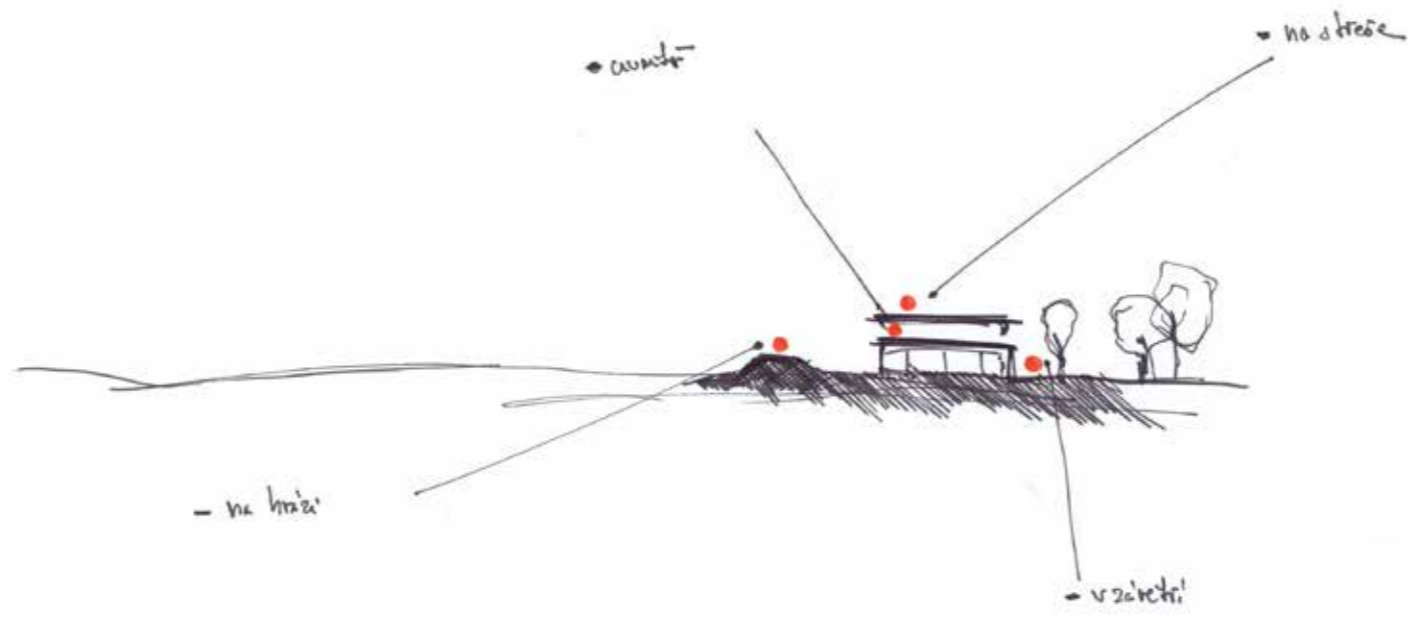

Výhledy, hráz

Pozorovatel stojící na cestě vedoucí po hrázi má rozhled téměř nerušený, sestoupí-li ale dolů z hráze na odvrácenou stranu, o výhled téměř přijde. V určité vzdálenosti od hráze je pohled na panorama zcela znemožněn výškovým rozdílem koruny hráze.

Umístěním stavby přímo na dno trojúhelníka by byl výhled z jejího vnitřního prostoru do krajiny jednoznačně omezen. Jednou ze základních myšlenek v návrhu je tedy překonání hráze pro zajištění výhledu. Hlavní vnitřní prostor stavby, ze kterého je výhled žádoucí, ne-li přímo nutný je pak vyzvednut tak, že úroveň podlahy je ve stejné výšce jako úroveň koruny hráze.

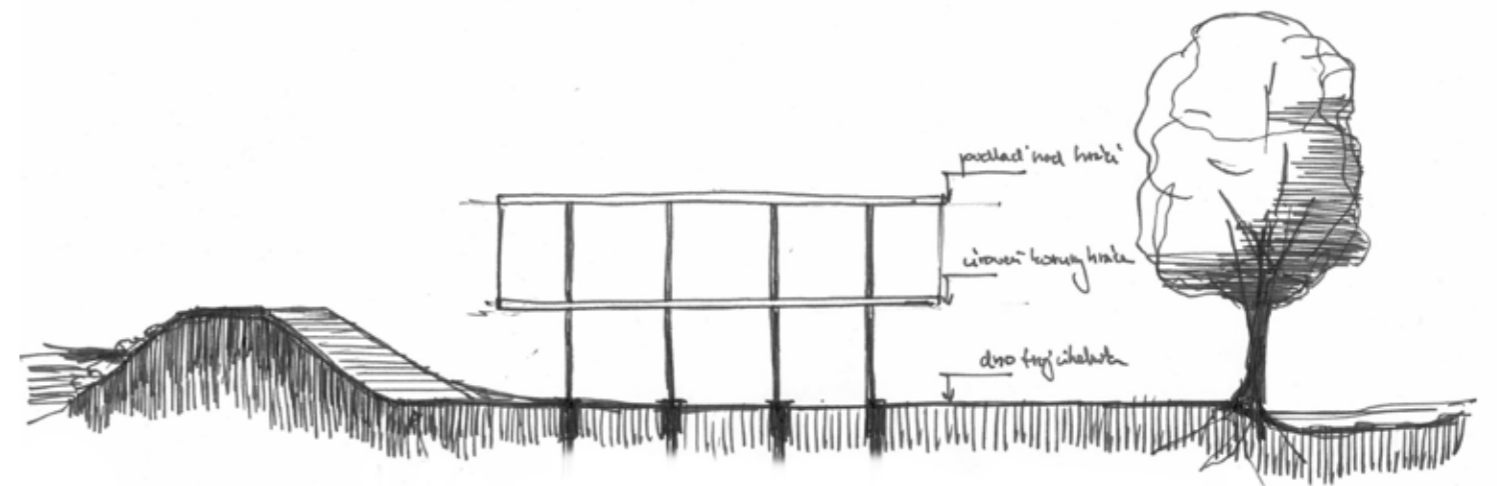
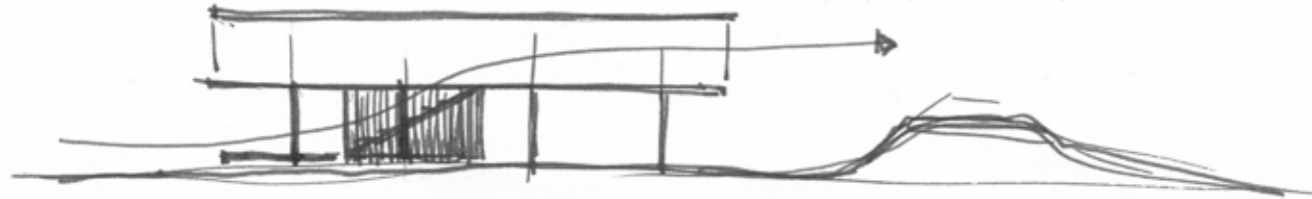
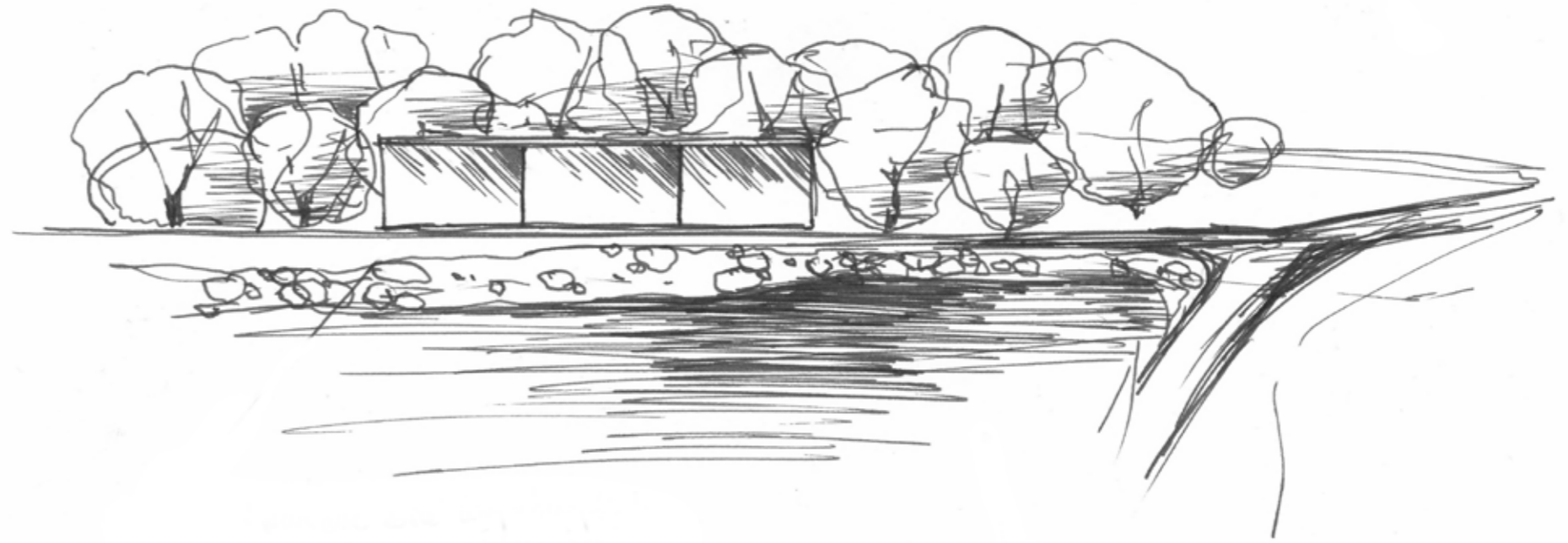

Překonání hráze

Pocit maximální otevřenosti, nejvyšší míry kontaktu s krajinou samozřejmě nelze uvnitř stavby dosáhnout. Je možné však tento pocit do určité míry zprostředkovat, také s přihlédnutím k důvodu proč člověk vstupuje dovnitř budovy. Vstoupením do ohraničeného prostoru lze něco získat i něco ztratit. V tomto konkrétním případě lze získat krytý prostor, bezpečí před povětrností spolu se zázemím vhodným k odpočinku i kulturně společenské aktivitě. Zároveň je zachována jistá míra kontaktu s krajinou, ze které se do objektu vstupuje, avšak s novou kvalitou, novým úhlem pohledu, novým zážitkem a způsobem vnímání již jednou viděného. Expozice krajiny je určitě při pobytu ve vnitřním prostoru značně proměněna, vnímání záleží na druhu hranice mezi vnitřním a vnějším prostředím. Přejít vnějšího a vnitřního je paralelou přechodu krajinných typů. Prostory s rozdílnou kvalitou a charakterem se mohou prolínat, přecházet mezi sebou pozvolna, nuančně nebo naopak může být jejich předěl, ostrý, jednoznačný a definitivní.

Je na místě usilovat o vymezení se v krajině, ale zároveň o zachování kontaktu s ní, navrhovanou stavbou lze obsáhnout uzavřenost i otevřenost. Uzavřenost ve formě dočasné ztráty výhledu sestoupením z hráze, skrytí se před povětrností. Otevřenost se projeví znovu po překonání výškového rozdílu, výstup po schodišti najednou otevře pohled do krajiny s novým významem, novými možnostmi vnímání.

Linie, hrana, křivka, hranice, rozhraní

Právě v tomto místě je obsaženo napětí, potenciál, síla, kterou je potřeba využít. Na hrázi se stýkají dvě krajiny, kosmická a klasická. Dochází zde ke změně měřítka.

Krajina vody je ryze technickou záležitostí, přehrada je vytvořena člověkem, hráz je technologie umožňující zadržet vodu. Na druhé straně je přirozená, klasická krajina, která obděláváním dává obživu lidem, kteří se v ní usadili před lety a postavili sobě vesnici.

Na hraně se střetávají fenomény vody-vodní plochy nádrže, země-krajiny a vzduchu-oblohy.

Samotné přicházení k vesnici je symbolické, po hrázi, po silnici, výrazná je křivka kopců uzavírající pohled v zadním plánu, střední plán dotváří hradba stromů skrývající vesnici. Dominantním prvkem je vertikála věže kostela.

Ve snaze využít potenciálu hráze jako rozhraní krajiny je možné vytvořit objekt nebo upravit místo samotné. Nelze však ideově soupeřit s již vytvořeným. Kostelní věž bude vždy symbolizovat vztah duchovního a pozemského, pomyslné propojení s nebem, není cílem snažit se přebít tuto dominantnost. Cílem je organicky se zapojit, ale nesplynout, využít unikátního okamžiku spatření, uvědomění si místa.

Základní myšlenky

Tyto body jsou klíčové pro další konkretizaci návrhu a přímo vychází z hledání identity místa.:

Hrany a rozhraní v krajině

Krajinné typy, elementy, fenomény, lidské sídlo v krajině, jejich různost a místa předělu.

Otevřenost, expozice

Souměřitelnost člověka a krajiny, extrémní kontrast měřítka, zanedbatelnost a pomyslná zranitelnost člověka v konfrontaci s elementy - oblohou, zemí-krajinou a vodou.

Linearita, kontinuita prostoru

Téměř nekonečné linie hrází, kontinuální, malá míra proměny, bod změny ve značné délce je o to výraznější, začátek, konec, křížení.

Vevnitř a zároveň venku

Být vevnitř, zároveň si zachovat kontakt s krajinou, ochrana před povětrností, míra uzavřenosti. Potřeba člověku vymezit se při budování příbytku, vyčlenit chráněný prostor.

Výhled do krajiny

Identita místa, nezaměnitelnost výhledu, panoamatu kopců nad vodní hladinou.

Překonání hráze

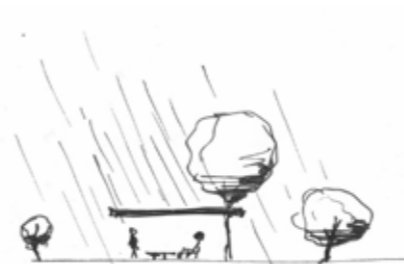
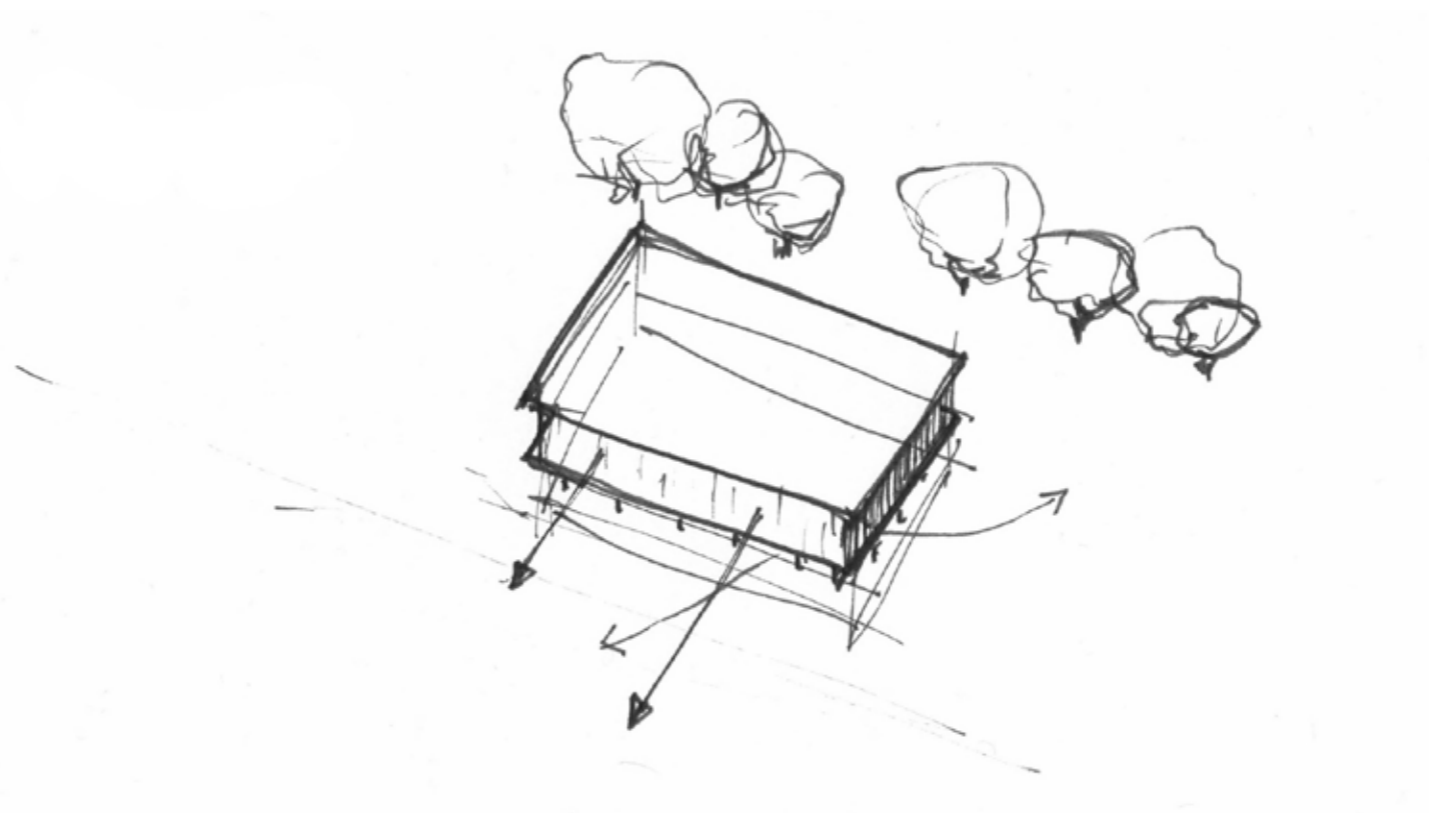
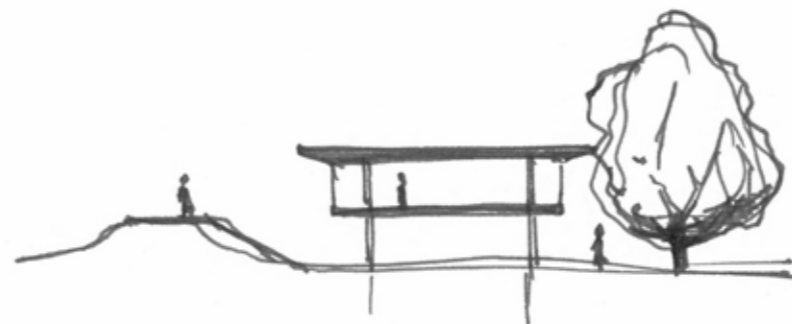
Hráz jako ochranný val, vesnice a stromy, krytá záda. Ochrana a zároveň omezení. Z nevýhody učinit výhodou, symbolika výstupu po schodišti.

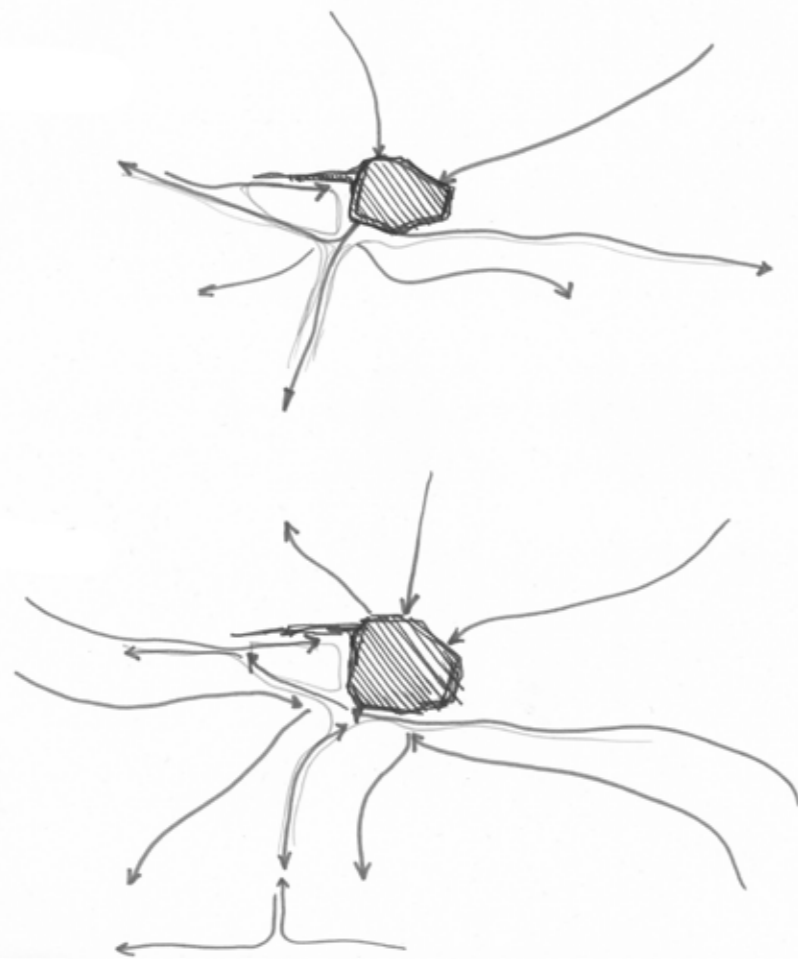
Vymezení prostoru

Ohraničení venkovního a vnitřního, ale prostor pokračuje, světlo, výhled. Dvě desky, podlaha a strop, mezi nimi prostor, který je prostřednictvím stěn v kontaktu s okolím. Střecha jako pocit bezpečí, příbytek v krajině.

Tektonika, skladebnost

Čitelnost konstrukce, podpora a břemeno, nosná podstata, nenosná výplň.

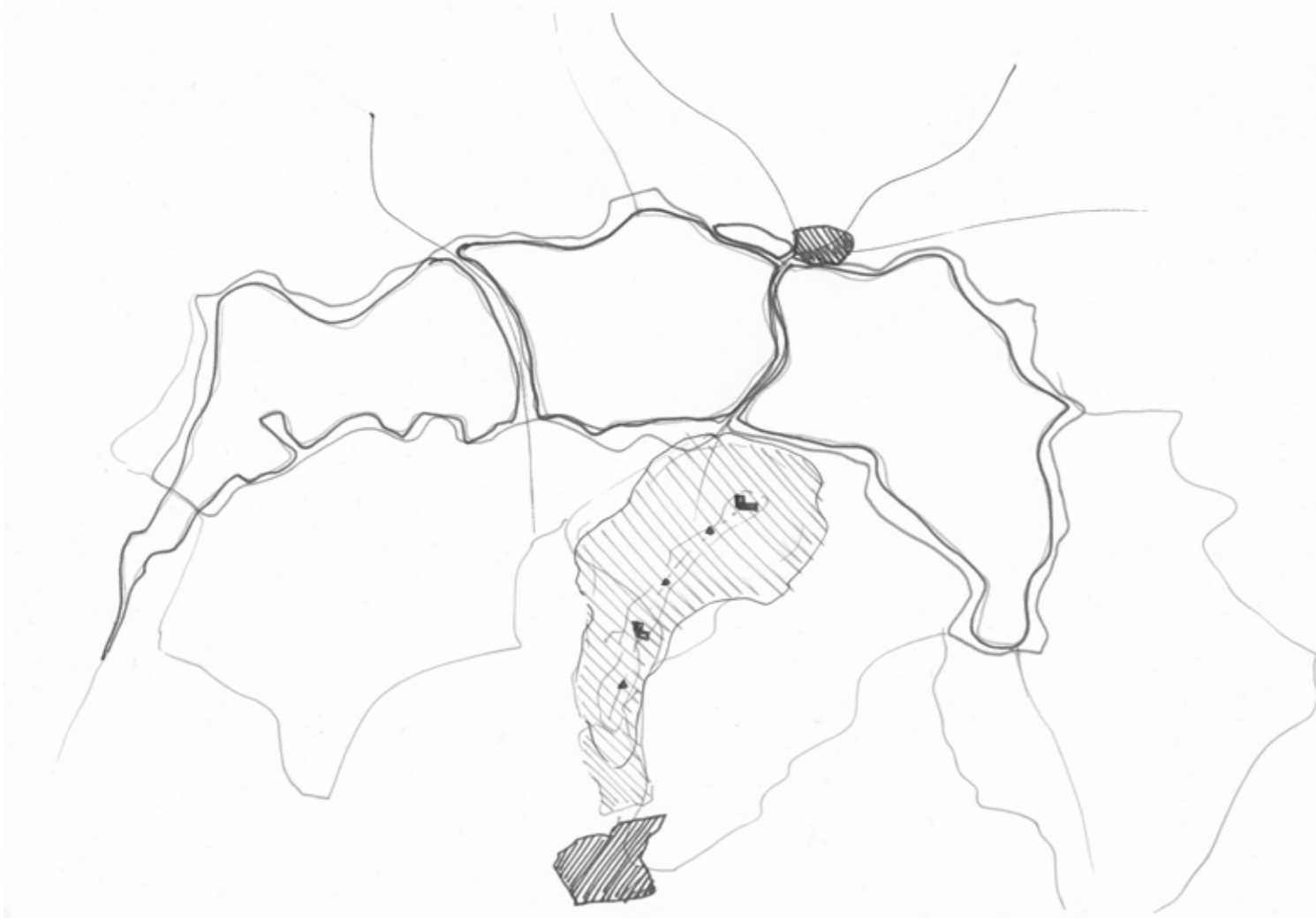

Strachotín a krajina v jeho okolí má velký potenciál, nabízí množství jedinečných míst, která stojí za to vidět. Jde o místa samotná, ale také o způsob, jak se k nim dostat. Z vrcholů kopců je objektivně dobrý výhled, ten ale lze zažít jinak, když k němu vede dlouhá prudká pěšina, na jejímž konci se náhle rozprostře výhled do celé okolní krajiny. Jiný zážitek z výhledu je v situaci, kdy na vyhlídkové místo lze pohodlně dojet autem, koupit si něco k pití, rozhlédnout se a jet zase k dalšímu zajímavému místu.

Důležitější a jednoznačně hodnotnější je opravdové zažití daného místa. Proto jsou těžištěm pěší a cyklistické stezky. Pěší turistické stezky zpřístupňují místa, kam se jinak dostat nelze, umožňují poznávat krajinu citlivým vnímáním i formou naučných stezek.

Větší vzdálenosti lze poznat ze sedla kola. Kolo je efektivní způsob jak se přepravovat mezi místy, v krajině, jinak a jinou rychlostí než autem. Na kole se lze dostat na jiná místa, krajinu jinak vnímat a především zažít. Pro jízdu na kole se přímo nabízí okruhy okolo nádrží, vidět Pálavu ze všech stran, poznat vinařské vesnice a ochutnat místní víno a další produkty. Naplno lze zažít krajinu jedině s jejím charakterem, atmosférou, počasím. Step nebo polopoušť náhorních rovin lze naplno zažít v letním parnu, naopak lužní les na jaře, po dešti lehce zaplaven nabízí odlišnou zkušenost. Vracet se na stejné místo, pravidelně nebo po určité době přináší jiný zážitek, jinou zkušenost, důvod přijít znovu.

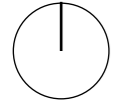
Pro turistický ruch, množství lidí, kteří budou mít důvod se ve Strachotíně zastavit je klíčová jeho pozice. V návaznosti na okolí, současné vedení turistických a cyklistických tras a stezek lze rozlišit dvě základní pozice Strachotína jako potenciálního zájmového a záchytného bodu.

První možností je hlavní, výchozí bod. Toto postavení je výhodné, ale provozně náročnější. Je nutno zabezpečit ubytování, aby návštěvníci mohli setrvat déle, než na jeden den, součástí ubytování je stravování, adekvátně ke kvalitnímu ubytování, tedy opravdu restaurace, nikoliv stánek s občerstvením u silnice. Lidé, kteří by se zdrželi na více dní pak zákonitě potřebují program a náplň svého času. Na prvním místě jsou turistické zajímavosti, historické památky, příroda, výšlapy do okolních lesů, vinařství v okolních vesnicích a další. Nezbytný je proto dobrý informační systém, fyzické nebo elektronické turistické infocentrum, kde se lze dozvědět vše o místě a okolí, kam se vyplatí zajet podívat. Stejně tak je dobré mít co nabídnout i po návratu z delšího výletu, například večerní procházky, kulturní program, posezení ve veřejném prostoru nebo na hrázích.

Pokud bude Strachotín pouze zastávkou a zájmovým bodem na delší cestě nebo okruhu, je situace o něco jednodušší. V prvním scénáři turisté přijedou, zaparkují auto, vyrazí na výlet po vesnici nebo okolí. Stejně tak, ale může být výchozím bodem kterákoliv jiná vesnice, která bude působit z tohoto hlediska výhodněji, ať už vybaveností nebo pozicí. Strachotín tak bude ležet na předpokládané pěší nebo cyklistické trase. Zbývá tedy motivovat k zastavení, odpočinku, nabídnout hodnotu místa. Vyzvednutím toho, co je hodnotné, co jinde nelze nalézt nebo zažít, informovat a upozornit na to s předstihem. Upoutat jednoznačně, bez přemýšlení a zbytečného hledání a marného sledování šipek a cedulí. Těžištěm turistického ruchu je léto a podzim, proto jsou vděčné všechny formy odpočinku a občerstvení, možnost schovat se ve stínu, bezpečně, s výhledem. Koupit si pití i jídlo bez nutnosti zamykat kolo a riskovat jeho odcizení. V jednoduchosti zažít místo samotné, zejména vodu, výhled na Pálavu, ale i víno a jiné lokální produkty. To vše lze snadno realizovat formou lehkých jednoduchých plovoucích nebo jinak dočasných staveb, finančně nenáročných avšak jedinečně a efektivně.

Situace -širší vztahy

M 1:5000

Situace - přístup

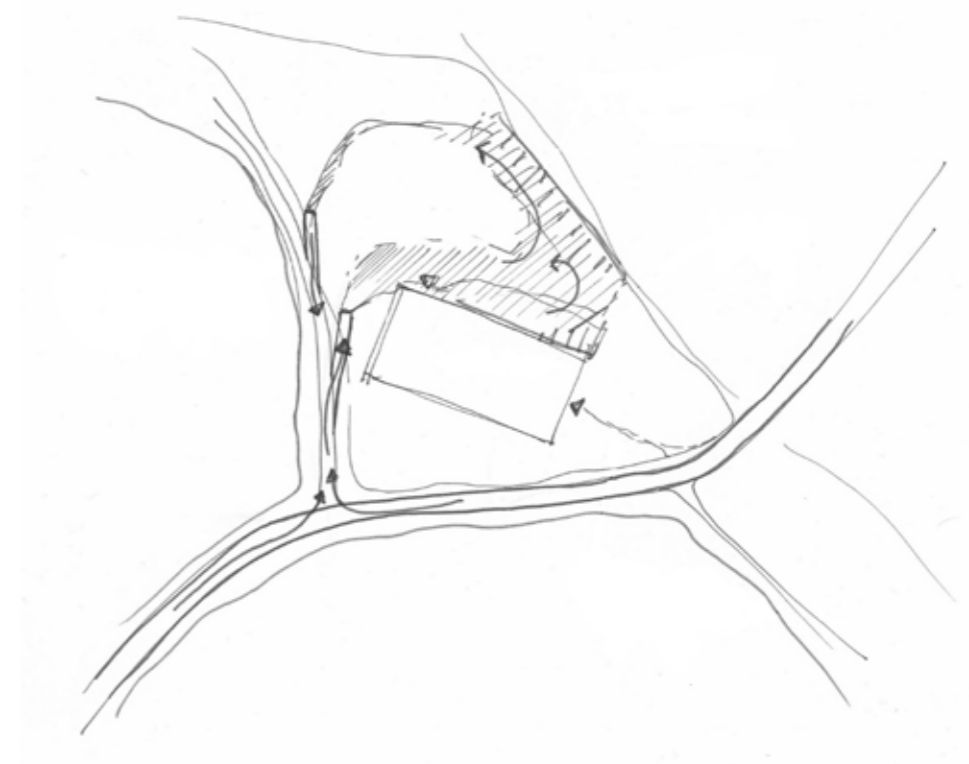
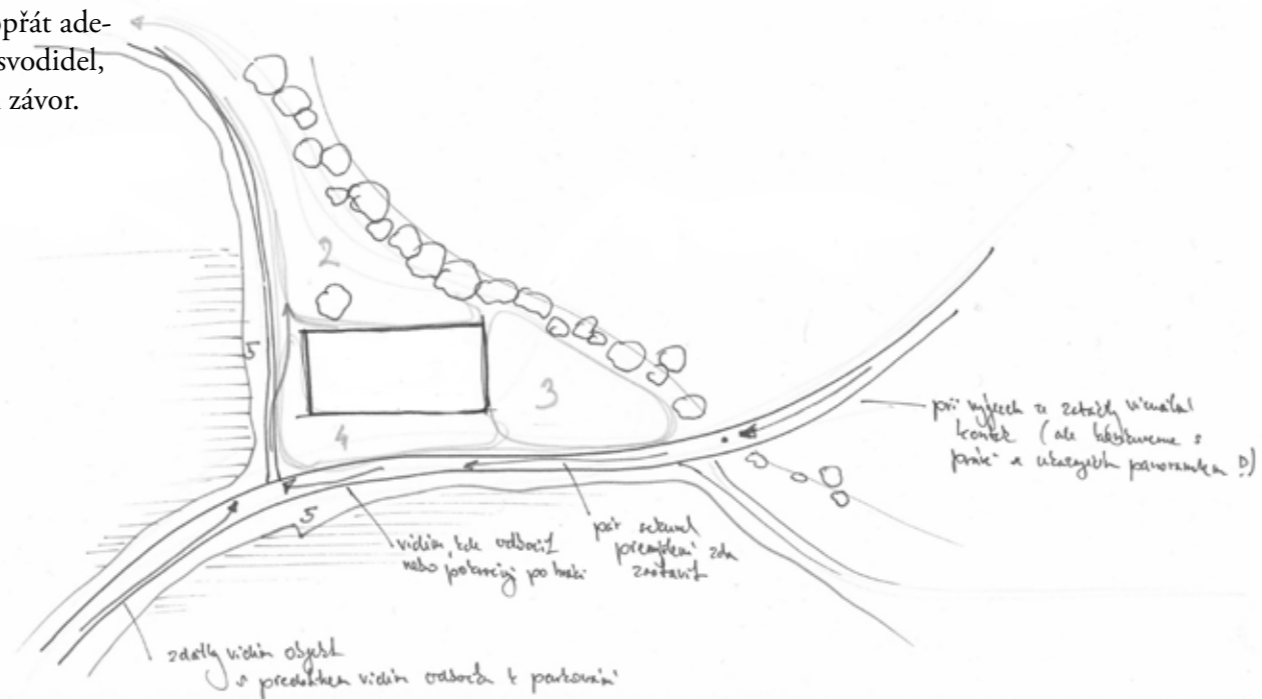
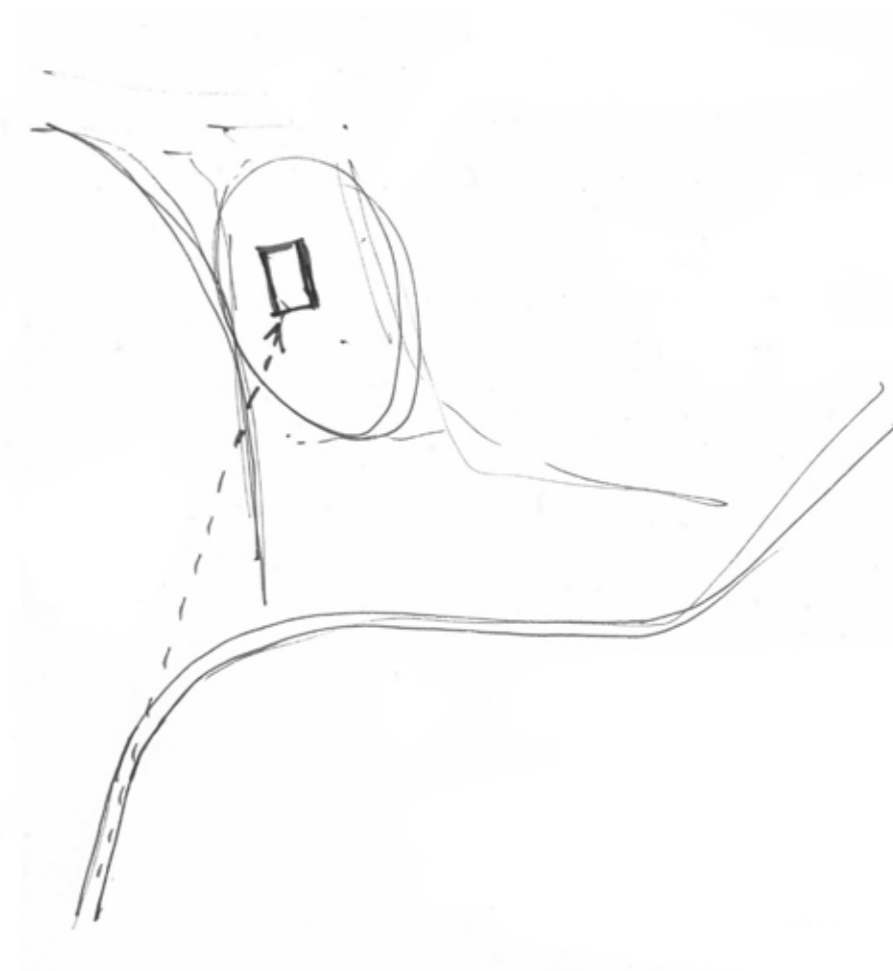
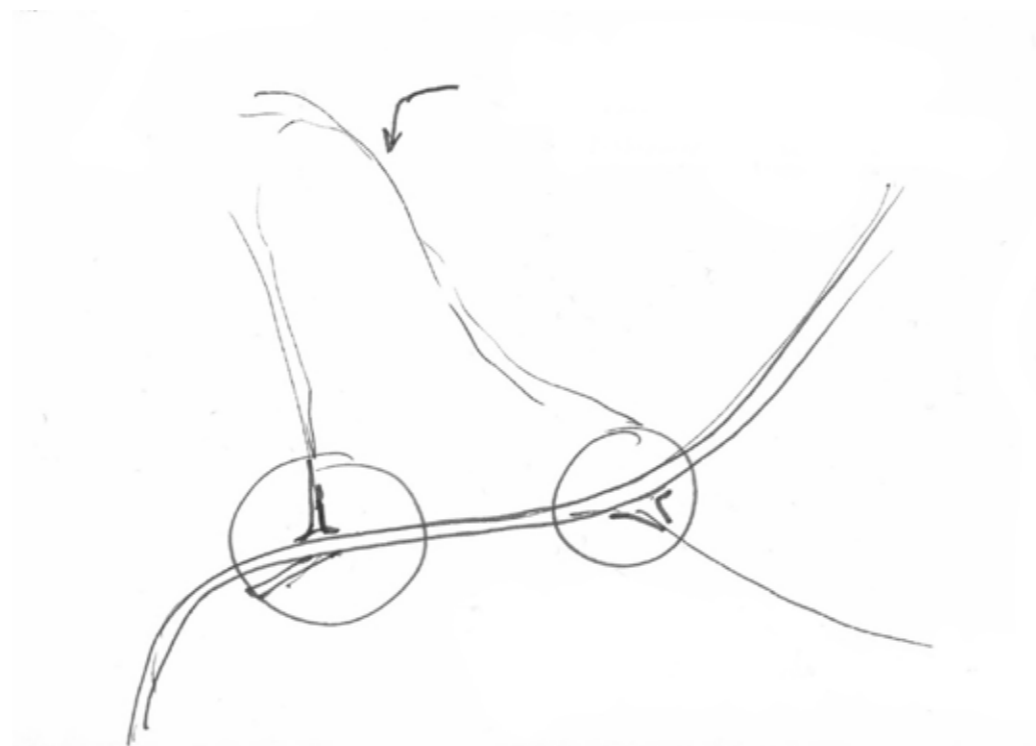
Uvažované místo trojúhelníku v mezihrází nabízí dva odlišné zážitky při cestě k němu samotnému:

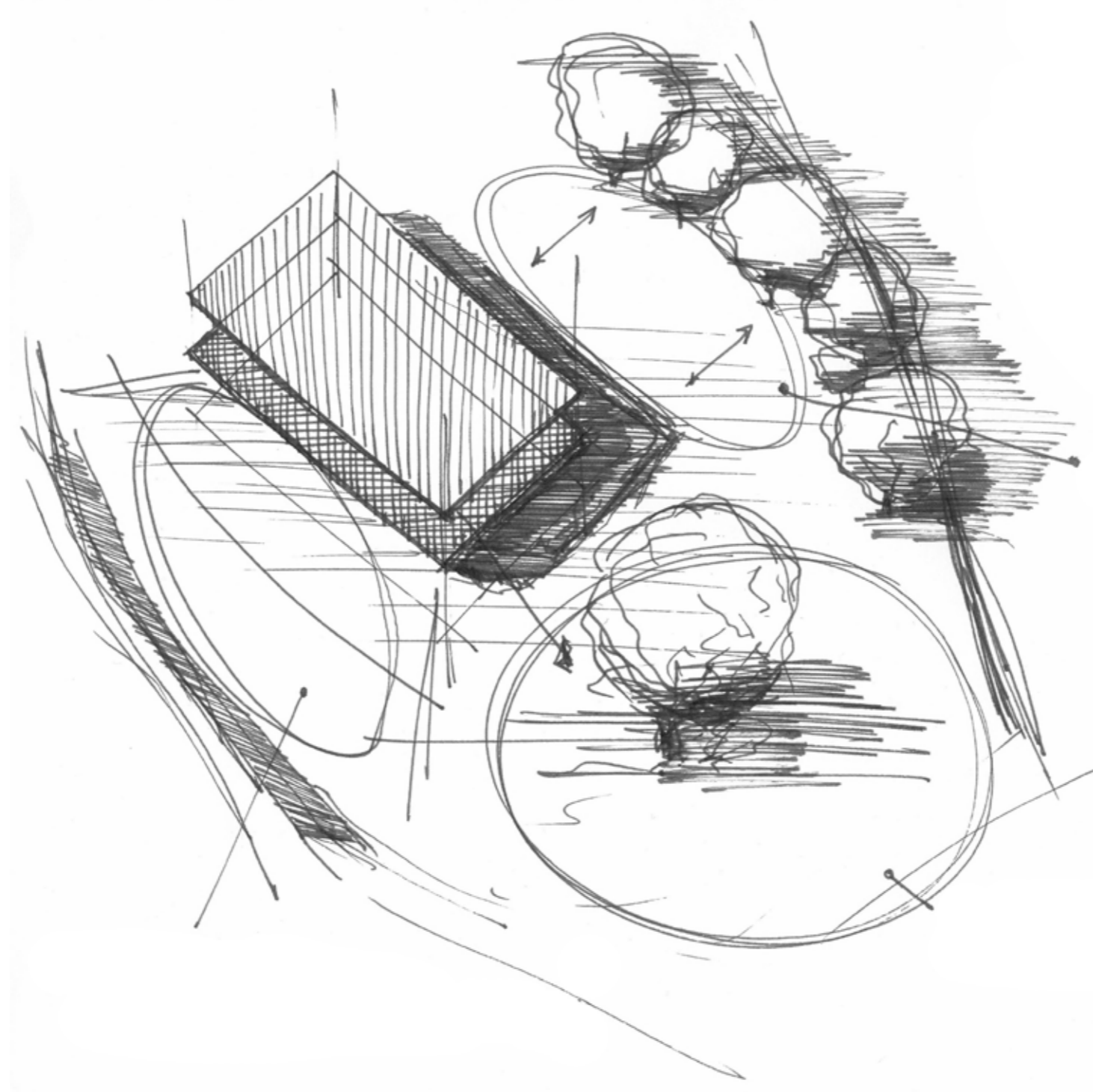
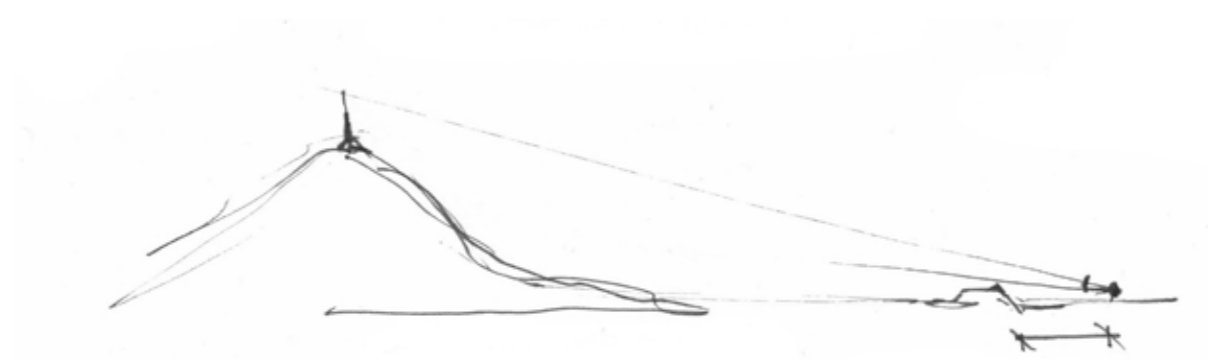
Přicházím po hrázi, z opačné strany, od Věstonic. Zdály vidím, že mezi stromy něco je, mám však dost času přemýšlet. Najednou se hráz stáčí, jsem blíž, vidím z jiného úhlu. Zaujalo mě to, rozhodnu se zastavit.

Druhý efekt nabízí přístup od vesnice, efektněji možná při cestě autem. Vidím konec vesnice, začnu zrychlovat, ale ostrá zatáčka to příliš nedovoluje. Najednou se po straně silnice něco rýsuje, mám několik sekund na rozmyšlenou, jestli dál zrychlit na hráz, nebo zpomalit a zjistit, o co se jedná. Rozhodnu se zastavit, ještě před ústím silnice na hráz mám možnost odbočit.

Třetí možností je přístup přes vesnici, odbočit z návsi směrem k rybníku, vydat se po jeho hrázi, najednou se objeví průchod mezi stromy, pěšina mírně klesá, vybízí odbočit. Najednou se ukáže volné prostranství, linie hráze, nad ní majestátní panorama. Co nejrychleji najít způsob, jak se dostat nad úroveň hráze, aby se výhled otevřel naplno.

Klíčovým místem jsou jistě křižovatky, místa, kde se setkávají cesty i hráze, mění se směr, dochází k proměně po dlouhé nerušené cestě sledující křivkou rozhraní vody a krajiny. nebo dvou vod. Pro člověka je přirozené zastavit právě v místě křížení cest, rozmyslet kudy dál, zpomalit, pokračovat nebo se otočit na cestu zpátky. Křižovatky hrází jsou i nyní místem, kde lidé podvědomě zastaví, právě tam a ne kdekoli po délce hráze. Zastaví se zde cyklisté, řidiči zaparkují svá auta, vyjdou ven a vnímají rozhled, zrcadlení krajiny ve vodní hladině, oblohu, slunce. Této potřebě je možné dopřát adekvátní prostor, nemuset riskovat při překračování svodidel, kontrolovat zákaz vjezdu a definitivnost zavřených závor.

Umístění stavby v trojúhelníku sleduje dříve zmíněná hlediska. Momenty, které lze zažít při jízdě po silnici nebo chůzi po hrázi vedou jednoznačně k umístění stavby v širší části trojúhelníka, co nejbližší hráze, silnice. Blízkost umístění je dána i rozhledovými úhly. V podélně orientované hmotě převládá možnost výhledu na panorama Pálavy nad vodní hladinou, doplňkový pohled směřuje na další nádrž a její ostrovy, Mušovský kostel. Zasunutí půdorysu dál od hráze by vedlo ke zúžení výhledu. Situování hmoty stavby sleduje také intuitivní hledání těžiště prostoru, natočení vůči světovým stranám odráží orientaci delší strany přímo k výhledu (rovnoběžnost podélné osy se spojnicí vrcholů kopců). Dlouhá strana je tedy orientována přibližně k jihu.

Samotné umístění hmoty stavby vymezí nové dílčí prostory s odlišným charakterem, kvalitou a mírou využití.

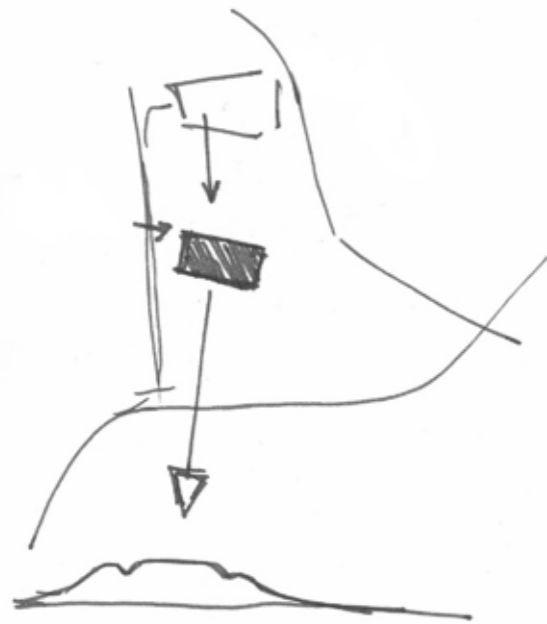
Odlišuje se prostor na odvrácené straně, mezi stavbou a vysokými stromy podél strouhy. Spíše zakrytý, ve stínu, s omezeným výhledem. Využití je provozní, vstup, přístup od parkování. Další prostor je mezi hrází a budovou, tento relativně úzký prostor nemá přímý výhled přes hráz, není však ničím stíněn před sluncem, využití pouze doplňkově. Posledním typem prostoru je ten mezi stavbou a zbývající částí trojúhelníka pokračující dál mezihrázím. Velkorysý, částečně zastíněný, s určitou mírou výhledu. Hlavní komunikační prostor, příjezd, přístup, parkování, zpevněné i zatravněné plochy pro pohyb všech návštěvníků.

Situace - umístění na pozemku

Vjezd do prostoru trojúhelníky pro auta i pro cyklisty je zajištěn novým sjezdem z asfaltové cesty vedoucí po koruně hráze. Stávající skladba vozovky odpovídá spíše provozu cyklistů s příležitostným vjezdem vozidel povodí. Bude tedy nutné úsek hráze mezi křižovatkou a sjezdem upravit a zpevnit. Sjezd samotný nesmí nijak negativně ovlivnit konstrukci a těsnost hráze, naopak spíše prospěje přidáním další hmoty. Rozšíření hráze a následný sjezd je v podobě mírné rampy (sklon přibližně 10%) se šířkou minimálně 3,5m, provoz po rampě bude jednosměrný se smíšeným provozem chodců, cyklistů i motorových vozidel, v režimu podobném pěší zóně. V napojení rampy nutno zachovat výškový oblouk (R 15-20m).

Alternativní příjezd je ze strany od rybníka. Ale vzhledem k obtížnější navigaci skrz vesnici je pouze přístupem druhořadým, pro nově příchozí je logické odbočení z hráze nebo hlavní silnice.

Pro pěší se nabízí celá škála dalších cest, výškový rozdíl hráze lze snadno překonat pěšinkou, terénními schody. Vyšlapané stezky je možno zpevnit a upravit, aby byly použitelné i v deštivém období.

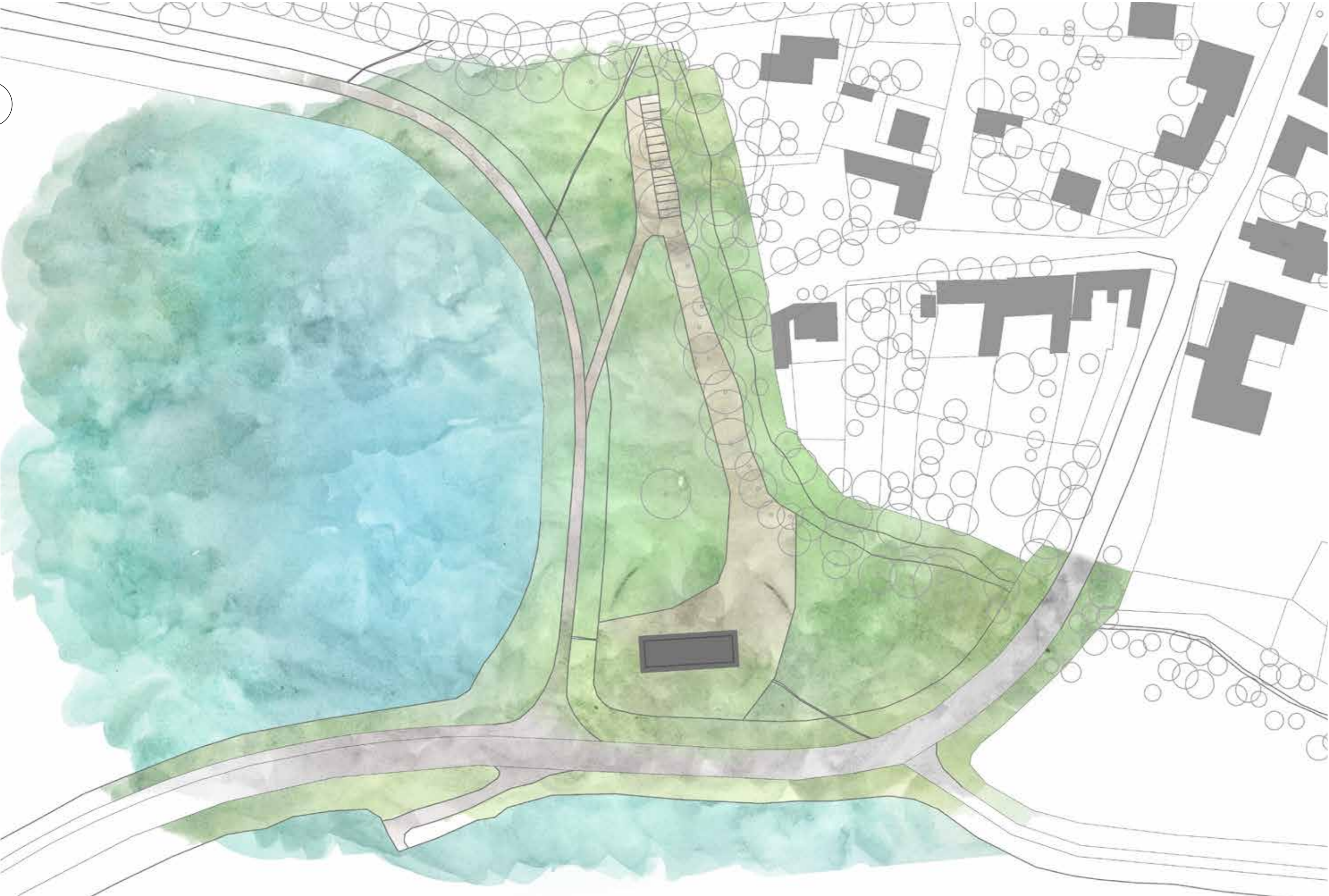

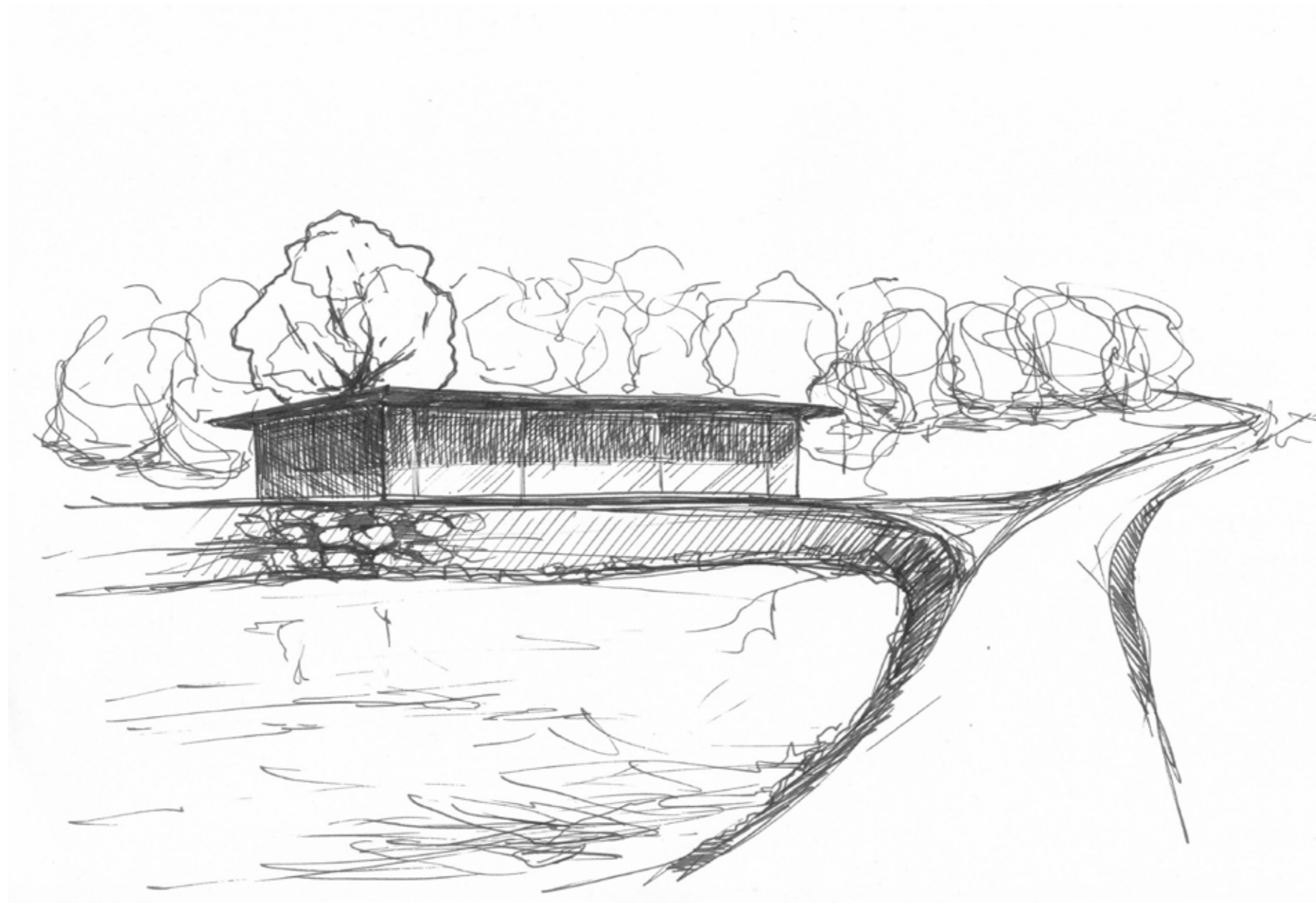
Parkování je situováno v zadní části trojúhelníku pod stromy. Kapacita parkování nemusí být definitivně stanovena, zpevněná pojízdná plocha pokračuje podél linie stromů až ke stavbě samotné, podle potřeby lze parkovat i v těchto místech. Potřeba takové kapacity pro parkování je však zcela vyjímečná, proto návštěvníci turistického centra budou moci přicházet ke vstupu pěšky, s náznakem panoramatu za siluetou stavby. Zpevněné plochy pro parkování ve stínu stromů je vhodnější řešit dlažbou s prorůstajícími spárami nebo zatravněným štěrkem i z hlediska zvedání půdy kořeny stromů. Asfaltová plocha nedokáže reagovat na objemové změny a vzniklé trhliny je obtížné opravit.

Převážná část plochy trojúhelníka je zatravněna, s ponecháním trávníku vy vyšším stavu, netřeba docílit parkové úpravy, naopak spíše lučního vzhledu.

Zpevněny jsou pouze plochy pro příjezd vozidel (asfalt) a plochy pro parkování a pohyb pěších k hlavnímu vstupu (štěrk, štěrkový trávník).

Všechny plochy, kde se předpokládá zvýšený pohyb chodců nebo cyklistů, volné plochy, cesty a spojnice cest je možné upravit jako štěrkový trávník. Největší výhodou je docílení přirozeného vzhledu, v místech, kde je pohyb nejfrekventovanější, zůstávají kameny obnažené, naopak tam, kde se téměř nechodí, postupně zarůstá vysokou trávou. Přirozeně reaguje na aktuální potřeby návštěvníků v závislosti na ročním období. Údržba je snadná, lze snadno kosit spolu s okolním trávníkem v případě potřeby, není zde výškový rozdíl. Další výhodou je odvádění dešťové vody. V závislosti na úpravě rostlé zeminy a mocnosti štěrkové vrstvy má taková štěrková plocha přirozenou schopnost vsakovat dešťovou vodu, propustit na hranici se zeminou a postupně vsakovat, aniž by se podmácel pochozí povrch (vyšlapané bahnité cesty, stojatá voda).

Povrchy a materiály

Zpevněné plochy - jízda aut i cyklistů

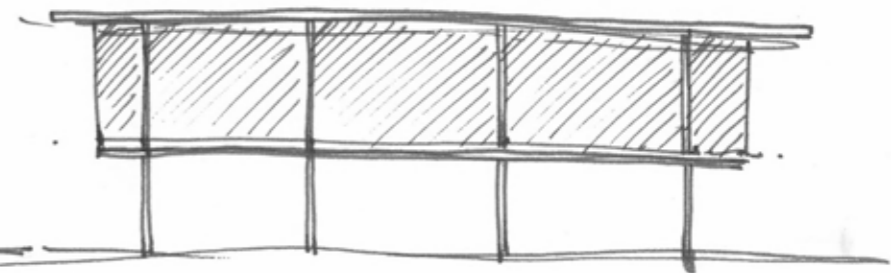
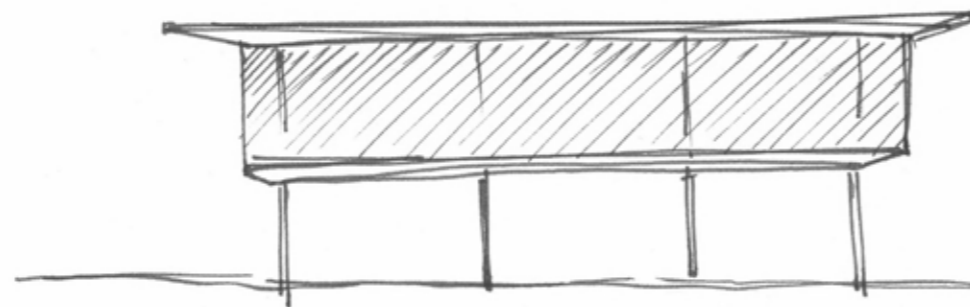
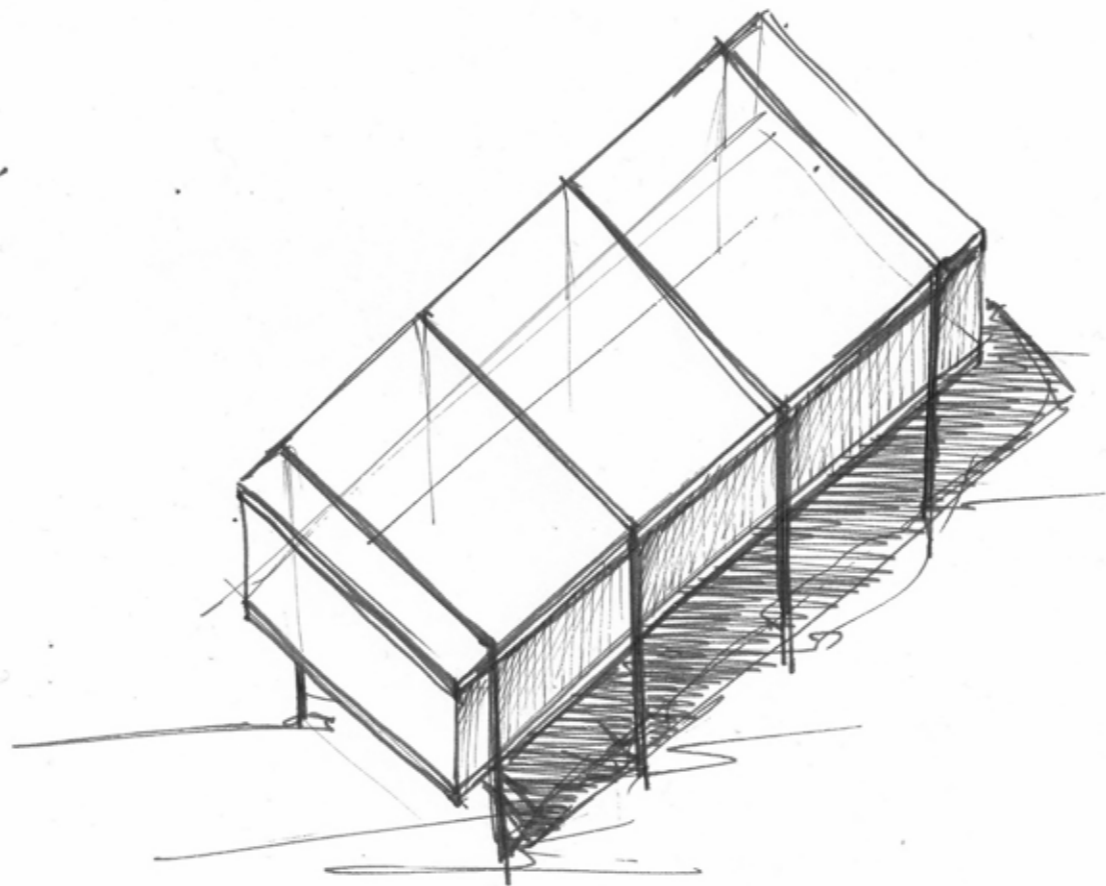
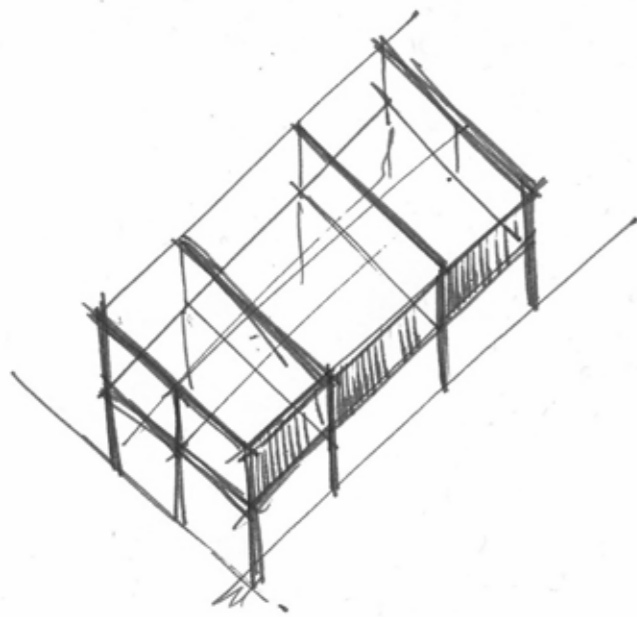

Zpevněné plochy - štěrkový trávník, dlažba s mezerami

Postupné zarůstání zpevněného podkladu - hutněný štěrk, odolná travní směs

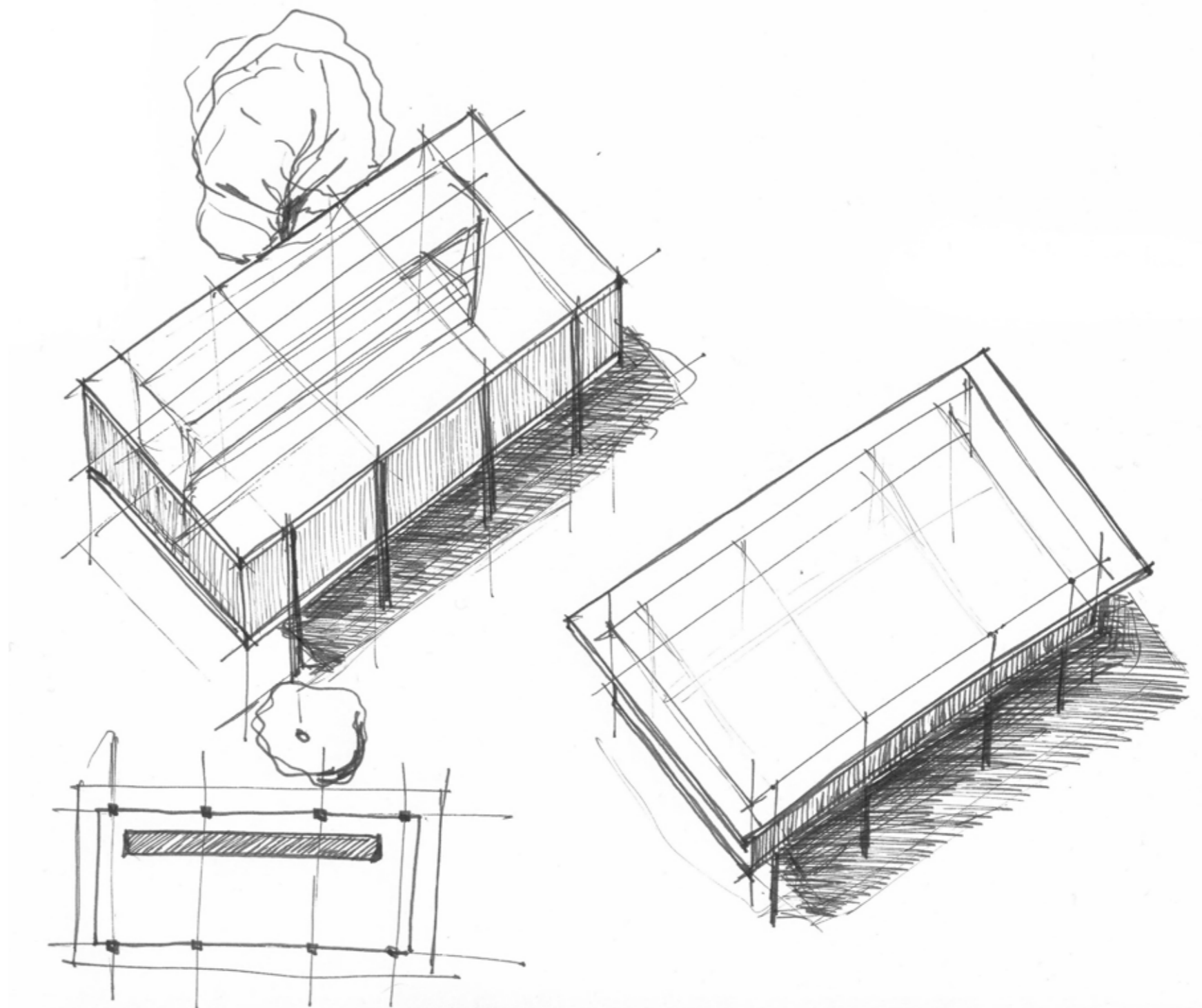

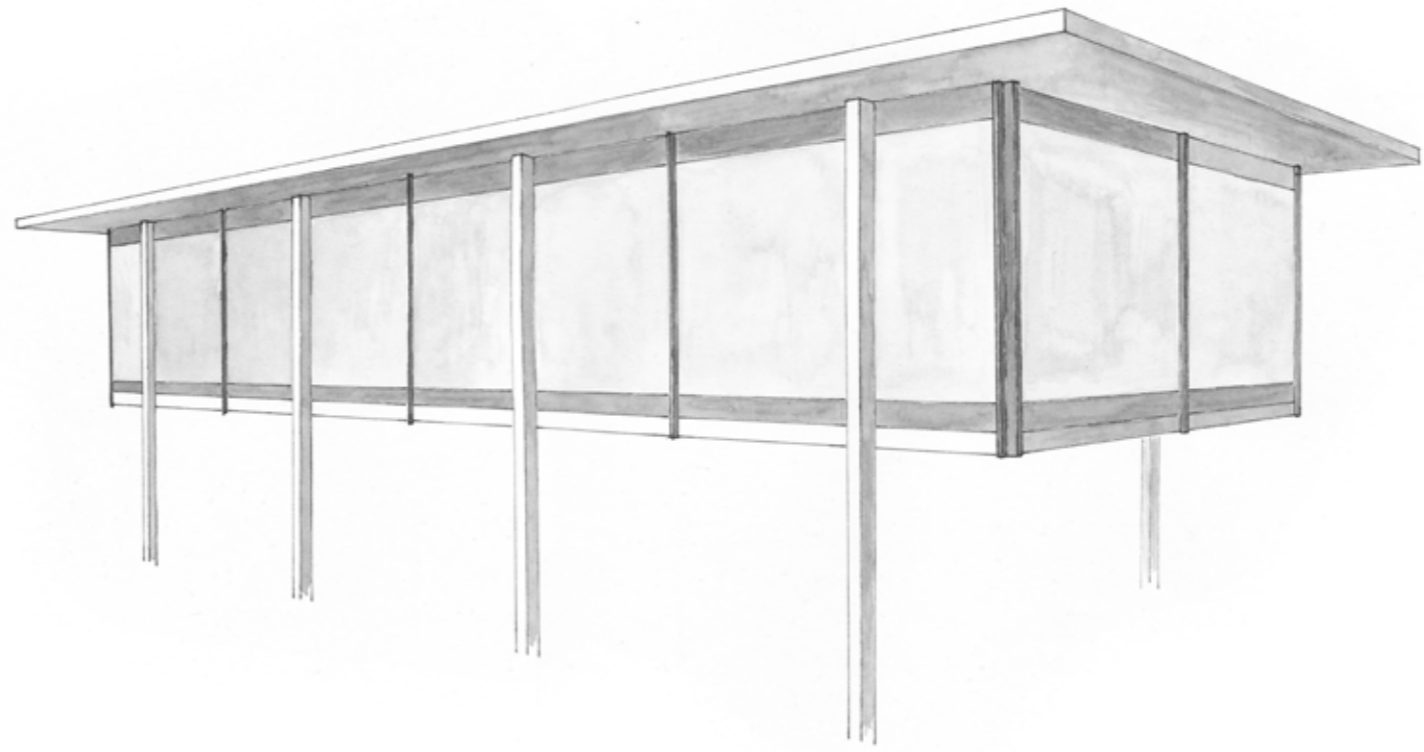

Nosná konstrukce

Nosná konstrukce je železobetonový deskový skelet se skrytými průvlaky. Aby byla zachována čitelnost konstrukce, jsou dominantní dvě desky a nesoucí sloupy předsazené před líc fasády. Tloušťky podlah, tepelných izolací se v pohledu neprojevují, jsou potlačeny, spolu s velkoplošným zasklením ustupují do pozadí. Deska střechy je vykonzolována, poskytuje tak stínění skleněné fasády i ochranu před deštěm.

Pro ještě výraznější působení konceptu dvou desek a prostoru mezi nimi je použito vodostavebního betonu. Deska stropu je tak zároveň střešou, tepelná izolace a podhled je na jejím spodním líci. Tepelná izolace podlahy je naopak na horním líci spodní nosné desky. Vnitřní prostor je tak vestavěn mezi desky, po obvodu je ohraničen strukturální skleněnou fasádou. Střecha je díky tomu rovná a projevuje se pouze úzkým okrajem rovným tloušťce samotné desky a nikoliv mohutnou atikou skrývající celou tloušťku stropu i konstrukce střechy.

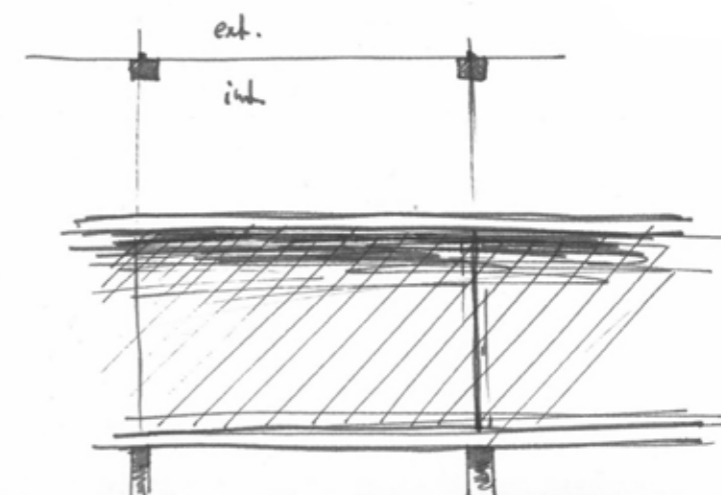
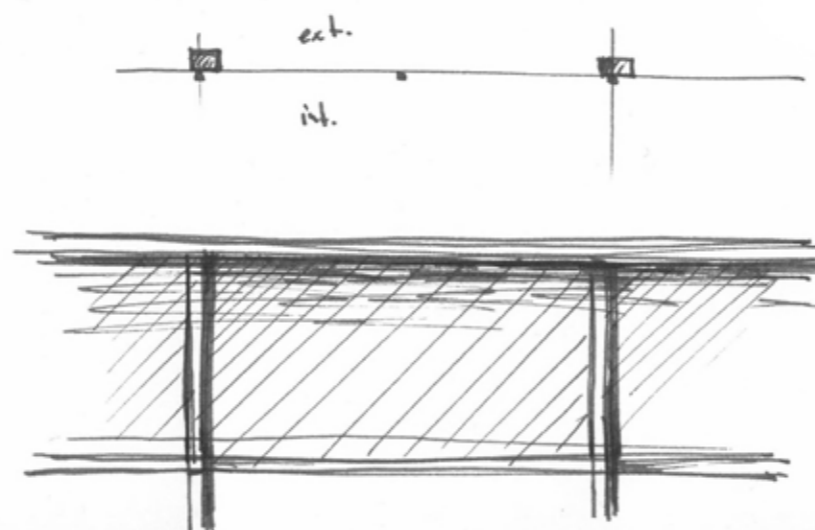
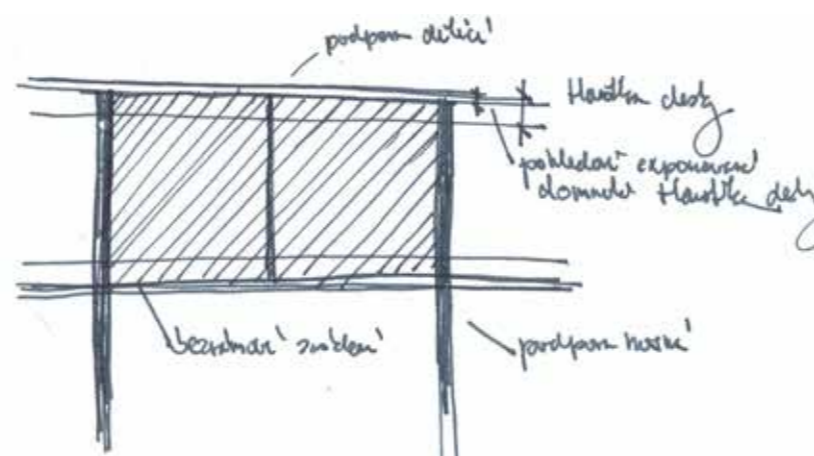
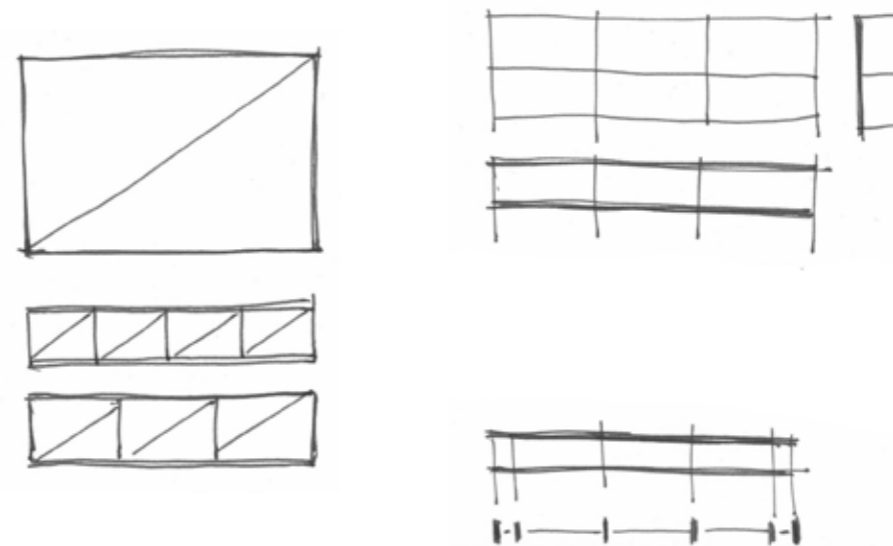

Proporce

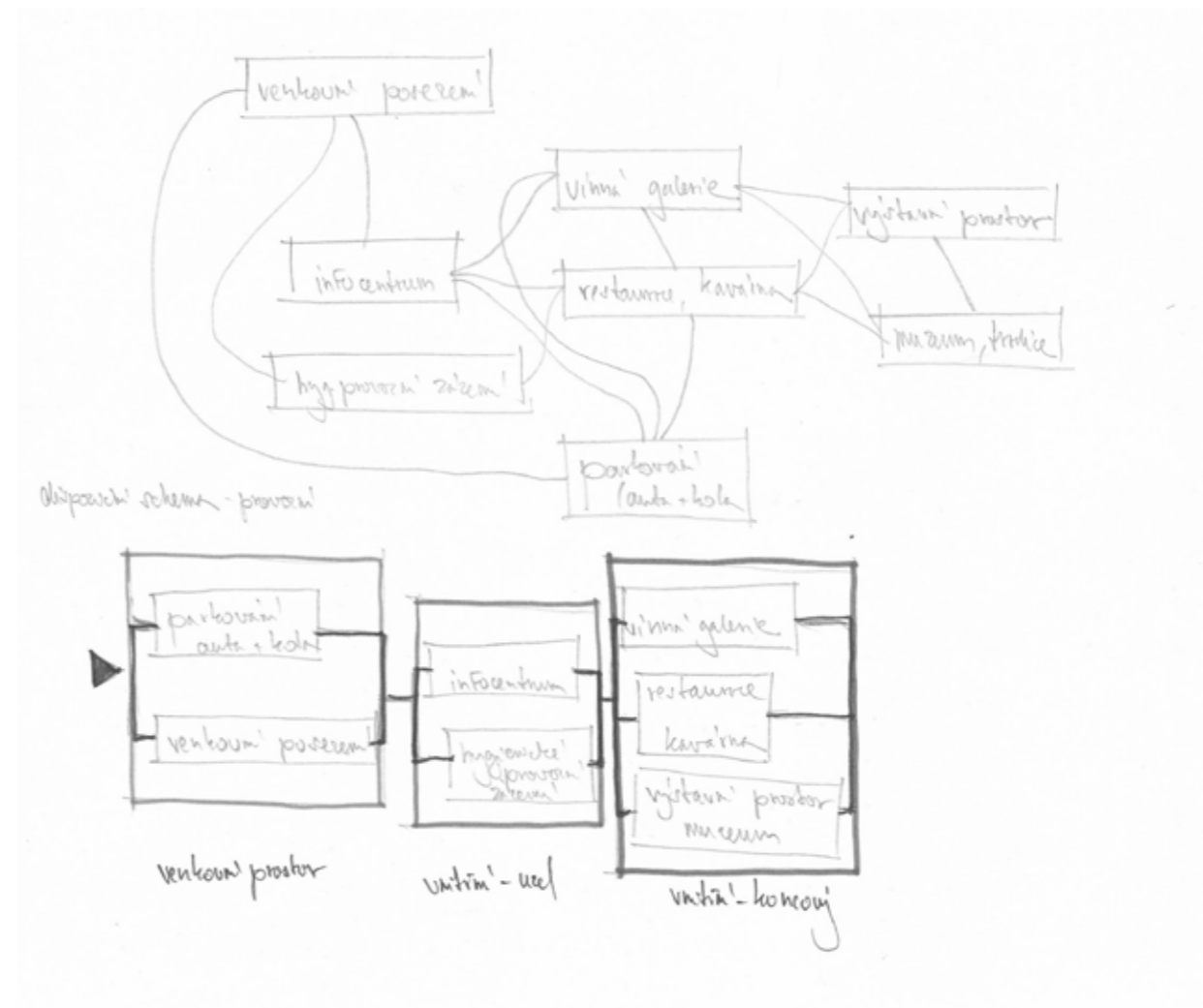
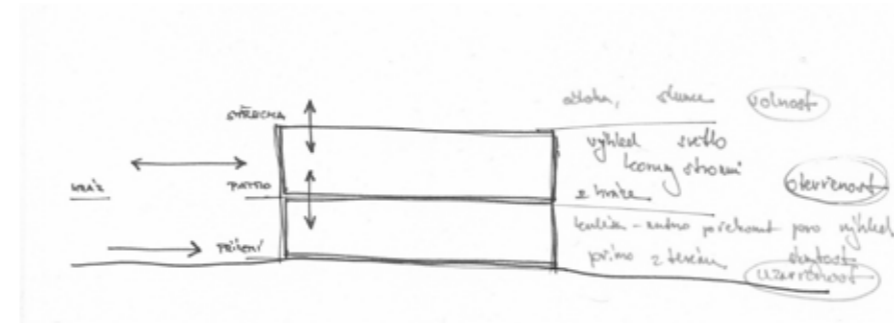
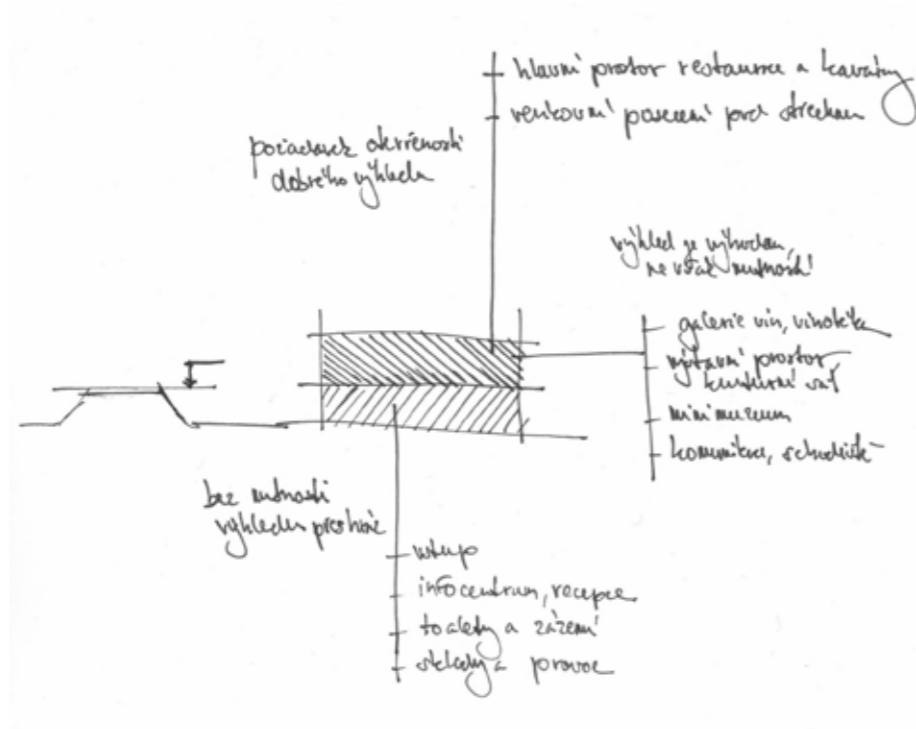
Kompozice půdorysu stavby i jednotlivých fasád je založena na obdelnících o poměru stran 2:1. tento obdelník je modulem skeletu/fasády i půdorysu. Půdorys je výrazně podélný, umožňující orientovat se delší stranou k výhledu a zabezpečení kontaktu s krajinou skrz velké prosklení téměř z každého místa půdorysu.

Obdelník na fasádě je nutno dále předělit vzhledem k výrobním charakteristikám velkoplošného zasklení - nelze vyrobit skleněnou tabuli širší než 3200mm. Proto je pole fasády děleno na plochu velkého prosklení - světlá výška interieru a plochu úzkého prosklení - tloušťka konstrukce podlahy. Větší pás je složený ze dvou kusů (3200x4000) střední sloupek je přiznaný stejně jako sloupy nosné konstrukce a předstupuje před líc fasády, rozděluje plochu obdelníka na dva čtverce. Menší pás je pak složen vždy ze dvou kusů o rozměrech 300x4000mm.

Fasádu člení jednoznačně hrany betonových desek a také rytmus sloupů - větších betonových a menších ocelových. Střídají se tedy rytmicky dva rozdílné prvky se stejným intervalem. Rytmičká řada je zakončena na delší fasádě krajními poli, která jsou poměrně kratší (převýšený obdelník o stejném poměru stran jako hlavní obdelník fasády), délka kratšího pole je stejná jako délka vyložení vykonzolovaného okraje střešní desky.

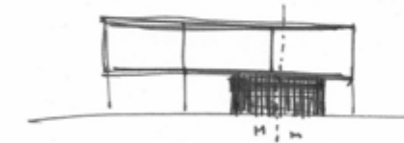
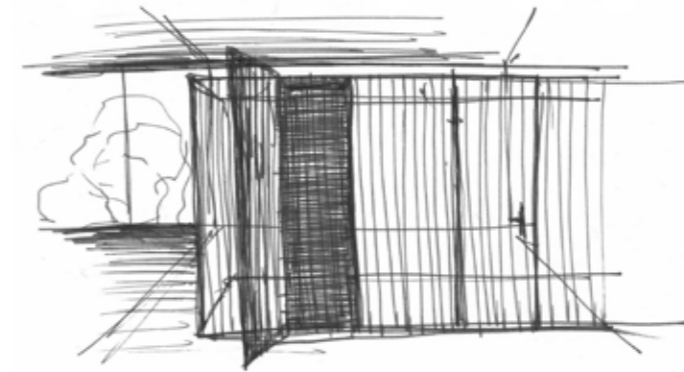
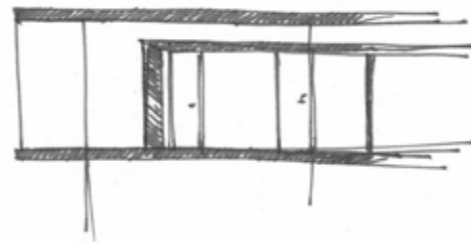
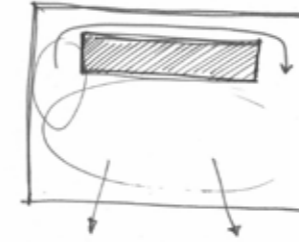
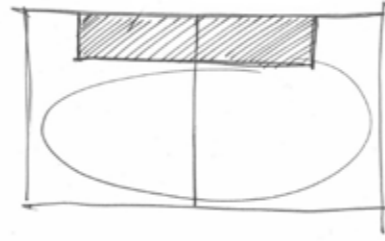
Dispoziční schéma turistického informačního centra s kavárnou a galerií vín přímo odpovídá požadavkům jednotlivých funkcí na propojení s vnějším prostředím - výhledem. Tento požadavek pak funkce jednoznačně rozděljuje do úrovně terénu a do zvýšeného podlaží v úrovni hráze. Na úrovni terénu se tak ocitá vstup a technické zázemí, v patře pak hlavní prostor orientovaný k výhledu, který v sobě spojuje provoz kavárny, galerie vín a turistického infocentra.

Stavební program, provozní a dispoziční schema

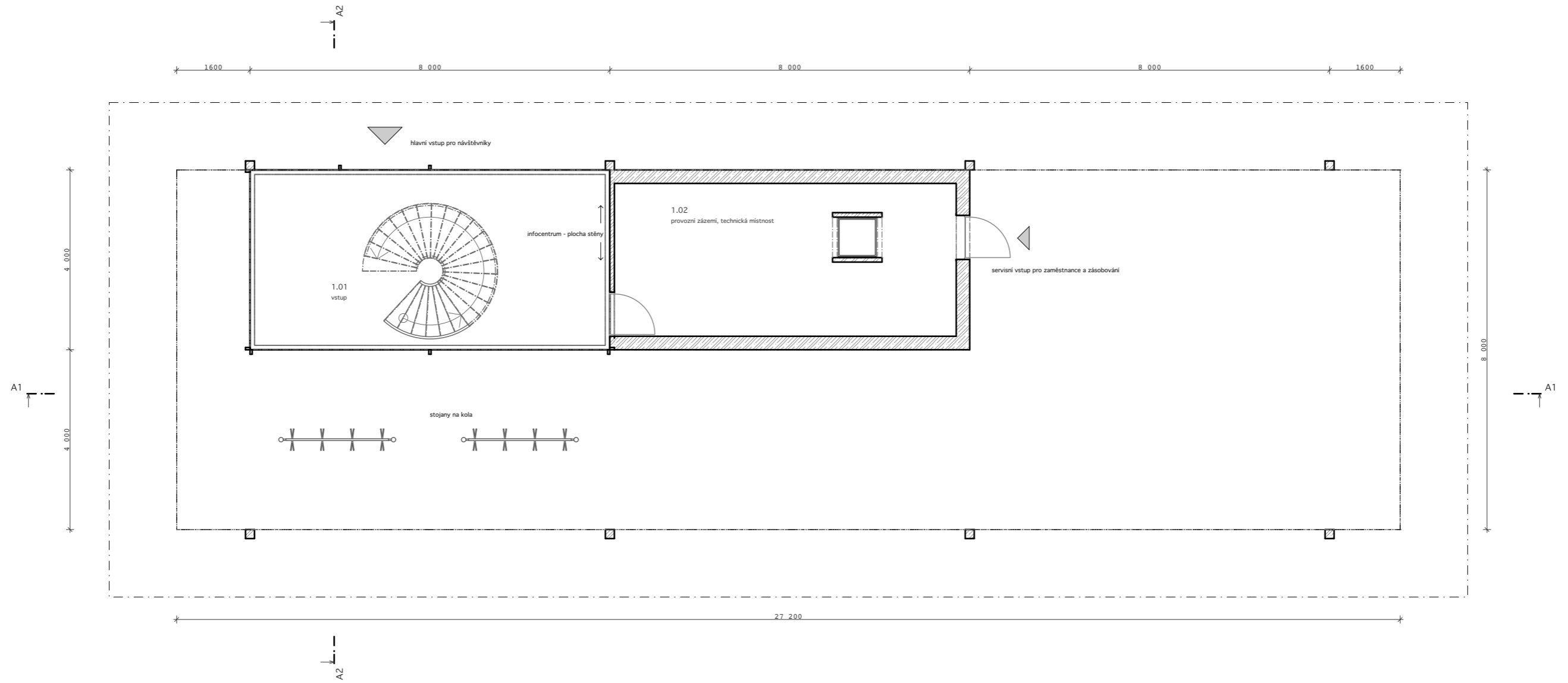
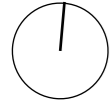
Vstupní podlaží nabývá podobu lehké podnože, nezaplňuje celou plochu půdorysu. Je spíše uzemněním levitující hmoty druhého podlaží, propojuje dvě výškové úrovně, zpřístupňuje. Jeden modulový obdélník vstupu se schodištěm vedoucím do hlavního prostoru a druhý obdélník technického zázemí s provozním vstupem a výtahem.

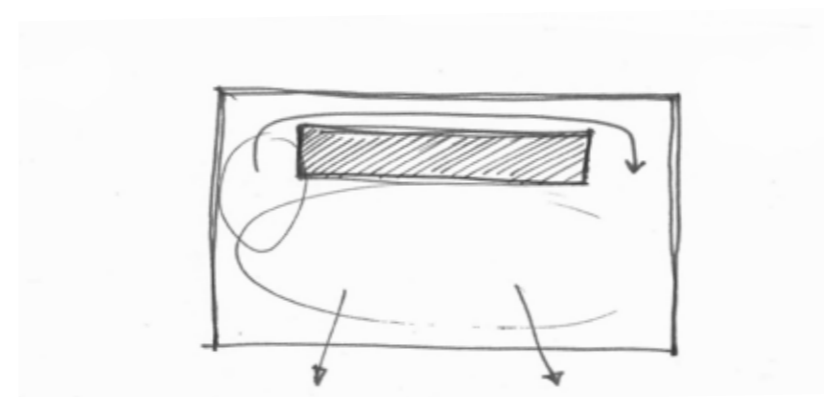
Vnitřní prostor je vymezen vestavbou provozního zázemí. Tato „krabička v krabičce“ by měla působit dojmem doplnění vnitřního prostoru. Prostor samotný je nejdůležitější - zejména jeho maximální otevření velkoplošným prosklením. Vestavba provozu by měla navodit dojem, že byla přidána, aby umožnila vykonávat funkci. Hmoty je situována k odvrácené delší straně, vytváří škálu meziprostorů, menší prostor je komunikační a provozní, větší prostor je hlavní pobytový. Různorodost prostoru nabízí volbu - vidět a být viděn - sednout si co nejbližší okna, vidět nejvíc, nebo zvolit místo opodál, blíže k „chráněným zádům“ na straně vestavby a dále stromů i vesnice. Volit expozici podobnou jakou lze zažít na hrázi nebo intimnější uzavřenost vnitřního prostoru.

Půdorys 1.NP

M 1:100

Provoz kavárny a občerstvení je navržen v podobě bistra. Kuchyně a příprava jídel i nápojů je pohledově propojena s hlavním prostorem, zaměstnanci nejsou odříznuti, udržuje se přímý kontakt s hosty. Barový a výdejní pult slouží k objednávání a následné samoobsluze k sezení.

Místa k sezení slouží všeobecně všem návštěvníkům, nejsou vázána pouze na zákazníky kavárny. V jednom prostoru se totiž mísí provoz infocentra a minimuzea. Kdokoliv tedy může přijít, jenom se schovat před nepřízní počasí, shlédnout expozici o historii a tradicích Strachotína, zjistit potřebné informace o ubytování, turistických zajímavostech, trasách. Zároveň návštěvníci mohou zamířit ke galerii místních vín, která jsou také v hlavním pobytovém prostoru.

Tento variabilní prostor může celoročně sloužit návštěvníkům i místním obyvatelům, nabízí se však také možnost pronájmu k soukromým akcím, využití jako výstavní či jiný kulturní prostor jako doplněk ke stávajícím kulturním událostem přímo ve vesnici.

Kapacita prostoru je přibližně 40míst k sezení (závisí na konkrétním využití, uspořádání mobiliáře).

Tabulka místností 1.NP

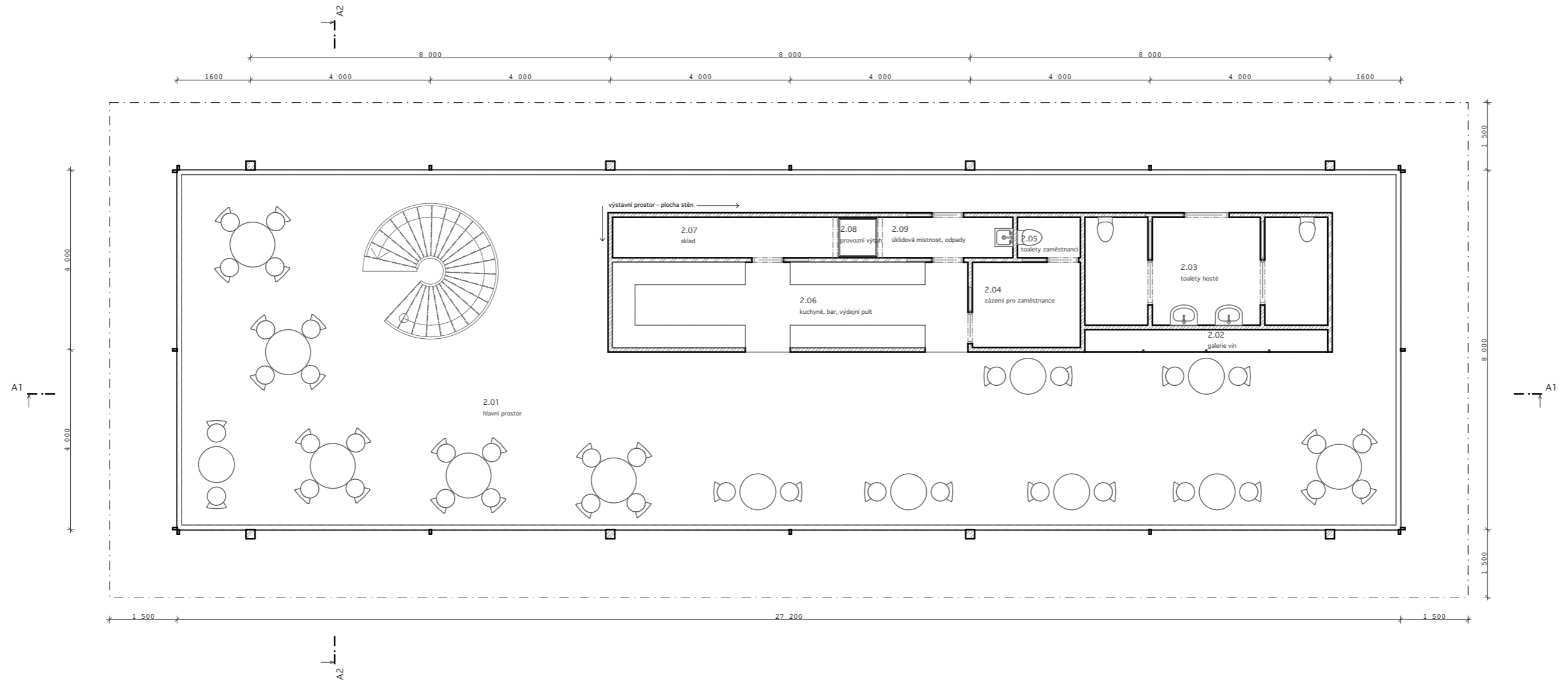
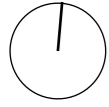
Č.	Název místnosti	Plocha (m ²)
1.01	vstup	32,40
1.02	provozní zázemí, technická ...	31,80
		64,20 m ²

Tabulka místností 2.NP

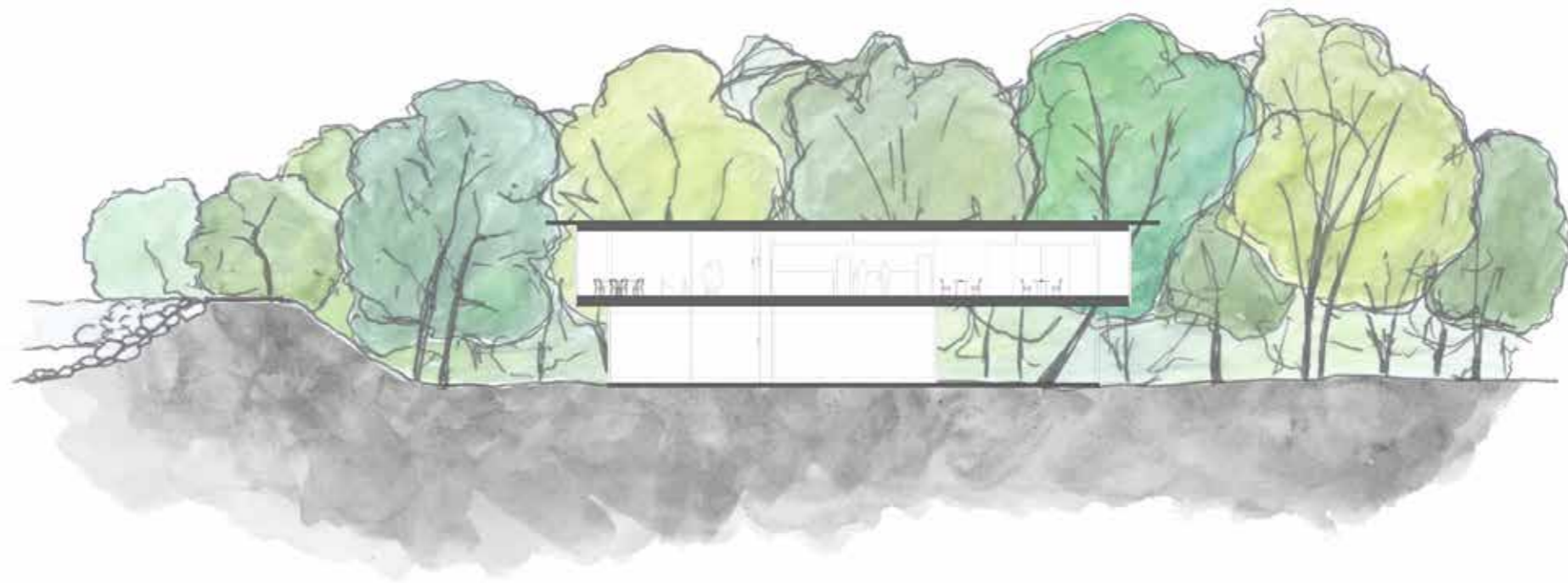
Č.	Název místnosti	Plocha (m ²)
2.01	hlavní prostor	217,60
2.02	galerie vín	2,75
2.03	toalety hosté	13,21
2.04	zázemí pro zaměstnance	5,00
2.05	toalety zaměstnanci	1,50
2.06	kuchyně, bar, výdejní pult	16,00
2.07	sklad	5,02
2.08	provozní výtah	1,00
2.09	úklidová místnost, odpady	2,98
		265,06 m ²

Půdorys 2.NP

M 1:100

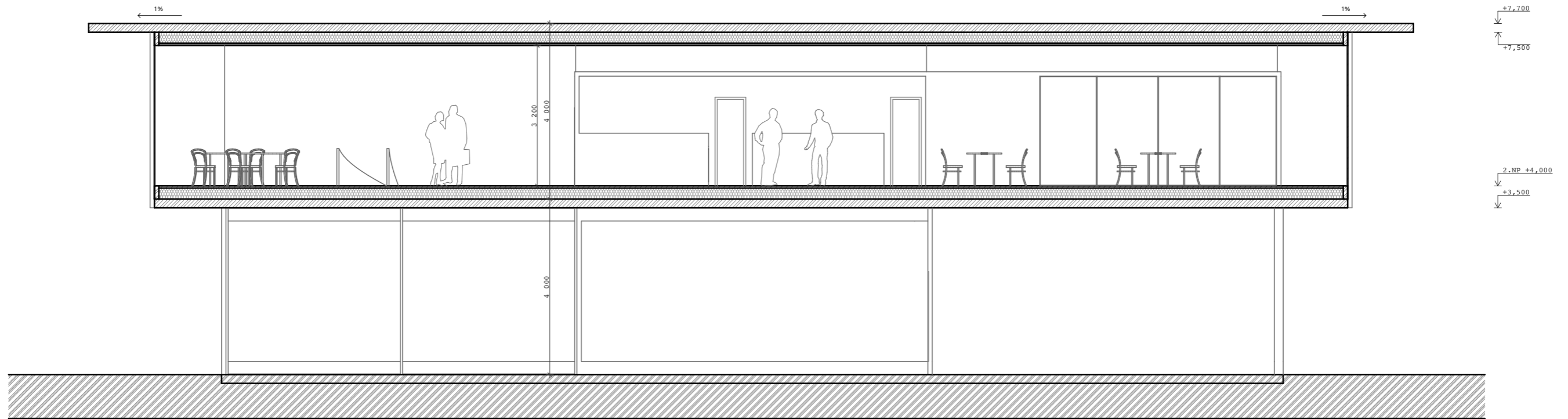

Řez příčný, schematický
M 1:200

Řez podélný

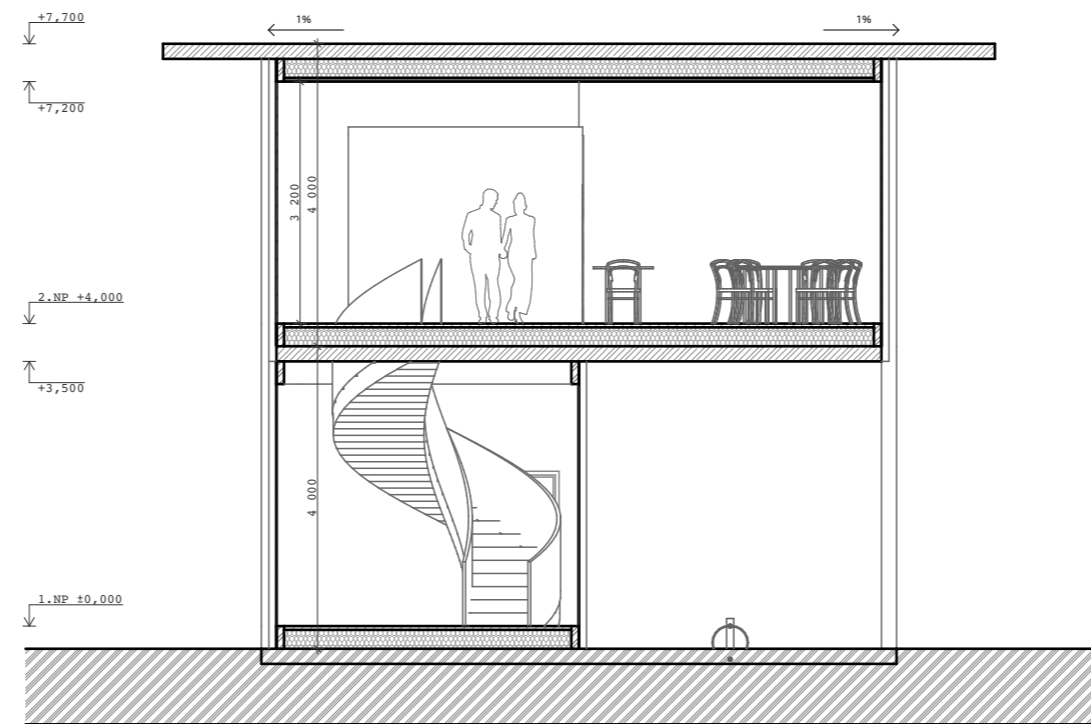
M 1:100

Řez příčný, schematický
M 1:200

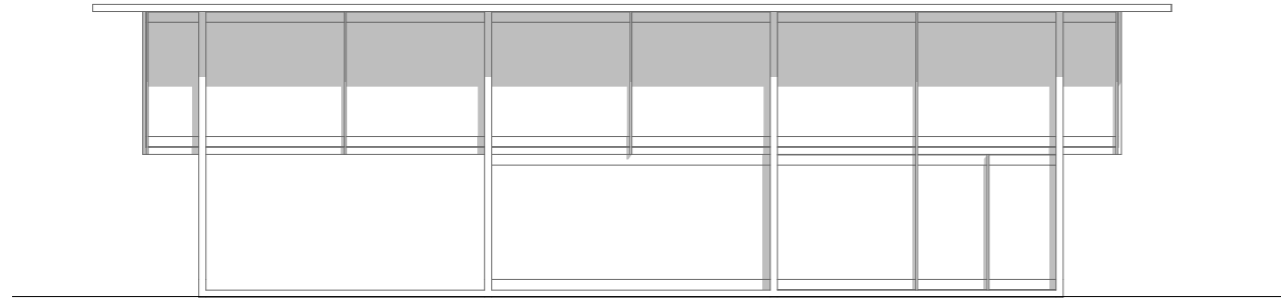
Řez příčný
M 1:100

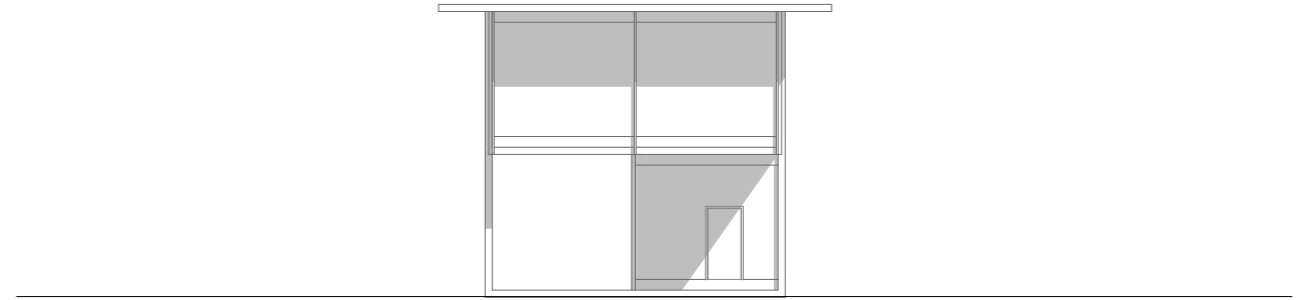
Pohledy

M 1:200

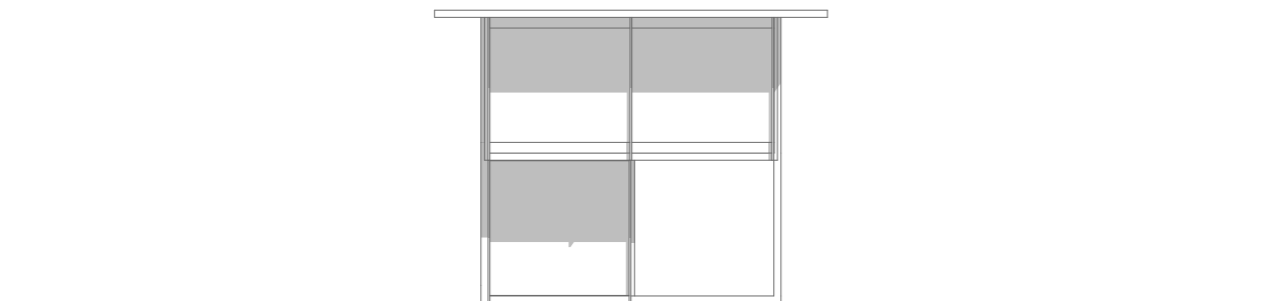
Pohled severní

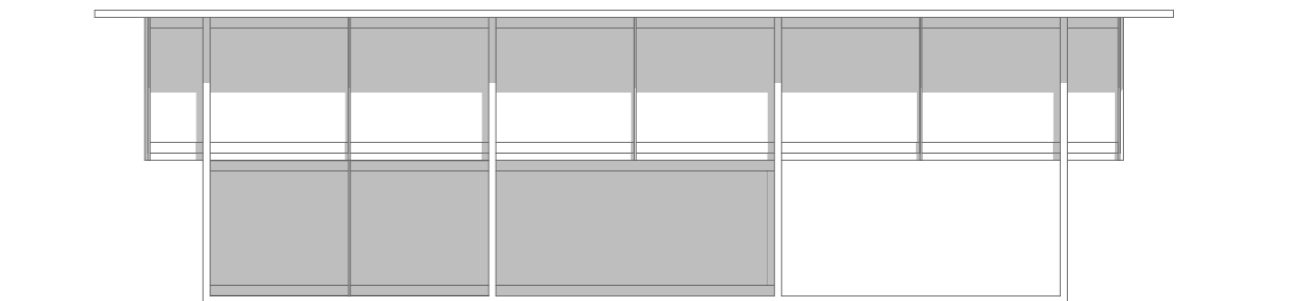
Pohled východní

Pohled západní

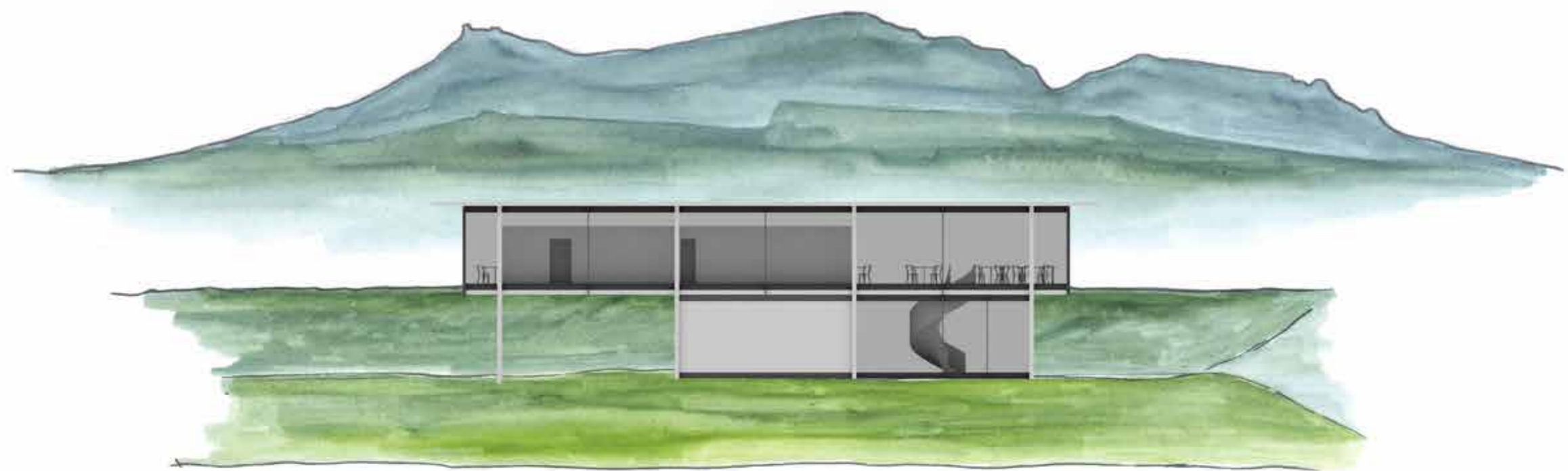

Pohled jižní

Pohled severní

M 1:200

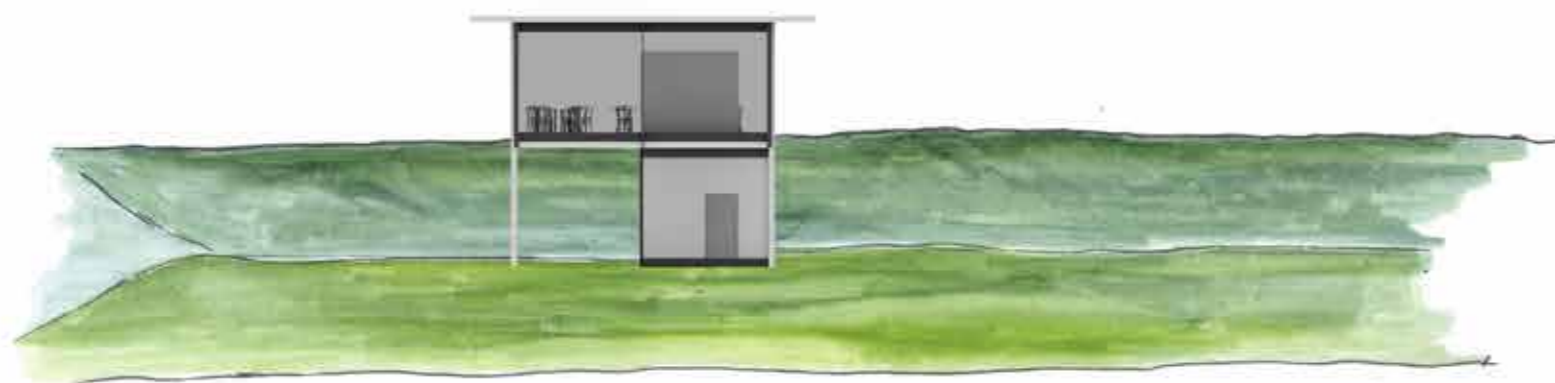
Pohled jižní

M 1:200

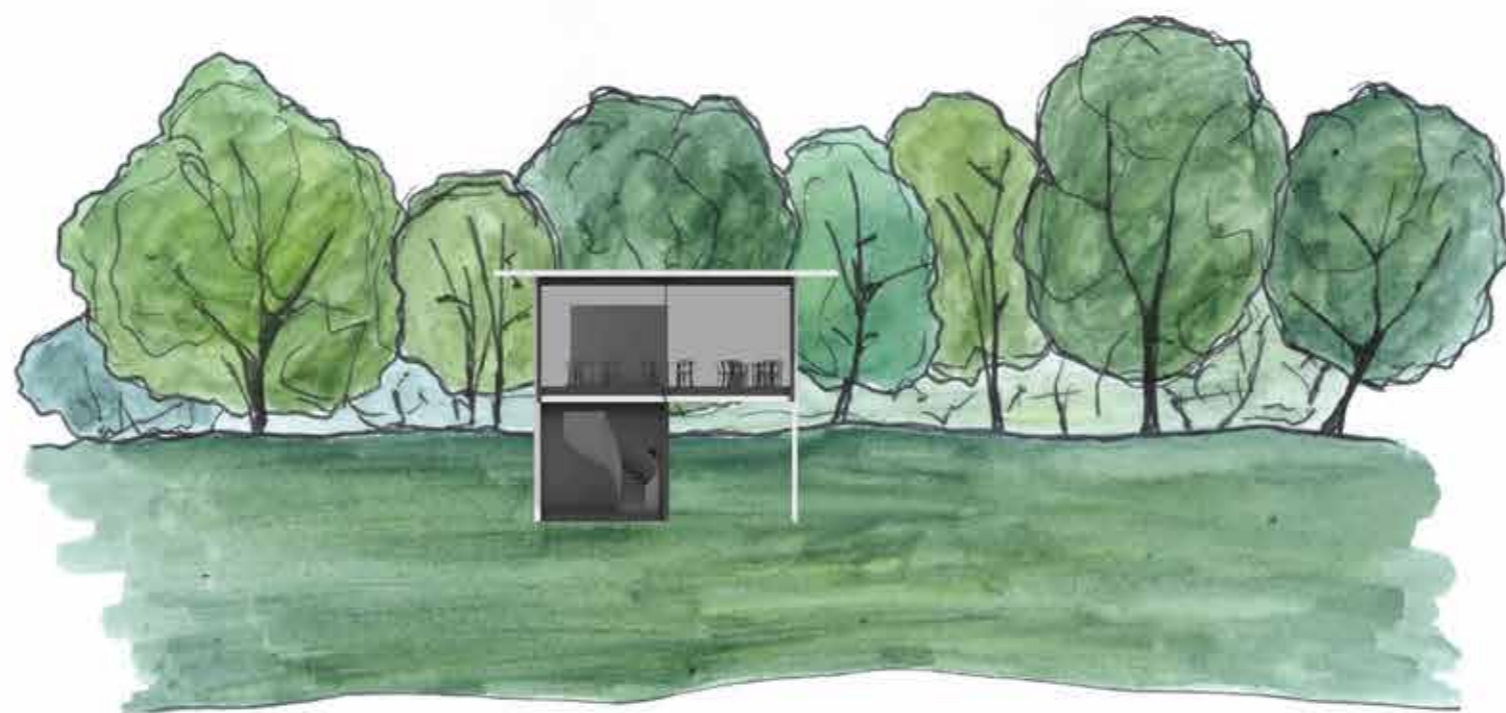
Pohled východní

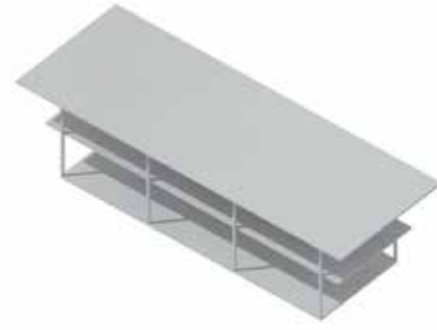
M 1:200

Pohled západní

M 1:200

Konstrukce, založení

Nosná konstrukce je železobetonový deskový skelet se skrytými průvlaky. Aby byla zachována čitelnost konstrukce, jsou dominantní dvě desky a nesoucí sloupky předsazené před líc fasády. Tloušťky podlah, tepelných izolací se v pohledu neprojevují, jsou potlačeny, spolu s velkoplošným zasklením ustupují do pozadí. Deska střechy je vykonzolována, poskytuje tak stínění skleněné fasády i ochranu před deštěm.

Pro ještě výraznější působení konceptu dvou desek a prostoru mezi nimi je použito vodostavebního betonu. Deska stropu je tak zároveň střešou, tepelná izolace a podhled je na jejím spodním líci. Tepelná izolace podlahy je naopak na horním líci spodní nosné desky. Vnitřní prostor je tak vestavěn mezi desky, po obvodu je ohraničen strukturální skleněnou fasádou. Střecha je díky tomu rovná a projevuje se pouze úzkým okrajem rovným tloušťce samotné desky a nikoliv mohutnou atikou skrývající celou tloušťku stropu i konstrukce střechy.

Dimenzování konstrukcí provedeno pouze orientačním výpočtem na základě obecných charakteristik nosné konstrukce (železobetonový deskový skelet se skrytými průvlaky). Podrobnější charakteristiky a statické výpočty konstrukcí, stejně jako geologický průzkum a následný výpočet založení přesahují časové možnosti práce, vyžádaly by si odborné výpočty a posudky specialistů (stejně tak tepelná technika, oslunění...)

Křížem vyztužená železobetonová deska tloušťky 200mm z vysokopevnostního vodostavebního betonu je podporována sloupky (250x250mm) na rozponu skeletu 8000mm. Průvlaky jsou provedeny jako skryté v tloušťce desky, ve formě přidané výztuže do podporových pruhů (možnost užití výtuže z uhlíkových vláken pro docílení menší tloušťky konstrukce, potřebného krytí). Zavětrování, přenos vodorovných sil je zajištěn hmotou přízemí - kvádr technické místnosti je proveden jako monolitický, přenáší zatížení mezi základovou deskou a deskou podlahy. Ztužení střešní desky může být provedeno zvýšením vnitřní monolitické vestavby až do úrovně stropu, ztužení v obou směrech. Nebo vložením ocelových táhel do roviny obvodového pláště na straně odvrácené od výhledu.

Běžně dodávaný vodostavební beton má garantovanou hloubku prosaku 20-50mm, pevnostní třídy se pohybují v rozmezí C25/30 až C40/50. Při výpočtu je nutno dbát na eliminaci rizika vzniku trhlin od přenosu zatížení, ale především také trhlin smršťovacích. Případná porucha je však snadněji lokalizovatelná a tím pádem i opravitelná, než například u povlakových foliových hydroizolací střech. Trhliny a následné prosakování jsou makroskopicky viditelné při kontrolách a udržovacích pracích.

Podle geologické mapy lze předpokládat podloží z navátých písků o průměrné mocnosti 5-15m (Dyjskosvratecký úval)

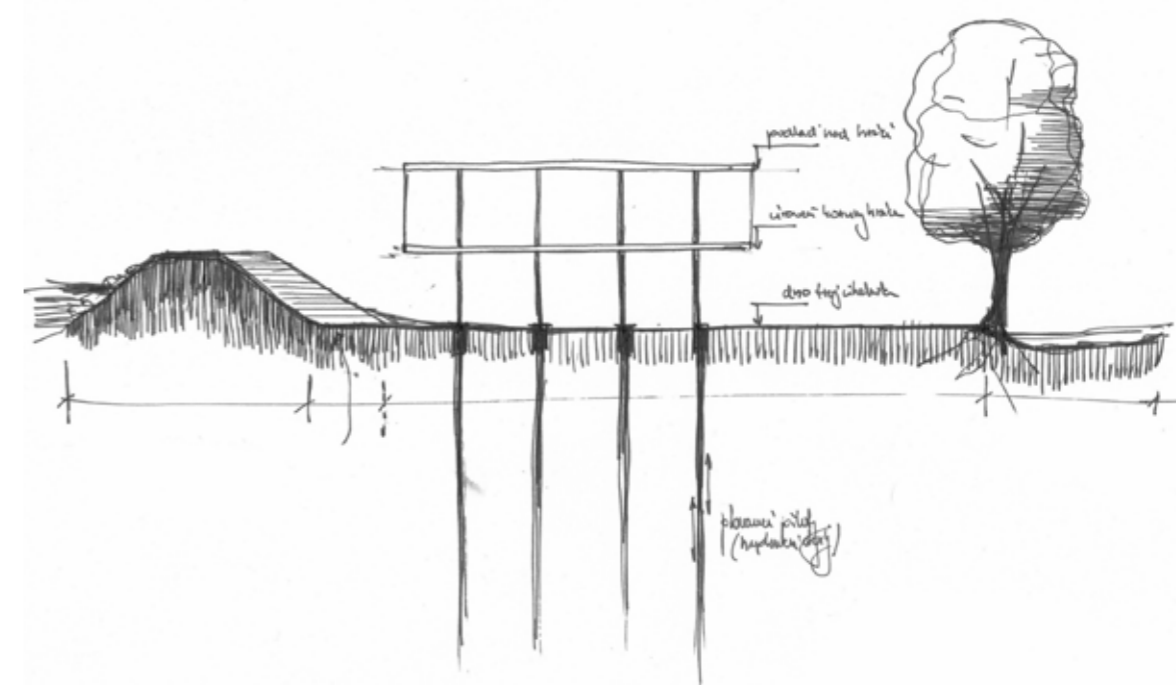
Navátý písek [ID: 15]

Eratém: kenozoikum, Útvar: kvartér, Oddělení: pleistocén, Suboddělení: pleistocén svrchní, Horniny: písek navátý, Typ hornin: sediment nezpevněný, Mineralogické složení: křemen převážně + příměsi, Zrnitost: jemnozrnná, Barva: světlé odstíny, Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity, Oblast: kvartér

V těchto základových podmínkách se nabízí založit navrhovanou stavbu na pilotech. Podle konkrétního geologického průzkumu a následného statického výpočtu se stanoví potřebná hloubka pro překonání vrstvy prosedavé horniny. Piloty by pak mohly být i plovoucí s přenosem zatížení třením pláště, osamocené nebo ve skupinách s roznášecí deskou nebo roštem. Technologie provedení pravděpodobně jako vrtané piloty s ocelovou výpažnicí, která se vytahuje v průběhu betonáže.

Avšak pro stavbu takto drobného měřítka by hlubinné zakládání bylo příliš nákladné. Dalším hlediskem proti vrtaným pilotám je zbytečné riziko narušení zeminy v blízkosti hráze, změny základových poměrů, narušení jílového těsnění hráze.

Vhodnější tedy je založit stavbu na základové desce. Takto „položená“ stavba nijak nenaruší hráz ani její bezprostřední okolí. Provedení základů bude technologicky mnohem jednodušší, deska bude založena na hutněném štěrkovém podsypu. Tepelná izolace podlahy a hydroizolace bude provedena na horním líci základové desky s obdobnou skladbou jako podlaha druhého podlaží nad vzduchovou mezerou/volnou částí půdorysu.

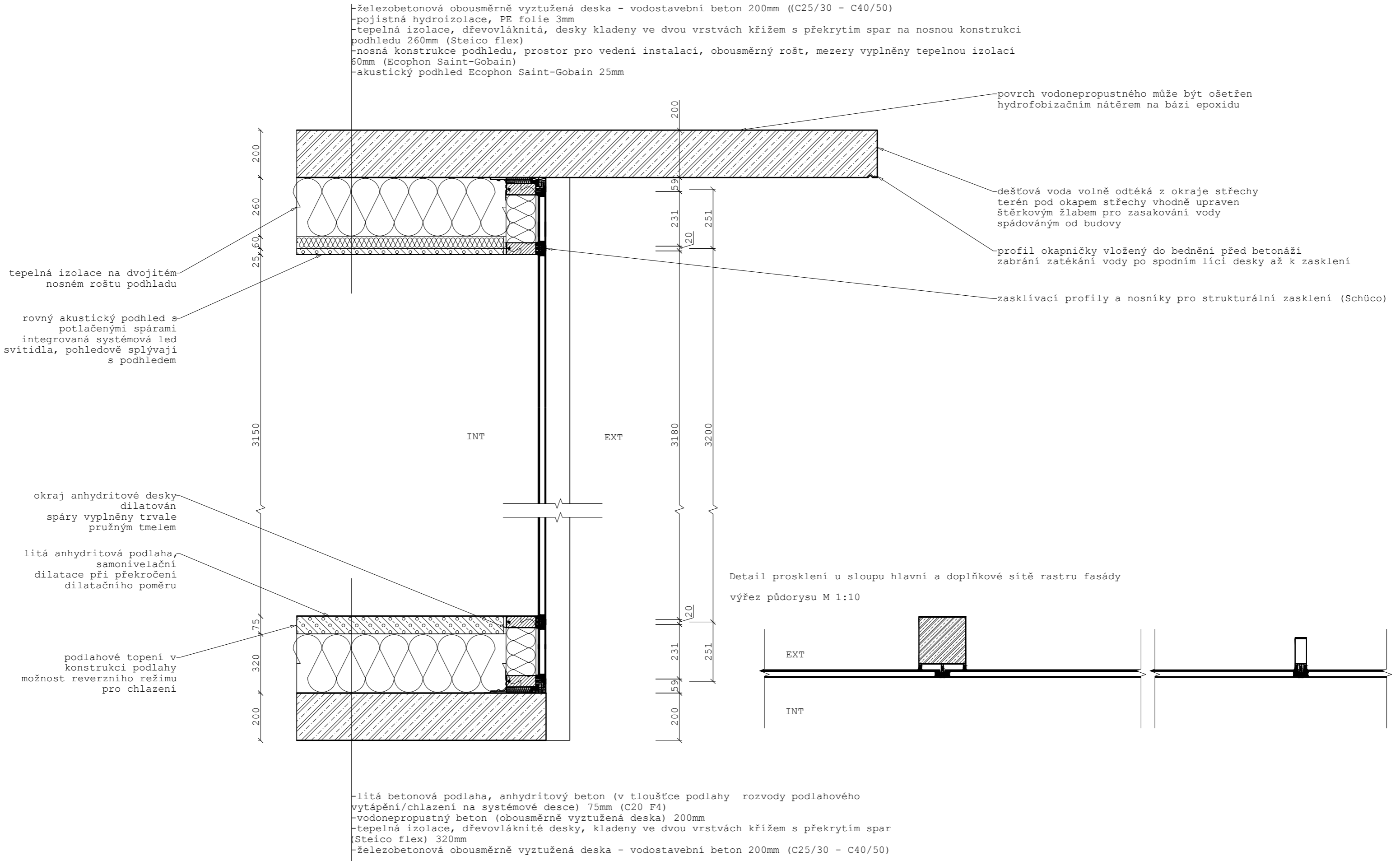

Typické detaily

M 1:10

Detail prosklení obvodového pláště, styk s deskou stropu a podlahy

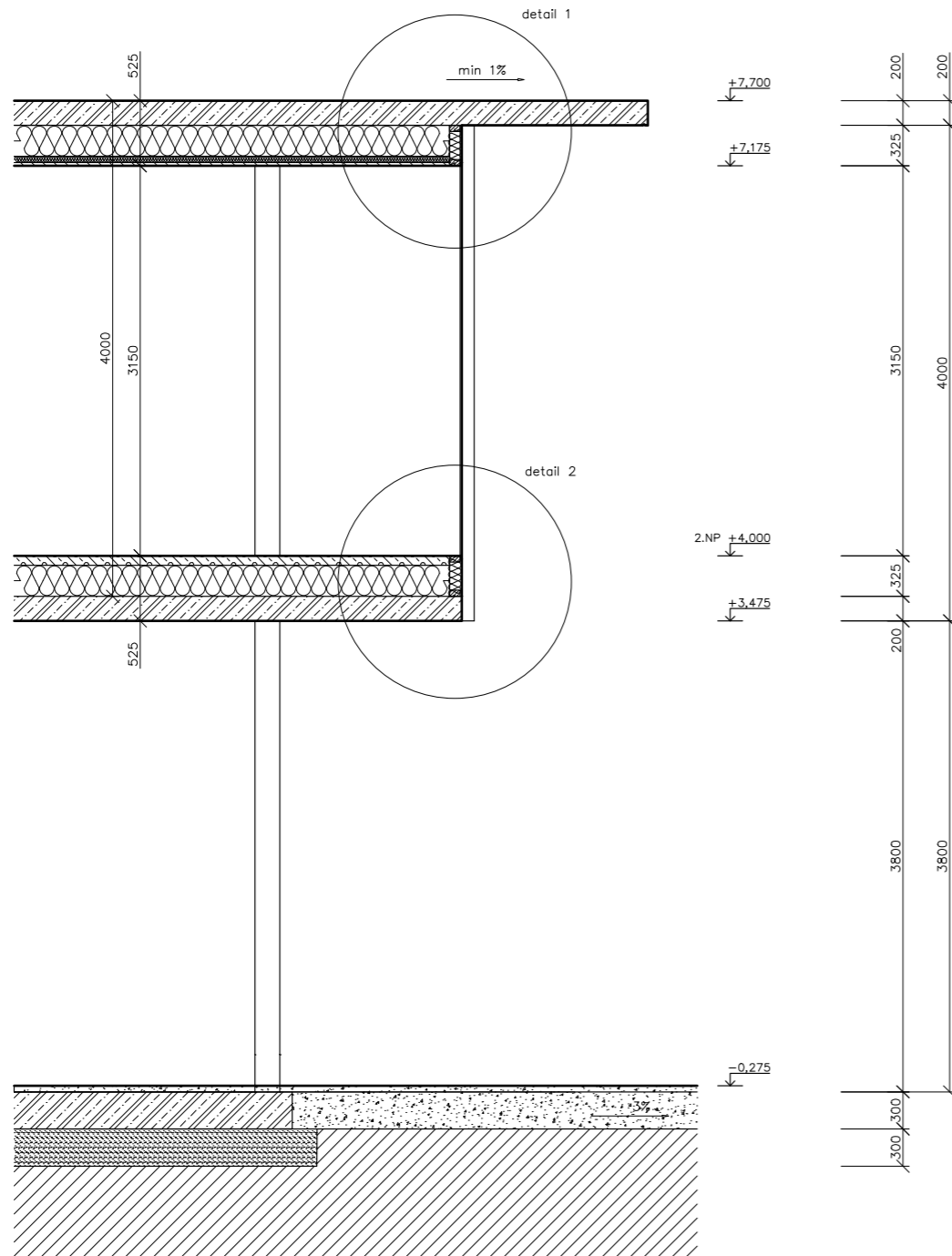
řez M 1:10

Detail, řez fasádou

M 1:50

Systémový řez fasádou, s vyznačením typických detailů
řez M 1:50

Orientační výpočet - součinitel prostupu tepla

Podlaha nad vzduchovou mezerou

Teplotní odpor při přestupu tepla na vnitřní straně konstrukce R_{si} 0,17 m ² /KW t_{si} = 19,84 °C					
<i>j</i>	Materiál	s [m]	λ_s [W.m ⁻¹ .K ⁻¹]	R_j [m ² /KW]	t_{sj} [°C]
1	☐ Beton - anhydrit	0,075	1,23	0,061	19,56
2	☐ Dřevovláknité desky měkké	0,325	0,046	7,065	-12,19
3	☐ Železobeton	0,200	1,43	0,14	-12,82
4	☐			-	-
Teplotní odpor při přestupu tepla na vnější straně konstrukce R_{se} 0,04 m ² /KW t_{se} = -13 °C					

Součinitel prostupu tepla konstrukce $U' = 0,13 \text{ W.m}^{-2}.\text{K}^{-1}$ VYHOVUJE
doporučené hodnotě pro pasivní domy $U'_{req} = 0,15 \text{ W.m}^{-2}.\text{K}^{-1}$
dle ČSN 73 0540-2:2011

Plochá střecha

Teplotní odpor při přestupu tepla na vnitřní straně konstrukce R_{si} 0,1 m ² /KW t_{si} = 20,15 °C					
<i>j</i>	Materiál	s [m]	λ_s [W.m ⁻¹ .K ⁻¹]	R_j [m ² /KW]	t_{sj} [°C]
1	☐ Sádkartón	0,025	0,22	0,114	19,64
2	☐ Dřevovláknité desky měkké	0,325	0,046	7,065	-12,19
3	☐ Železobeton	0,200	1,43	0,14	-12,82
4	☐			-	-
Teplotní odpor při přestupu tepla na vnější straně konstrukce R_{se} 0,04 m ² /KW t_{se} = -13 °C					

Součinitel prostupu tepla konstrukce $U' = 0,13 \text{ W.m}^{-2}.\text{K}^{-1}$ VYHOVUJE
doporučené hodnotě pro pasivní domy $U'_{req} = 0,18 \text{ W.m}^{-2}.\text{K}^{-1}$
dle ČSN 73 0540-2:2011

Velkoplošné prosklení

Například izolační trojskla Janošik s parametry 1,1W/m²K nebo 0,7W/m²K vhodná pro velkoplošná zasklení (maximální cenově efektivní rozměr 3210x6000mm).

Uvedené výpočty jsou pouze orientačního charakteru, pro hrubý odhad potřebné tloušťky izolací, konstrukcí. Podrobnější tepelně technické výpočty a komplexní energetické hodnocení stavby například pro dosažení pasivního standardu by byly zpracovány v další fázi projektové dokumentace energetickým specialistou.

Materiály

Vodonepropustný beton + hydrofobizační nátěr

Pohledový beton - bílý

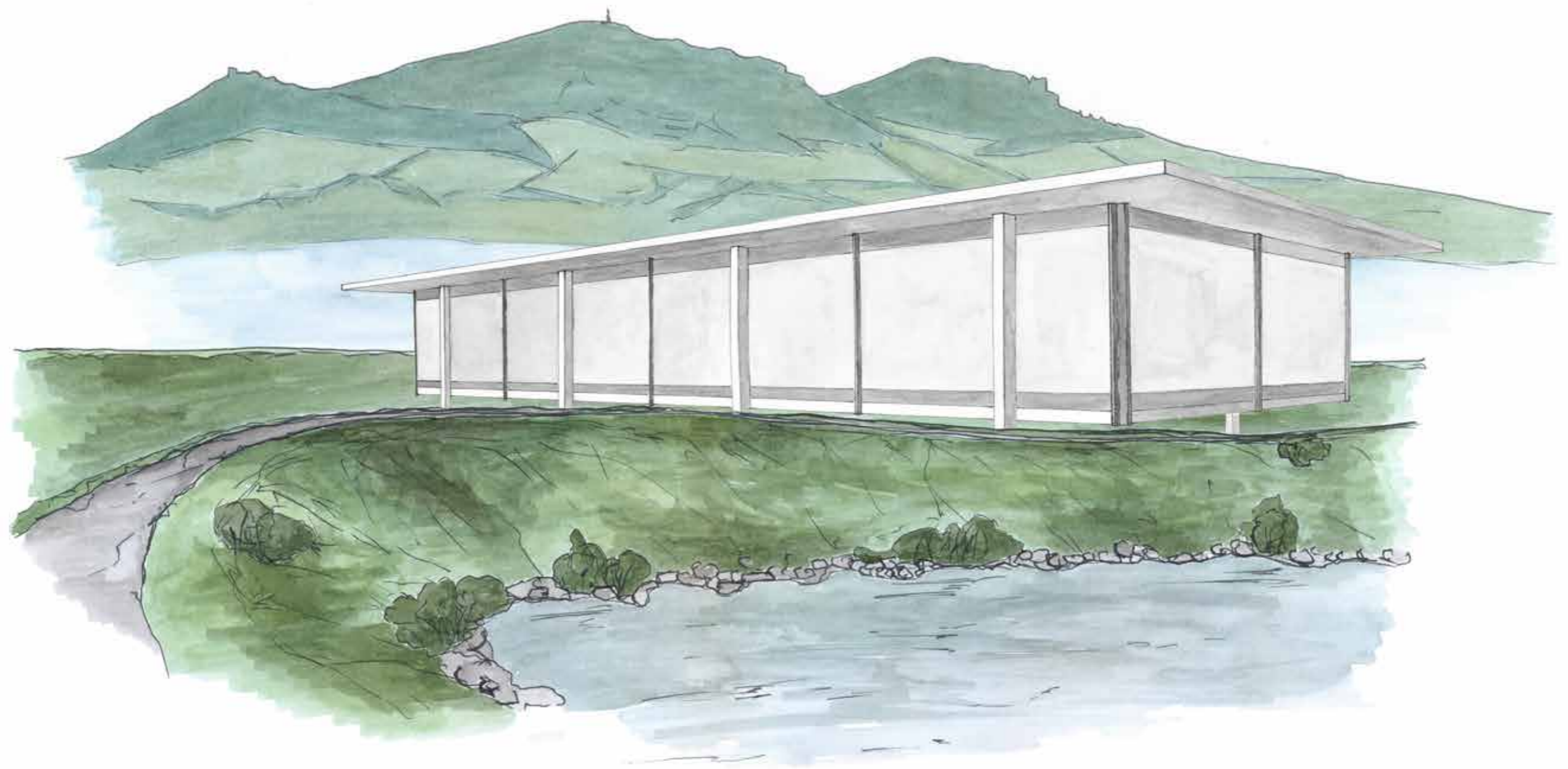

Anhydrit - samonivelační litý, stěrka-imitace

Perspektivy

Pohled od hráze mezi střední nádrží a rybníkem

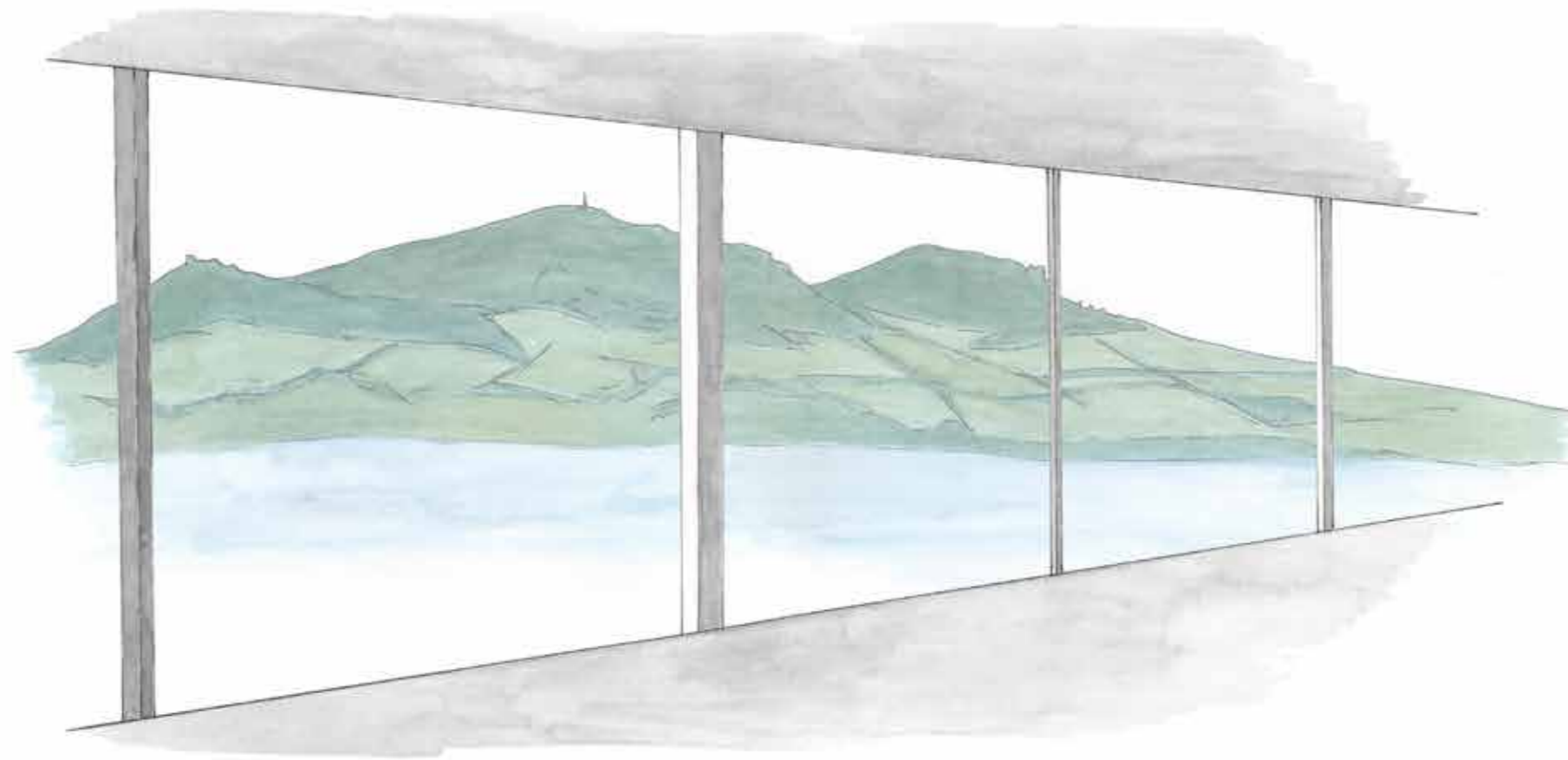
Perspektivy

Pohled ze silnice, příjezd od Dolních Věstonic ke Strachotínu

Perspektivy

Průhled na panorama skrz velkoplošné prosklení

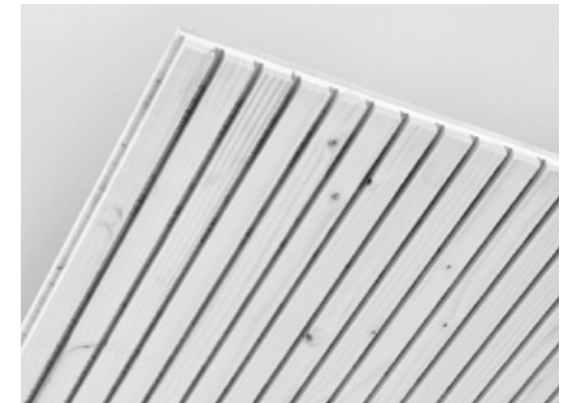
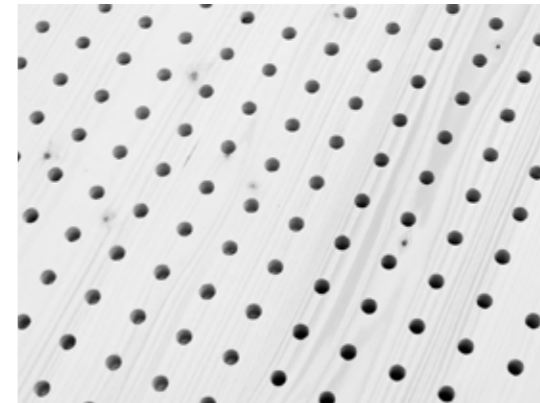
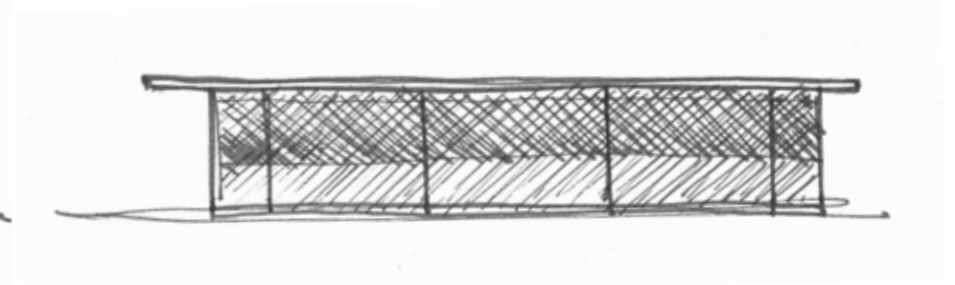
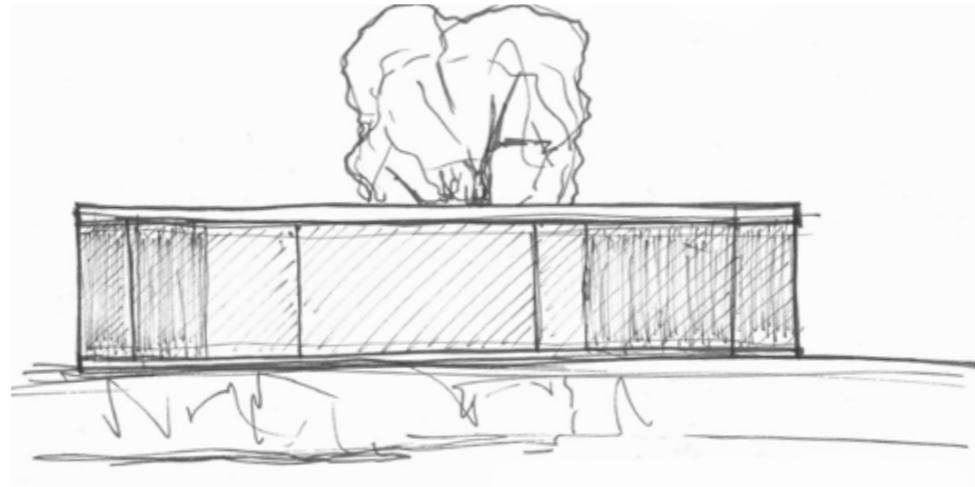
Stínění, svítidla, akustika

Stínění prosklených ploch fasády je zajištěno přesahem střešní desky před líc fasády. Vyložení okraje nemá reálný vliv na dálkové výhledy do krajiny z hlavního prostoru, proto může být stínění pevné, nepohyblivé.

Jako doplněk pro stínění interiéru před slunečním zářením slouží závěsy. Kolejničky jsou skryté v podhledu, závěsy lze v případě potřeby instalovat nebo naopak odstranit. Dostatečná délka od úrovně podlahy až ke stropu zajistí jednak stínění, jednak patřičnou míru soukromí pro specifické využití prostoru turistického centra (soukromá akce, promítání).

Na celé ploše stropu je navržen akustický podhled (Ecophon Saint-Gobain, nebo obdobný systém Rigips, Knauf...) Nabízí se i dřevěné panely Novatop Acoustic. Systémové řešení nabízí nosnou konstrukci podhledu a profily panelů tak, aby spáry mezi nimi nebyly téměř viditelné, rošt je skrytý. Součástí systému jsou i LED svítidla, která se instalují nad rovinu podhledu. Pokud podhled tvoří perforované panely, světlo může proudit skrz otvory desky. V případě plných akustických desek je deska pod svítidla z materiálu průsvitného pohledově podobného jako okolní akustické desky (systém Phillips - Ecophon Soundlight Comfort). Svítidla jsou programovatelná, jejich rozmístěním i nastavením intenzity a chromatičnosti, lze docílit rovnoměrného osvětlení interiéru, světelná atmosféra prostoru se proměňuje podle denní doby i podle aktuální potřeby.

Rozdílné využití prostoru si žádá odlišné akustické řešení. Klasický provoz kavárny, kde je prioritou zamezení hluku a docílení příjemného hovoru je odlišné od kulturně společenské události, kde je nejdůležitější hlas řečníka, akustika prostoru, doba dozvuku. Pro hudební produkci jsou požadavky odlišné od požadavků kladených pro řeč. Právě závěsy, které slouží i stínění se mohou využít pro modifikaci akustiky prostoru. Základní funkci bude jednoznačně naplňovat akustický podhled, při zvýšeném konkrétním nároku na akustiku prostoru lze instalovat závěsy z vhodného materiálu nebo také akustické paravány, které zároveň mohou sloužit jako prezentační nebo výstavní panely.

Mobiliář

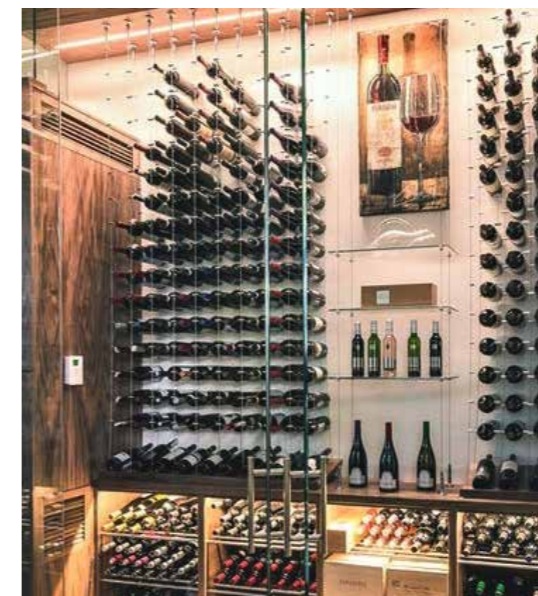
Mobiliář a další prvky v interieru kavárny jsou voleny jednotně. Jako doplněk k čistým plochám betonu a skla je třeba volit organičtější materiál, v přímém kontaktu uchopitelnější. Tím je jednoznačně dřevo, „místní“ to znamená takové, jaké by zde mohlo růst v lesích - buk, dub. Bukové dřevo může být s výhodou použito na pracovní desky v kuchyni, horní barovou desku, vybavení kuchyně, dveře včetně obložení... Dřevo je trvanlivé při dobrém zacházení a příjemné při každodenním používání, proto volím sedací nábytek firmy TON Bystřice pod Hostýnem. Legendární židle z ohýbaného bukového dřeva jsou přímo ideální pro náročný provoz v kavárenském, stravovacím provozu. Židle doplní také jednoduché stolky s kruhovou deskou pro variabilní počet sezení, možnost přidávání židlí.

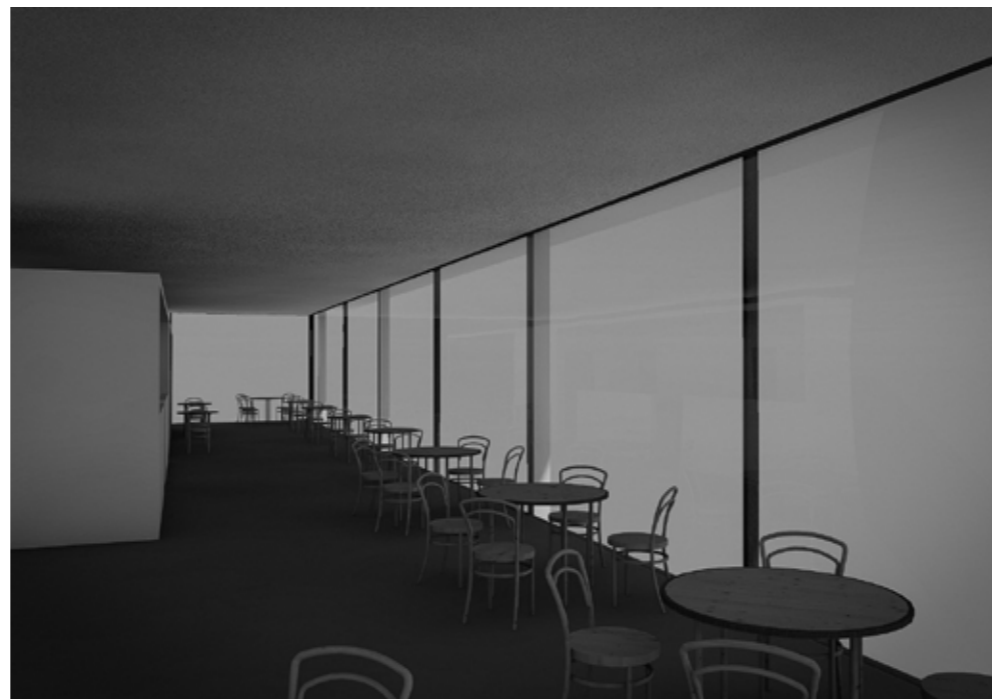

Židle N°18

Důležitým prvkem v interieru je galerie vín. Prostor, kde lze shlédnout „katalog“ vína, které se vyrábí přímo ve Strachotíně. Je možné si vybrané víno koupit na místě, ale samozřejmě také získat informaci o vinaři, kde se jeho sklep nachází a kdy je tam otevřeno pro návštěvníky.

Místo pro uložení místního vína je přímo v hlavním prostoru k sezení, odděleno velkorysým prosklením. Forma polootevřeného výklenku, který je klimatizován pro zajištění potřebných podmínek pro krátkodobé uchování vína. Konkrétní forma i materiál je značně variabilní, důležité je zachování koncepce výstavy a zároveň prodeje (poblíž vystavené lahve jsou uskladněny lahve k zakoupení, samoobslužně). Materiál je volen v souladu s ostatními prvky interieru a mobiliáře - sklo, tenký rám v černé barvě, bukové nebo dubové dřevo. Takováto galerie vína umožní nově příchozímu udělat si přehled o místní produkci, zároveň ochutnat s výhledem na vsudypřítomné panorama kopců a vybraná vína přímo zakoupit, v ideálním případě navštívit také vinaře.

Technická zařízení

Zdroj elektrické energie

Stavbu lze napojit zřízením přípojky na obecní síť - on grid system. Možno kombinovat s fotovoltaickými panely na střeše, síť by pak byla připojena v režimu backup.

Zdroj tepla

Podrobnějším propočtem nutno prověřit efektivnost investice do tepelného čerpadla. Nabízí se využití vodní plochy pro položení kabelů tepelného čerpadla voda-vzduch. (Případně lze zvolit jako zdroj tepla kotel na biomasu/peletky s akumulacním zásobníkem tepla.) Vnitřní prostory budou odvětrávány nuceným podtlakovým větráním s využitím rekuperace tepla. Přívod čerstvého vzduchu i odvod odpadního vzduchu bude realizován přes stěny technické místnosti (vhodné umístění na odvrácené straně od hlavního vstupu, pod hmotou druhého podlaží). Vytápění/chlazení bude zajištěno rozvody podlahového topení v anhydritové podlaze.

Zdroj vody

Ideální vlastní zdroj vody - vrt. Nutno ověřit kvalitu podzemní vody (prosakování nádrže, rybník).

Likvidace odpadních vod:

Domovní čistírna odpadních vod, přečištěná odpadní voda vypouštěna blízke strouhy nebo k zasakování v podzemní vsakovací nádrži.

Likvidace dešťových vod:

Plocha střechy odvodněna volným odtékáním z okraje.

Terén pod okapem střechy upraven pro odvod vody pryč od základové spáry, spádování od objektu. Odvádění vody zajištěno vykopaným žlabem vyplněným hutněným hrubým kamenivem, výška kameniva srovnána s výškou rostlého terénu. Dešťová voda zasakuje na pozemku v blízkosti stavby. Možnost doplnění podzemní zabudované nádrže na retenční nádrže na dešťovou vodu k dalšímu využití nebo zpožděnému zasakování.

Likvidace odpadů

Svoz tříděného i komunálního odpadu v souvislosti se zavedeným režimem obce. Sběrné nádoby v technickém a provozním zázemí.

**RES PUBLICA
CIVITAS SOCIALIS**

Strachotín

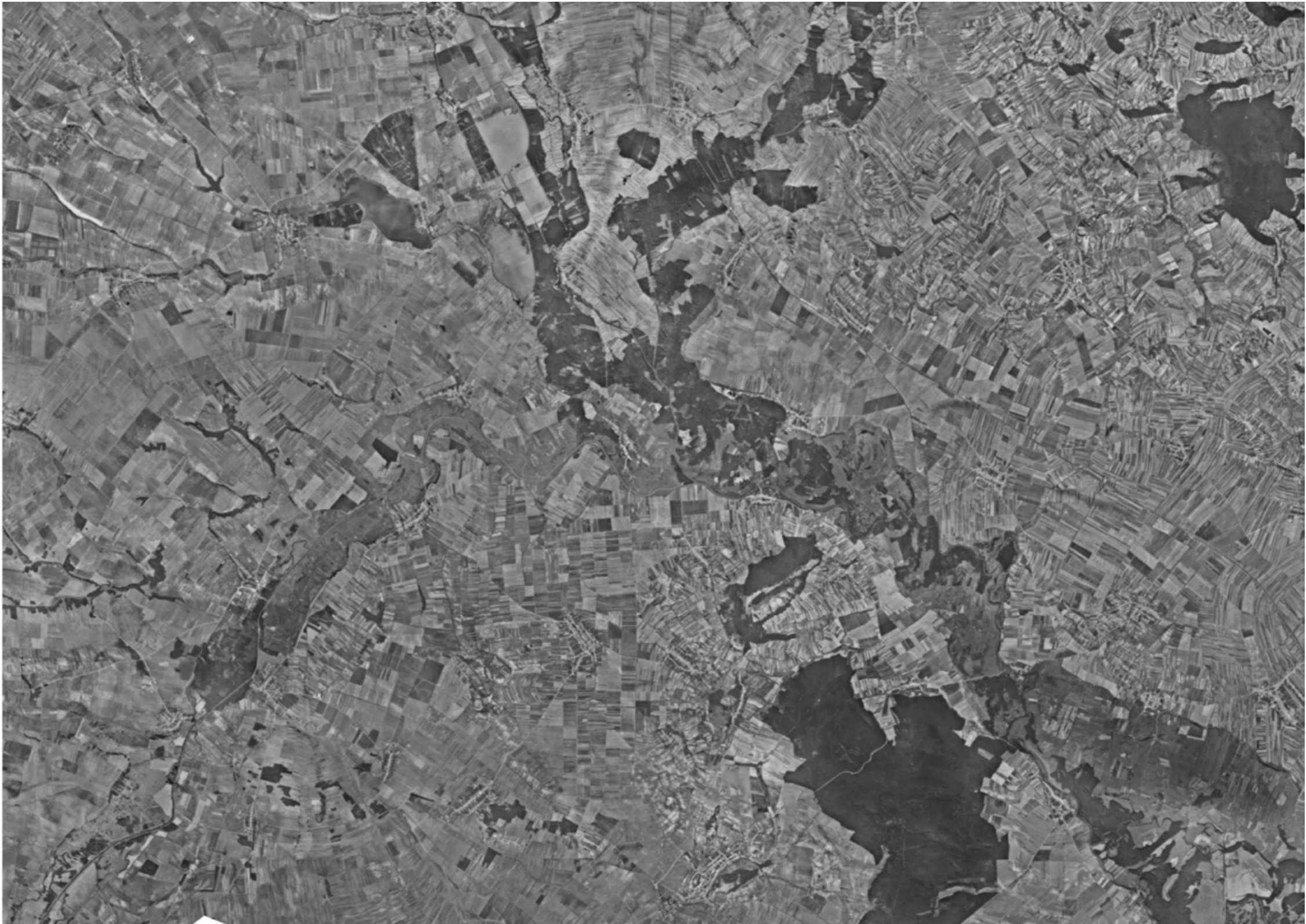
Pavel Lachman

Ing. arch. Vítězslav Nový

Ing. arch. David Mikulášek

UN2 FA VUT Brno

2016/2017

1836-1852

1876-1880

1952

2016

Historický a urbanistický vývoj obce

1046 - první písemná zmínka o obci - Strachotínské hradiště v místě Petrových luk
(močálová rovina u řeky Dyje)

1073 - Strachotín patří mezi krajské města

1176 - obec náležela ke knížectví znojemského - kníže Kondrád III.

12- století - vinařství je pevnou a důležitou součástí zemědělského hospodářství obce

12. a 13. století - osídlování pohraniční oblasti Moravy obyvateli z Rakouska, pravděpodobně díky této kolonizace dostala obec německé jméno Tracht

1334 - obec povýšena na městečko a stala se součástí Mikulovského panství

1582 - uděleno právo konat trhy

16. století - existovala zde Novokřtěnská obec - tzv. Habáni - habánské sklepy, keramika, obuvnictví

1680 - selské nepokoje, mohutné požáry obce

1848 - obec součást okresu Hustopeče

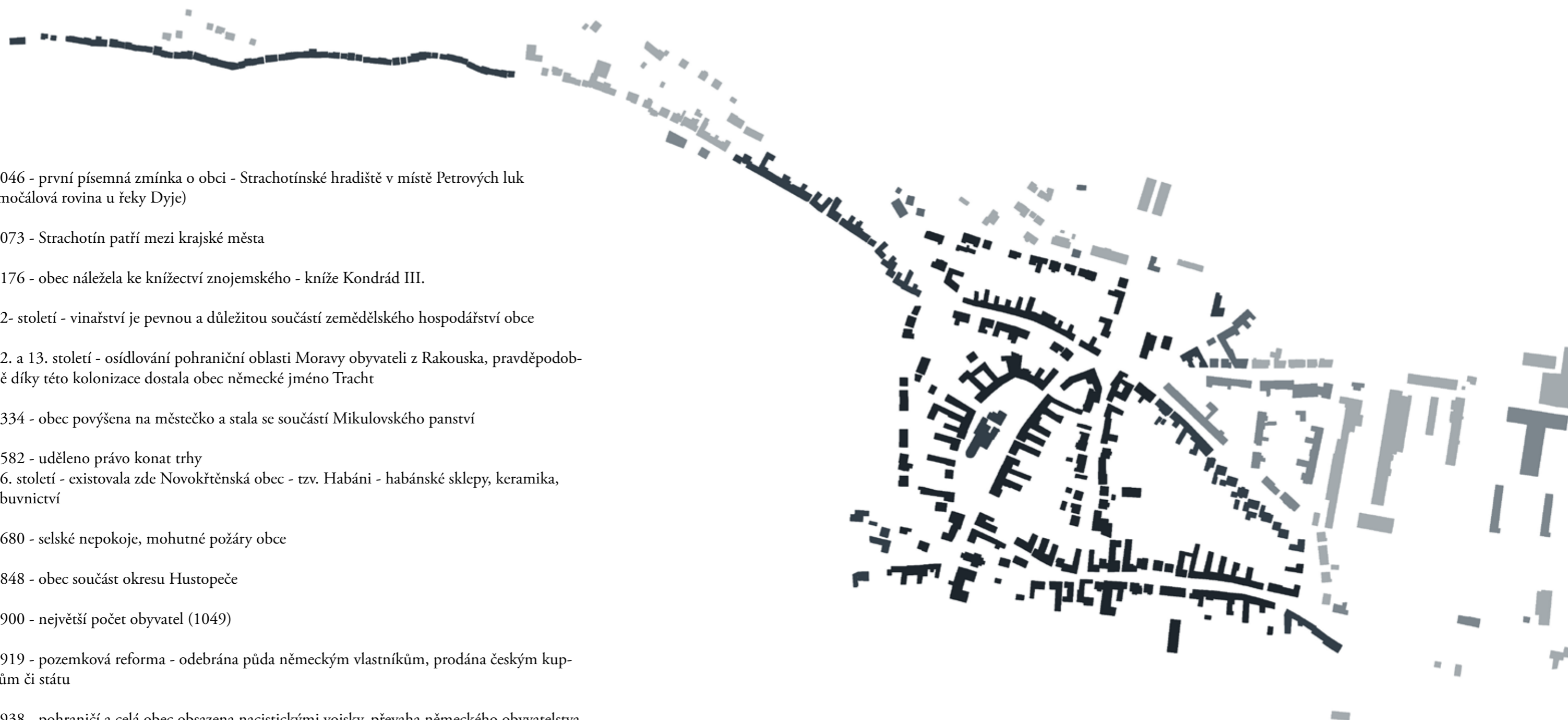
1900 - největší počet obyvatel (1049)

1919 - pozemková reforma - odebrána půda německým vlastníkům, prodána českým kupcům či státu

1938 - pohraničí a celá obec obsazena nacistickými vojsky, převaha německého obyvatelstva

1939 - 45 - II. světová válka, po válce se zde usadili novousedlíci, tato změna obyvatelstva výrazně změnila chod obce

70. a 80. léta 20. století - výstavba vodního díla Nové Mlýny (= kaskáda tří přehradních nádrží) - systém zavlažování zemědělské půdy a zábrana proti záplavám, současně zánik spousty archeologických nalezišť a zatopení vesnice Mušov

Stavební tradice

definování tradice

jižní morava obecně

- spíše protáhlý tvar návesi, připomíná ulici, domy často řádové, přízemní
- klínové domy v nížinách - naplaveniny, sponové - náběžná konstrukce, výhledové
- výše položené oblasti - raubere obřadní domy
- zeleň pozdější
- pakroviční střecha, komový směr do návesi
- vinařské oblasti - viněšedla (líco um a oběp) zeleň, kleauče
- struktura např. na jižní straně vsady
- přeborní střecha pravidelná, nebo volná, pozdější přízemní střechy a terče - kylika

stoláček, hornáček, dolnáček

- oblé návesní střechy, obřadní jako výhledové se zeleň
- oblast hrabí, jímání vzhled domů
- výhledové barokní návesy, tohováni
- obřadní modrá, zelená, bílá, červená, volná modrá nebo černá
- vlnitý díle nebo kontrastní s obřadní
- střecha dostává, pozdější patla koflík
- ojčelové ornamentální zeleň obřadní

pomorancko paronky dům - stoláček dům

- uličné uspořádání vnitřních sídel
- domy s klínovými okapíci nebo alespoň okapíci zeleňové přední část
- (přední část obřadní výhledové)
- dolnáček:
- přízemní klínový dům
- výhledové modrá střecha, valba na obou stranách
- výhledové i vnitřní povrch zeleňové vlnitými do jádra vlnitými
- zeleň v uličném proužku
- hornáček - obřadní dům
- návesní stoláček dům - přízemní, nepatla střechy - kotouče, nebo patla
- střecha volná, obřadní, patla koflík
- patla baroknost, ornamentální výhledové pravidelné

dolný - vrchový dům

- vinová, zelená oblast
- protáhlé uličné vsi, návesi částečně tvaru (přijímají rozšířením terénního porostu)
- dům přízemní klínový nebo z nepatla střechy
- střecha volná, koflík, dleš, dleš orientovaná
- rozestavené domy, zatím nezbylé výhledové, zeleň
- výhledové na střechu dleš podléhající pravidelné, osem po stranách
- po zastřešených výhledových, dlešové koflík - před společnou střechou plocha vlnit v koflík části
- obřadní výhledové hornáček dům se obřadní orientací (zeleň, dlouhé vlnit na obřadní)
- návesní dům - zeleň z patla střechy, koflík z patla střechy
- výhledové pravidelné, pozdější pravidelné dleš

pravidelné navenky pravidelné varianty - dleš osem vlnit dleš vlnit, dleš osem vlnit vlnit ...

? předřadit

Katastrální území v krajině

Na letecké mapě je krásně čitelná struktura vesnice v krajině, odráží se v ní geografické poměry, způsob založení i druh obživy a hospodaření.

Na první pohled působí vesnice jasně radiálně, struktura však není tak jednoduchá. I podle historických pramenů a starých map se ve vznikající obci propsala průběžná hlavní silnice, která prochází v esovitém tvaru. Toto schema je později rozšířeno o křižovatky dalších cest, které vymezují bloky budoucí rozšiřující se zástavby. Náves pak vzniká rozšířením prostoru okolo hlavní silnice v samém středu obce.

Rybník vzniká později, stejně tak sklepy zasazené hluboko do terénní hrany na západní straně od návsi. Vzniká jedinečné spojení rybníka, břehu, sklepů, prudkého svahu a vinohradů. Vinice navazují v úzké parcelaci přímo na sklepy. Další vinohrady jsou čitelné na severní straně - jižně orientovaných svazích.

Takovéto uspořádání má vliv na provozní návaznost domů a hospodářských budov na pozemky, polnosti. Není zde pro Moravu jinak typická vazba od ulice přes dvůr, až po dlouhý pozemek zakončený záhumenkovou cestou. Záhumenková cesta se zde prakticky nevyskytuje, pouze na severní straně, jinak jsou bloky zástavby uzavřené ze všech stran. Pozemky jsou orientovány zahradami do středu, obytným domem k ulici.

Zajímavý je rozlehlá plocha jižně od vesnice, která přiléhá k samotnému dnu údolí s řekou Dyjí. Toto severní rameno (dříve tekla Dyje i jižním ramenem) meandruje lužními lesy a hledá si cestu krajinou. Doprovází ho množství mokřadů a slepých ramen. Krajina v okolí řeky je značně nejistá, vedou ní sice některé hlavní cesty včetně mostů přes řeku, ale jiné intenzivní využití není patrné. Vzhledem k hrozícímu riziku pravidelných záplav není vhodné zřizovat pole v blízkosti řeky. Nabízí se využití v podobě pastvin a luk. V případě povodně nenastanou nenahraditelné ztráty na úrodě. Les je samozřejmě využíván jako zdroj kvalitního palivového i stavebního dřeva.

Orná půda

Vinice

Zahrady a sady

Stromořadí, lesy

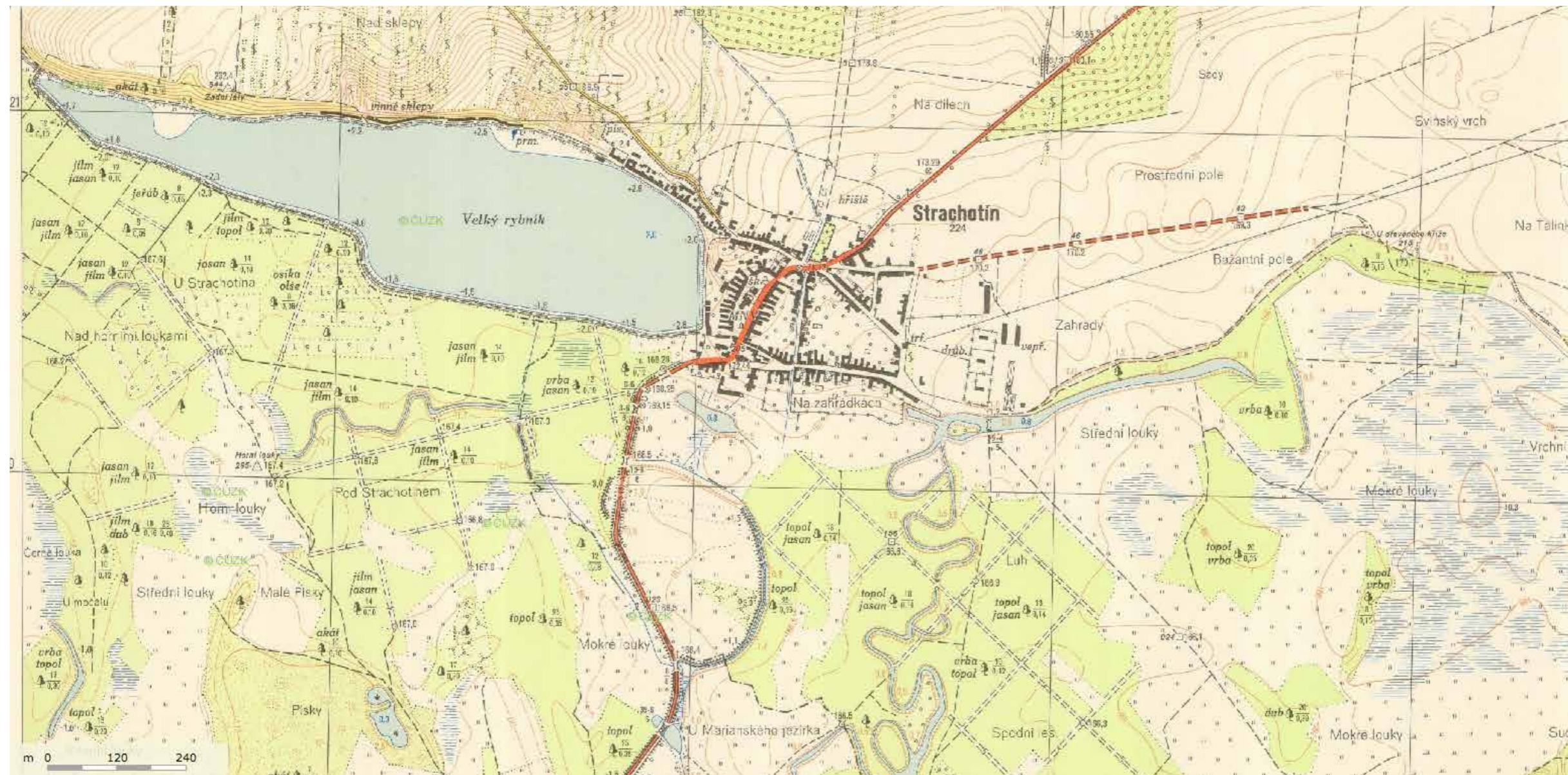
Katastrální území

Na graficky znázorněném využití katastrálního území, je vidět zřetelně charakter funkčního využití krajiny. Svou nezastupitelnou roli hrají vinice na severní straně obce. Další velkou plochou je zemědělská půda situovaná ve stejných topografických podmínkách. Vinohrady však upřednostní větší svažitost.

Uvnitř hranice zastavěného území obce jsou významnou složkou zahrady a sady. V naprosté většině se jedná o zahrady soukromé, ohraničené. Veřejně přístupné zahrady nebo obecní sady ve vesnici nejsou.

Zajímavým úkazem je také zastoupení zeleně a ploch lesa. Na katastrálním území se nenalézá souvislá plcha, která by byla opravdovým lesem. Vzrostlé stromy se omezují pouze na lemování cest, drobných vodních toků a hrází v distanční vzdálenosti. Les měl své místo v katastru obce ještě před napuštěním vodního díla.

Výkres znázorňuje značné množství vzrostlých stromů ve vesnici. Ve velké míře se jedná o stromy ovocné v zahradách. Důležitou roli však hrají i stromy ve veřejném prostoru a stromy v extravilánu.

Hodnotné jsou zejména souvislé linie alejí a stromořadí na březích, hrázích, podél cest. Aleje je potřeba správně definovat a při podrobnějším řešení stanovit jejich přesné vedení, počáteční i koncový bod. Všechny stromy v intravilánu svěřit do rukou zkušených arboristů, kteří zajistí prořezávání a údržbu zdravotního stavu i vzhledu stromů, tak aby mohly plnit všechny své funkce. Naopak stromy podél cest nebo vodních prvků ideálně také ošetřit, pravděpodobně zůstanou v režii majitelů pozemků, povodí nebo lesů.

Všechna stromořadí, sady i významná seskupení stromů je vhodné s předvídavostí a předstihem omlazovat a doplňovat novými, mladými stromy, aby až velké stromy zestárnou, mohly být postupně nahrazeny mladšími. Na hrázích může proces nahrazování pokračovat samovolně prostřednictvím semenáčků nebo náletů. Izolované stromy na upravovaných pozemcích je nutno sázet ručně, jednotlivě.

Ke kácení se přistoupí pouze v nevyhnutelném případě, žádné ekonomické ani provozní argumenty nemohou převážit hodnotu vzrostlého stromu, který svým stářím a svou podstatou utváří místo.

Při volbě druhové skladby je potřeba zvážit identitu a jedinečnost každého místa i jednotlivého stromu. Lze volit přirozenou skladbu nebo pouze užitkové, plodící odrůdy. Například kaštiny na hrázi rybníka jsou natolik jedinečné, že jejich velký počet a jsou vysázeny před mnoha generacemi, že jejich přítomnost je nezbytná pro definování obrazu místa. Proto kupříkladu tyto kaštiny nelze vykácet nebo postupně nahradit jiným druhem.

Stromy podél cest lze volně doplňovat a volbou druhů odlišit jednotlivé cesty. Polní cesta se stromořadím višní bude mít jiný charakter než lipová alej na návsi.

Zeleň - aleje, stromořadí, solitérní stromy

Druhov^á skladba stromů

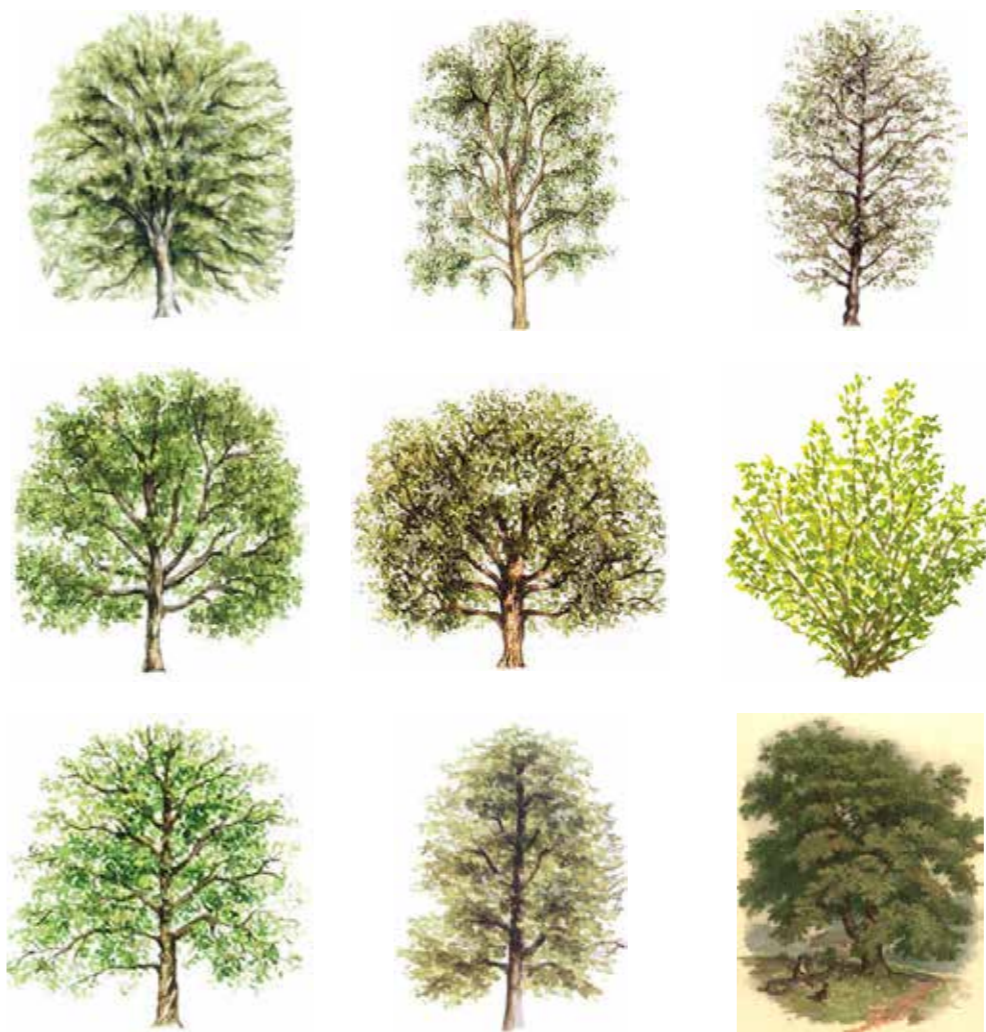
Nově vysazované druhy stromů přednostně domácího původu nebo pro místní krajinu jinak typické. Vždy upřednostnit listnaté stromy před jehličnatými, které zde nemají místo.

Stromořadí ovocné:

Malus domestica	jabloň domácí
Pyrus communis	hrušeň obecná
Prunus domestica	slivoň švestka
Juglans regia	ořešák vlašský
Prunus cerasus	višeň obecná, třešeň

Stromořadí okrasné:

Tilia cordata	lípa srdčitá
Quercus petraea	dub zimní
Quercus robur	dub letní
Quercus pubescens	dub šipák
Fagus sylvatica	buk lesní
Acer campestre	javor babyka
Carpinus betulus	habr obecný
Ulmus minor	jilm habrolistý
Sorbus torminalis	jeřáb břek
Aesculus hippocastanum	kaštan koňský
(kaštan pouze pro doplnění typického stromořadí okolo rybníka)	
Populus lincea	topol bílý
Populus tremula	topol osika
Salix caprea, alba...	vrba jíva, bílá...

Zahrady:

Vitis vinifera	réva vinná
Malus domestica	jabloň domácí
Pyrus communis	hrušeň obecná
Prunus domestica	slivoň švestka
Prunus armeniaca	meruňka obecná
Prunus cerasus	višeň obecná, třešeň
Juglans regia	ořešák vlašský

Keře, živé ploty:

Cornus mas	svída dřín
Cornus sanguinea	svída krvavá
Corylus avellana	líška obecná
Crataegus laevigata	hloh obecný
Crataegus monogyna	hloh jednosemenný
Euonymus verrucosa	brslen bradavičnatý
Ligustrum vulgare	ptačí zob obecný
Lonicera xylosteum	zimolez pýřitý

Silnice, polní cesty a stezky

Na starých mapách lze vyčíst také síť cest a stezek. Mnoho z nich sice již zaniklo, ať již přirozeně změnami v krajině nebo zapříčiněním člověka. Mnoho polních cest, mezí, úvozů zaniklo scelováním pozemků a rozoráváním mezí v režii zemědělských družstev. Avšak v této oblasti scelování nedorostlo tak obrovských rozměrů, v katastru obce jsou sice velké lány orné, ale vinohrady zůstaly drobně členěny a parcelovány podle soukromých vlastníků.

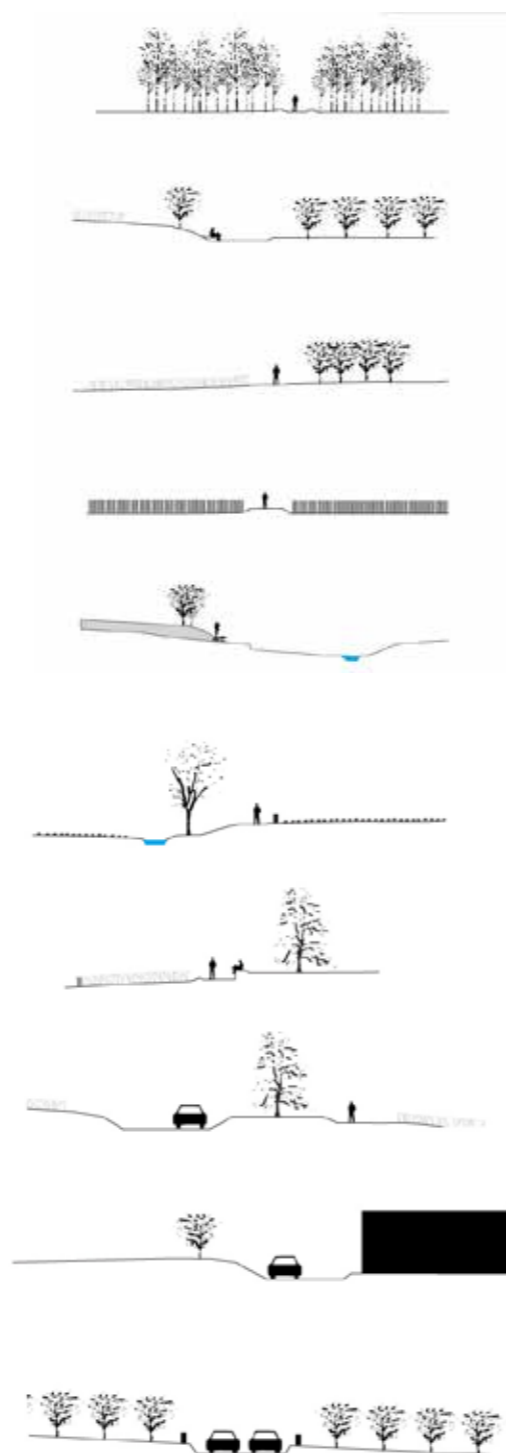
Některé cesty zanikly vybudováním a napuštěním vodní nádrže, zůstala zachována v téměř nezměněné křivce silnice mezi Věstonicemi a Strachotínem, v současnosti v podobě hráze mezi nádržemi.

Jisté není potřeba ani nutnost obnovovat všechny cesty, které v krajině dříve byly a které z různých důvodů zanikly. Jejich původní síťovou strukturu lze využít při hledání potřebných spojnic a nových cest. Přirozeně v krajině nenajdeme cesty striktně přímkové, pravoúhlé. Půdorysný průřez cesty i její výškový profil byl vždy kompromisem, hledáním rovnováhy a účelnosti. Správná cesta hledá nejkratší spojnici míst, ale zároveň nezdolává zbytečné převýšení, jen pokud je to nezbytně nutné. Úsečka se zakřivuje, vzniká organicky tvarovaná cesta v krajině.

Každá cesta je navíc jedinečná a svým způsobem stále velmi symbolická. I dnes je proto na místě dbát na podobu, stav a účelnost cest. Na obecných schématech je možno vidět jakých podob může cesta v blízkosti vesnice nabývat.

Každá cesta má svůj charakter a svou kvalitu, nabízí jiný zážitek pro toho, kdo po ní půjde nebo pojedje. Cesta umožňuje vstupovat do krajiny a poznávat ji.

Toto téma rozvíjí filozof Martin Heidegger ve své krátké stati s názvem Polní cesta.

Fenomenologie krajiny

Norský teoretik architektury Christian Norberg Schulz rozpracovává ve své knize Genius loci (K fenomenologii architektury) myšlenky filozofa Martina Heideggera.

Při hledání genia loci - ducha místa lze využít právě fenomenologie. Tímto přístupem jsme schopni popsat i abstraktní jevy a procesy v krajině. Hledáme charakter míst, místa utváří krajinu. Pokusem o ohraňování, definování charakteru místa jsme schopni uchopit krajinu, svět.

Krajinu lze rozdělit na tři druhy, posouzením charakteru, srozumitelnosti, měřítka, přítomnosti vody, struktury, identity...

Krajina romantická

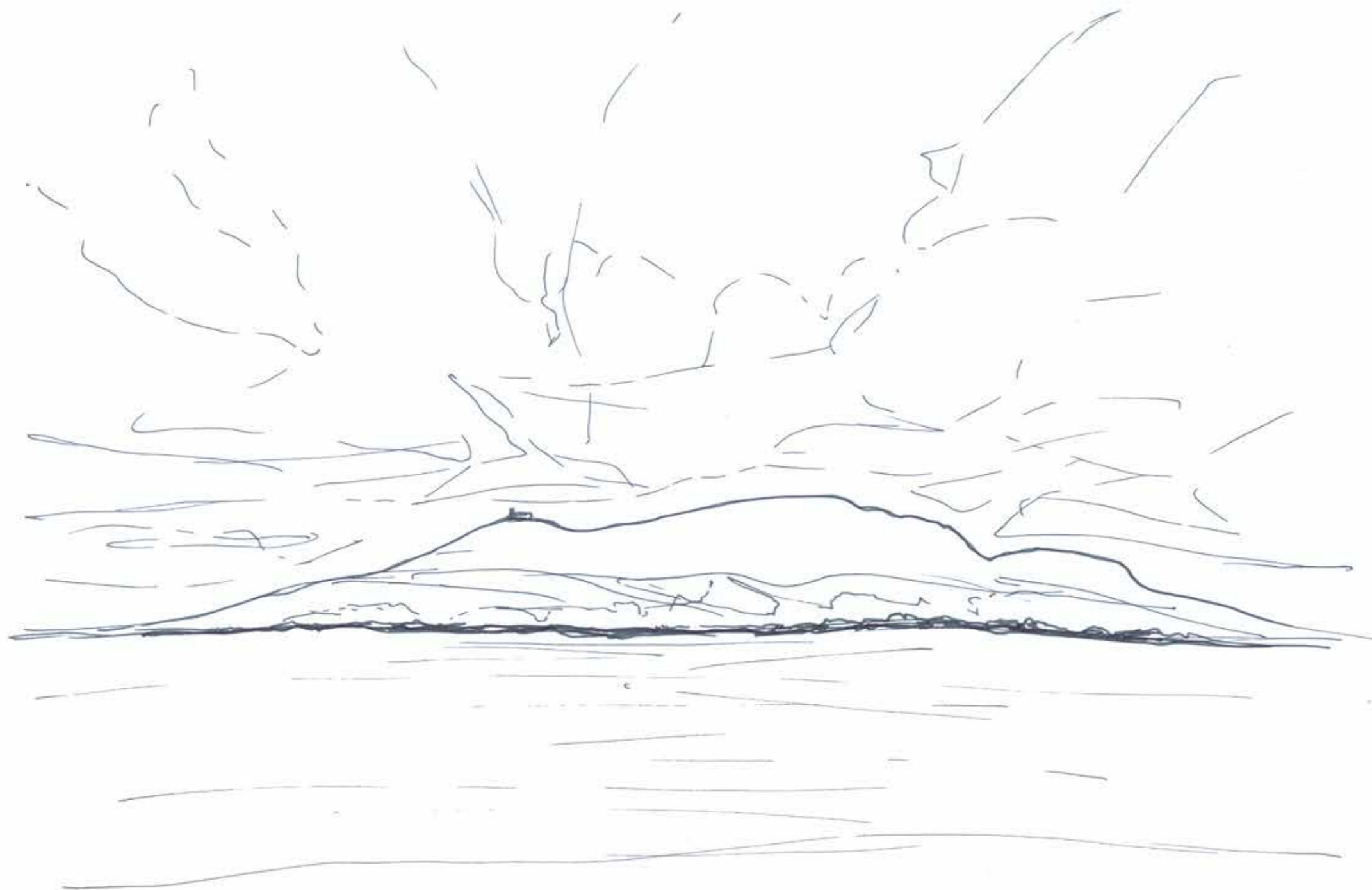
V krajině reprezentované například severským lesem jsou v převaze přírodní síly. Množství mikrostruktur působí chaotickým a těžko uchopitelným dojem. Vnímáme podrobnosti a detaily.

Krajina kosmická

Chybí zde drobnost a přiměřenost měřítka, jedinečnost míst, převažuje monotónnost, vztah oblohy a země. Typickým příkladem tohoto druhu krajina je poušť.

Krajina klasická

Krajina je definována jako rovnovážný vztah člověka a přírody. Lidé obdělávají půdu, ta jim přináší obživu, staví si v krajině svá sídla. Přírodní místa nesou stopy působení člověka.

Silné stránky

blízkost Pálavy, je vidět odevšad
kompaktní jádro obce
sklepní ulice
alej u rybníka, hráz
náves
rozhraní, voda, svažitosť terénu
mísení tradic, vlivy okolí
Turistický ruch, vinařské stezky, blízkost zajímavých cílů

Příležitosti

výhledy na Pálavu
vodní plochy, nádrž, rybník
nabídnout, co jinde nemají
regulace přestaveb a novostaveb
efektivnější využití návsi
spolky, sdružení, občanská iniciativa
alej okolo rybníka
stromy na návsi, památné stromy
zbytky tradic-domy, sklepy, víno
letišťe, sport
cyklostezky, turisté
zeleň pro suchá a horká období

Slabé stránky

mizející identita obce
živelné rekonstrukce domů
průjezd bez důvodu zastavit
nevyužitá nádrž (individuálně)
není participace občanů, společné úsilí
chybí společný prodej vína, reprezentativní ubytování, restaurace
nejednotnost veřejných prostor
chaotické vedení cyklostezek
rozorané meze, sesuvy půdy
chybí logická propojení radiálních cest za hranicí obce

Hrozby

ztráta identity, stavební tradice
přílišný nárůst zástavby, obyvatel
prohloubení rozdílu mezi původními a novými obyvateli
ztráta vybavenosti obce
záplavy z polí, sesuvy půdy
megalomanské snahy jednotlivců
sucho-podcenění zeleně, hospodaření s vodou
amorfní náves-přesunutí těžišťe jinam
pozornost turistů zaměřena pouze na okolí

Místa pro malé i velké zásahy

Startovací byty v majetku obce

- bývalá škola
- fara
- sportovní areál

Propojení s okolními vesnicemi

- cyklostezky
- alej přes letiště s vyhlídkou
- přes vodu

Hráze

- přiblížení vesnice k vodě
- propojení okruhu okolo nádrže
- rozšíření veřejného prostoru

Náves

- radikální řez stromů, úprava zeleně
- odstranění obrubníků, sjednocení prostoru
- odstranění nevhodných zásahů, vestaveb, plotů

Setkávání, spolková činnost - dle charakteru

- 1-obecní úřad - sál - společenské, kulturní
- 2-bývalá škola, družina - kroužky
- 3-nový sportovní areál - klubové místnosti
- 4-nový objekt na hrázi - komorní společenské

Regulace, stavební tradice, sklepy

- definování stavební tradice, jedinečnost
- znovunalezení identity

Sportoviště

- tělocvična, ubytování, kroužky
- společenské akce

Okolo kostela

- kultivace prostoru za kostelem, průchodu
- památný strom
- důstojný předprostor, vstup
- odstranění informačního smogu, přebytečných cedulí

Pronajímatelný prostor pro podnikatele, malovýroba

- družstvo v kultivované, redukované podobě
- hala i menší objekty do pronájmu
- výhoda existující zástavby a sítí

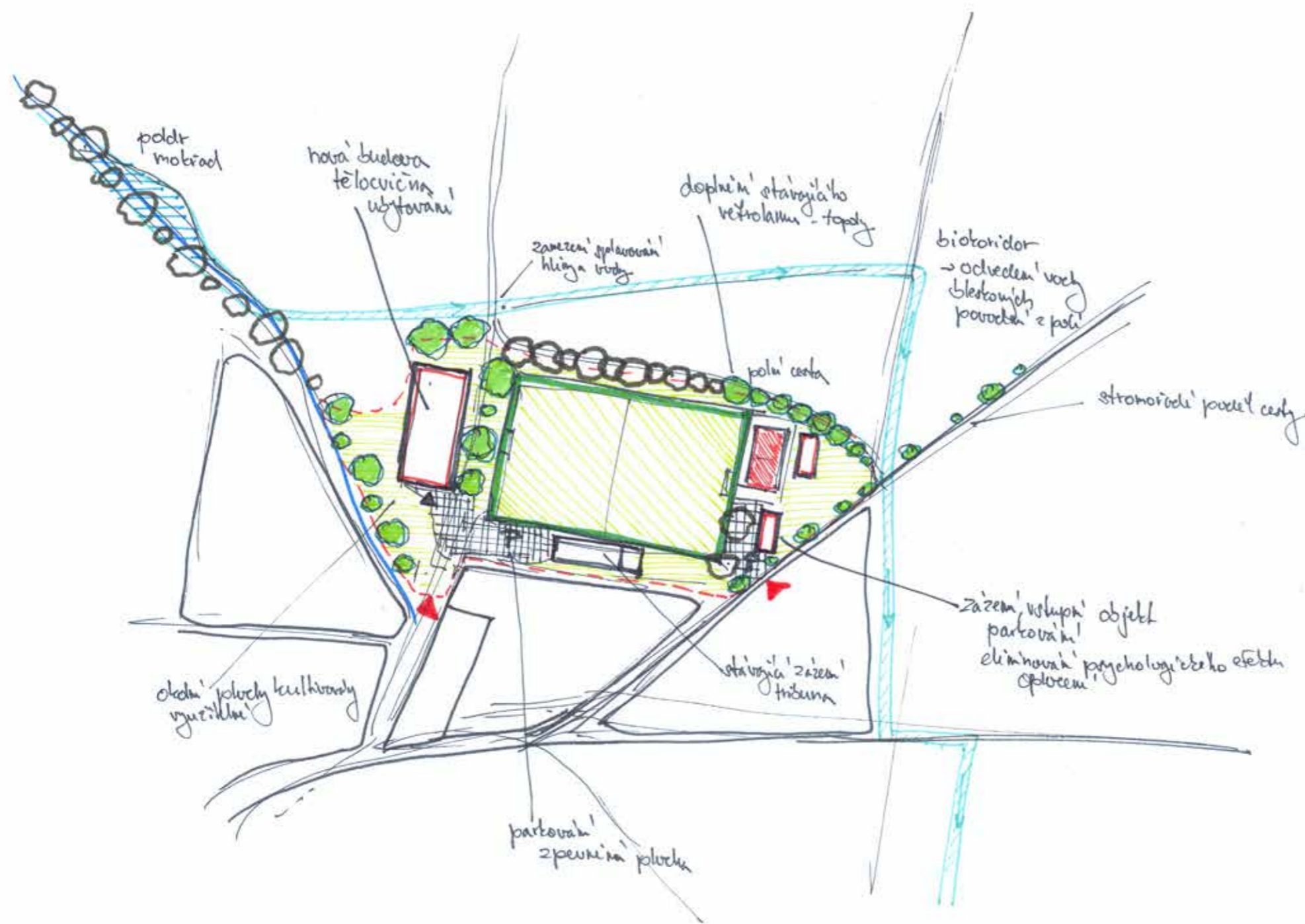
Biokoridor a protipovodňové úpravy

- reálná ochrana před povodní
- absurdita nádrže
- záplavy z polí

Aleje a stromořadí podél cest

- volba vhodné druhové skladby
- doplnění stromů na návsi
- stromořadí podél cest
- stromy na hrázi-statika a výhledy

Sportovní areál, hřiště, tělocvična

Sportovní aktivity obce i širokého okolí soustředěny na jednom místě, provozně propojené, vzájemně se doplňující, také s dalšími prvky společenského života obce.

Lokalita je vhodná relativní blízkostí centra obce s možností využít naplno vybavenosti. Zároveň leží na okraji a poskytuje přímý kontakt s krajinou v podobě běhu nebo vycházky.

Na místě vysloužilých pavilonů navrhuji novostavbu tělocvičny. Pod jednou střechou lze naplnit množství požadavků. V nové budově bude dominantní větší prostor tělocvičny doplněný o nezbytné provozní, hygienické a skladovací zázemí. Budova bude zároveň poskytovat ubytovací kapacity ne pro turisty, ale spíše pro sportovce, hostující kluby nebo spolky, dětské kroužky nebo školy v přírodě. Okolí tělocvičny spolu s hřištěm bude plnit funkci rozptylové plochy s mnoha možnostmi sportovního využití i trávení volného času odpočinkem.

Sál v budově obecního úřadu tak může sloužit pouze kulturním a společenským událostem. Bez nutnosti dočasně nebo trvale instalovat prvky a vybavení tělocvičny může sál přijmout kultivovanější podobu a výraz. Navíc nehrozí nadměrné opotřebení nebo riziko zničení některého vybavení (např. pro účely promítací, výstavní).

Další strany fotbalového hřiště jako středobodu sportovního areálu je možné doplnit zpevněnými plochami pro parkování nebo pro pořádání společenských událostí s přímou vazbou na sport. Severní strana se doplní novými stromy, aby větrám ze vzrostlých topolů byl co nejefektivnější.

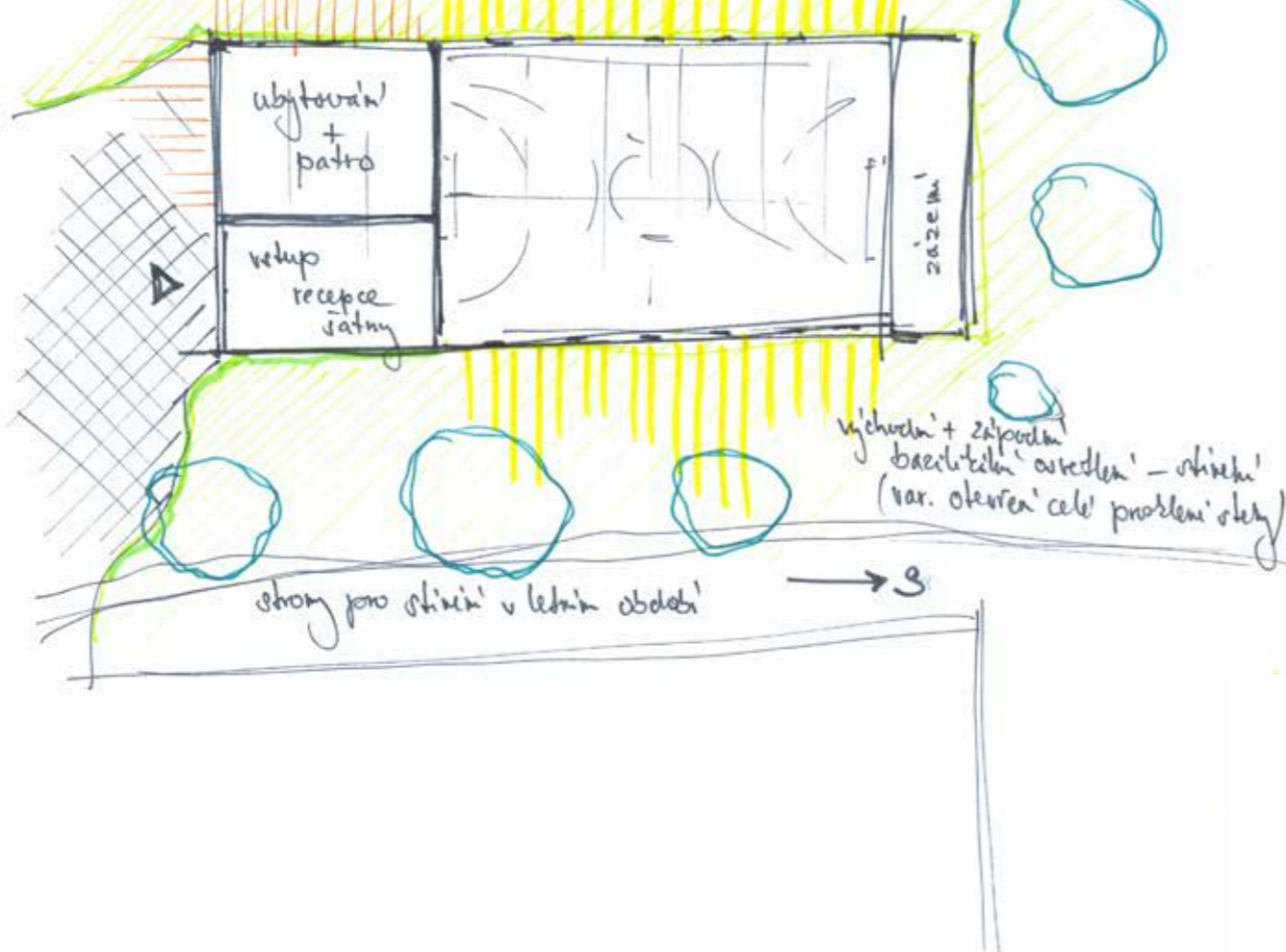
Na protilehlé straně, u příjezdové cesty je možno zřídit vstupní objekt, který bude plnit funkci provozní - platba vstupného, zázemí správce, ale také bude poutačem viditelným ze silnice. Sportovní areál je tak možno pohledově i pocitově otevřít, nikoliv schovávat za neprostupné ploty a náletové dřeviny v neudržovaných zbytkových prostranstvích.

Veškeré sportovní vybavení je možné sdílet s okolními městy nebo obcemi. Úzce specializovaná výuka, vybavení nebo hřiště není potřeba v každém místě. Za sportem je možno dojíždět, pronajímat si sportoviště i pro soukromé účely. Další možností je zřízení obecního minibusu zejména pro děti. Provoz minibusu je efektivnější než individuální odvoz dětí auty rodičů do několik kilometrů vzdálené vesnice pouze za účelem kroužku nebo jiného sportu.

BUDOVA TĚLOCVIČNÝ A UBYTOVÁNÍ

- pro veřejnost i samostatně akce
- možnost ubytování sportovců, škol

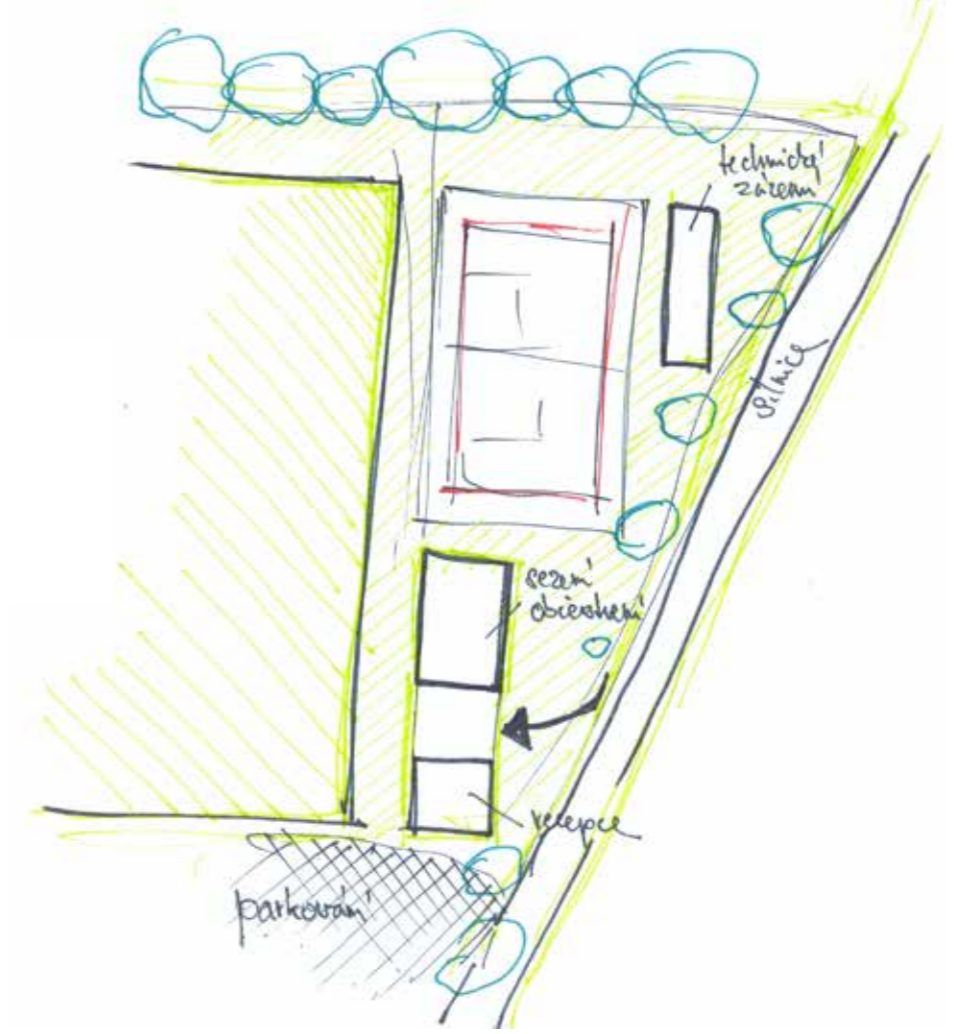
jihovýchodní světlo

VLIVNÍ OBJEKT, ZÁJEZT

- sezonní charakter
- venkovní posezení
- otevřeno veřejnosti

S ↑

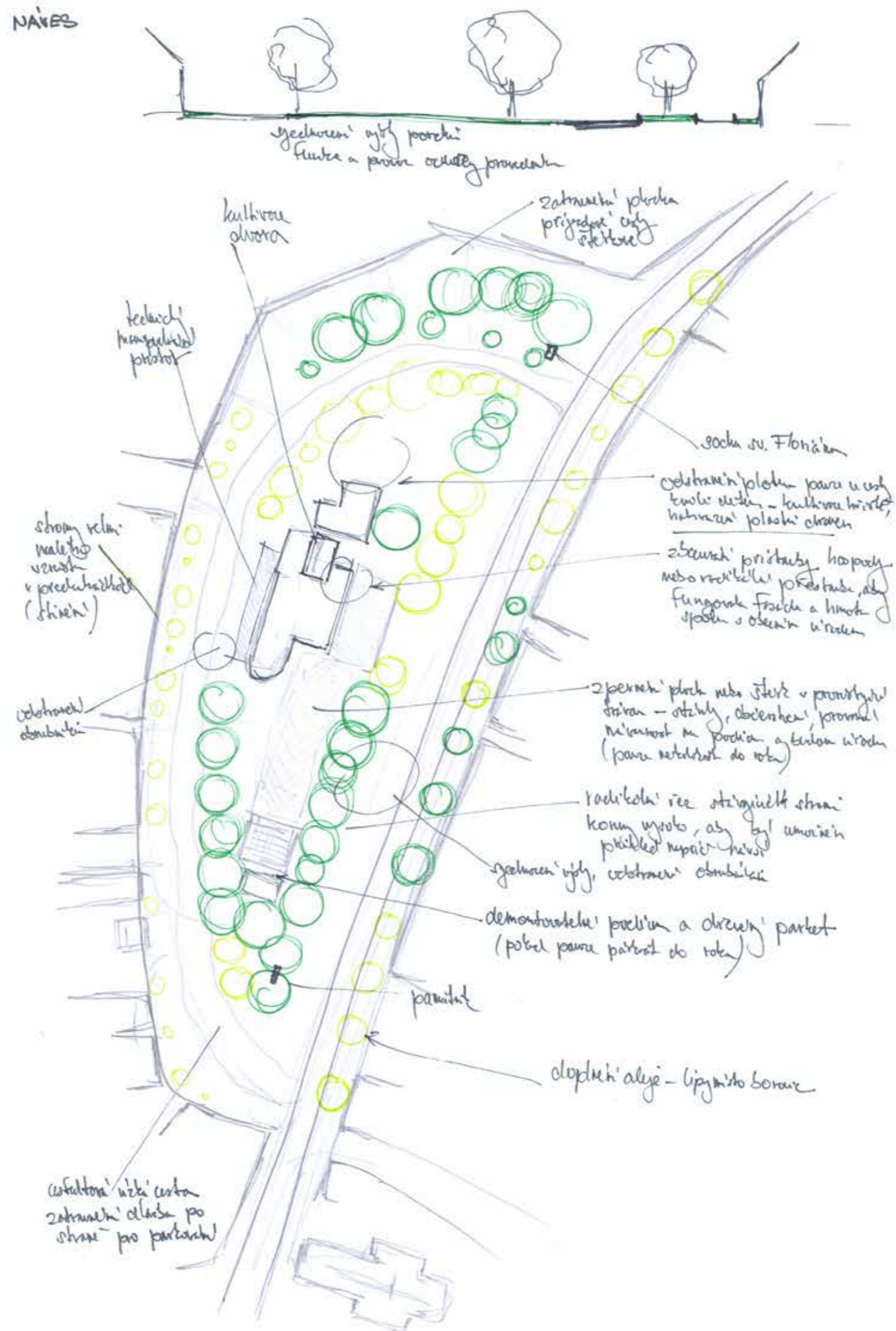
Náves

Hlavním motivem při řešení návsi je sjednocení prostoru a tak jak ve významu funkčním, tak i ve smyslu plochy a povrchů. Prostor je členěn hmotou obecního úřadu a přilehlé bývalé školy a stromořadími na několik menších s velice odlišnou kvalitou a charakterem. Tohoto jevu lze využít, při správném definování účelu a funkce každého místa posílit jeho identitu, tím pak umožnit efektivní a přívětivé veřejné prostranství.

Prostor před budovou bývalé školy a před obecním úřadem je členěn množstvím plotů, ohrádek, obrubníků, cedulí, konících chodníků a neurčitou plochou. Odstranění plotu, obnovení logicky navazujícího chodníku spolu s řešením předprostoru obecního úřadu by zvýšilo kultivovanost návsi. Náves by se stala nerušeným jednotným funkčním prostorem. Je v pořádku, že každé místo plní jinou funkci, například procházení, turistickou informační ceduli, zastávku autobusu i venkovní posezení se stojany na kola. Tyto všechny rozdílné funkce lze koncepčně zapojit, aby fungovaly v jednom místě společně a ne izolovaně se vymezovat amorfni cizorodé návsi k dosažení prostoru pro sebe a svůj účel s cílem upoutat pozornost na sebe na úkor ostatních a celku.

V případě poptávky po stavebních parcelách je možné reagovat na ni přímo na návsi. Ty nejlepší pozemky jsou v kompaktním historickém jádru. Proluky a jiné nezastavěné pozemky lze postupně odkoupit nebo motivovat vlastníky k jejich zastavění. Na návsi by tam mohlo být postaveno nejméně 8 nových domů.

Při takovéto zástavbě, ale hlavně také při opravách a zásadních přestavbách domů na návsi je nutné stanovit regulace, které by byly závazné v celém jádru obce. Předpisy a stavební regulace jsou jedinou efektivní možností jak uchovat charakter návsi i při výstavbě nových domů, úpravách veřejných prostranství i přestavbách domů stávajících.

Místa na návsi

Severní cíp návsi, prostranství pod stromy se sochou svatého Floriána.

Tento prostor nabývá velice intimního charakteru. Pod korunami stromů dobře funguje drobné měřítko předzahrádek, ukázková hierarchie prostoru v přechodu od veřejného přes poloveřejný až po ryze soukromý za vraty průjezdů. Důležité bude zachovat drobné měřítko fasád, členění, předzahrádky nebo jinak vhodně upravená zápraží domů a drobné příjezdové cesty. Není cílem vybudovat asfaltové nebo dlážděné široké komunikace, bohatě postačí hutněný hrubý štěrk, který bude volně prorůstat trávou v místech, kde se nechodí, tam, kde je to potřeba, zpevní povrch dostatečně na to, aby se netvořily kaluže a koleje od parkujících aut. Auta by měla přednostně parkovat ve dvorech nebo průjezdech, před domy pouze v omezené míře.

Hlavní silnice, průjezd a podélná osa.

Silnice je určena k rychlejšímu pohybu. Vnímání návsi při průjezdu hlavní silnicí je zcela odlišné od pěší chůze nebo jízdy na kole. Rovný úsek však vybízí ke zrychlení a průhled dává tušit, že by se zanedlouho mohl otevřít pohled na vodu a dominantu kopců. Pozornost tak je odvrácena od návsi a motivace k zastavení a setrvání téměř není. I tak je třeba obezřetně přistoupit k tomu, co je možné ze silnice vnímat. Přístavba restaurace se zahrádkou rozhodně není tím nejsilnějším momentem a lákadlem pro zastavení se ve vesnici. Radikálním řešením by bylo stržení přístavby a naplnění funkce restaurace v kultivované podobě v rámci budovy školy a ponechat prostor před obecním úřadem adekvátněji čistý a velkorysý, umožňující zpomalení nebo zastavení přímo na návsi.

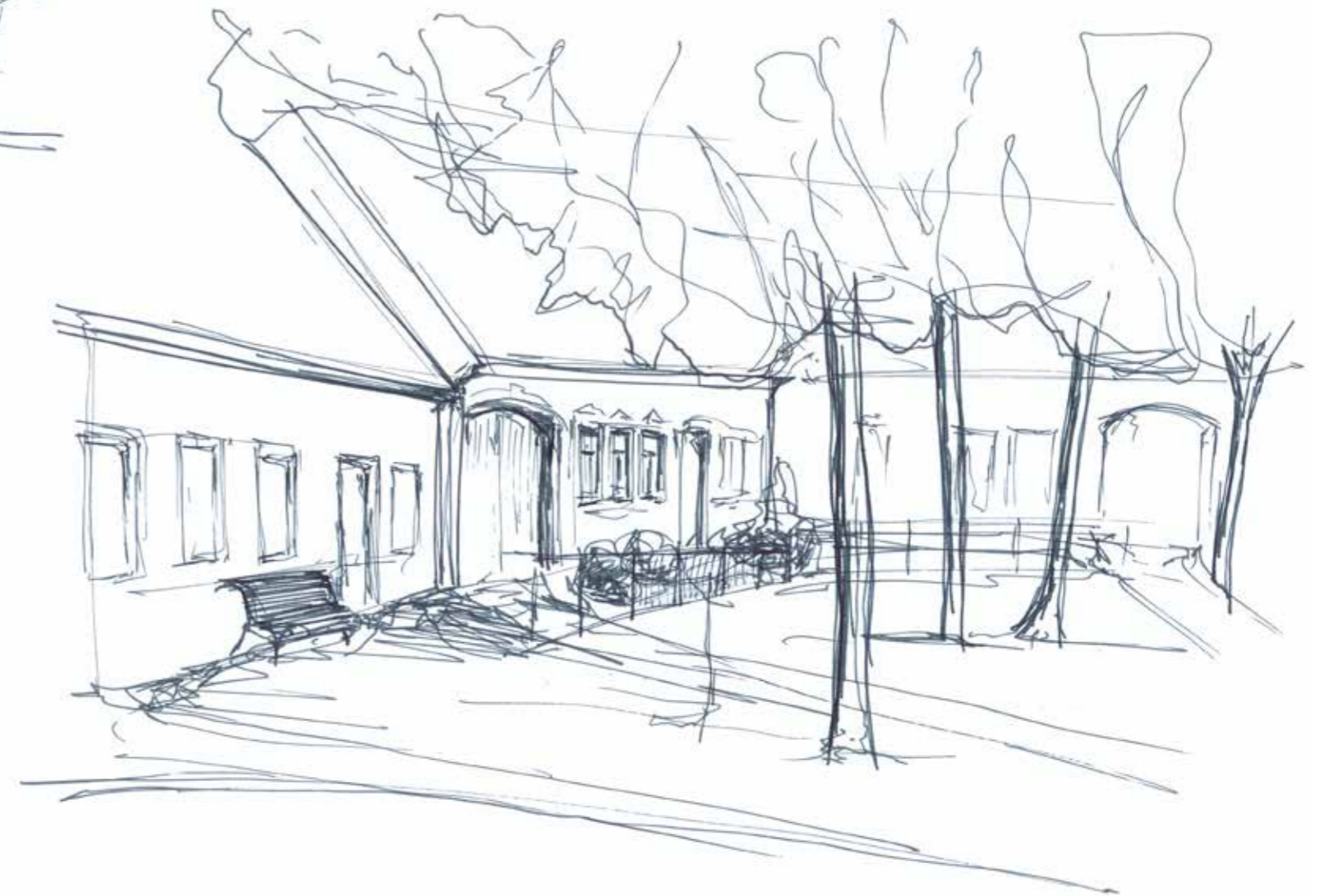
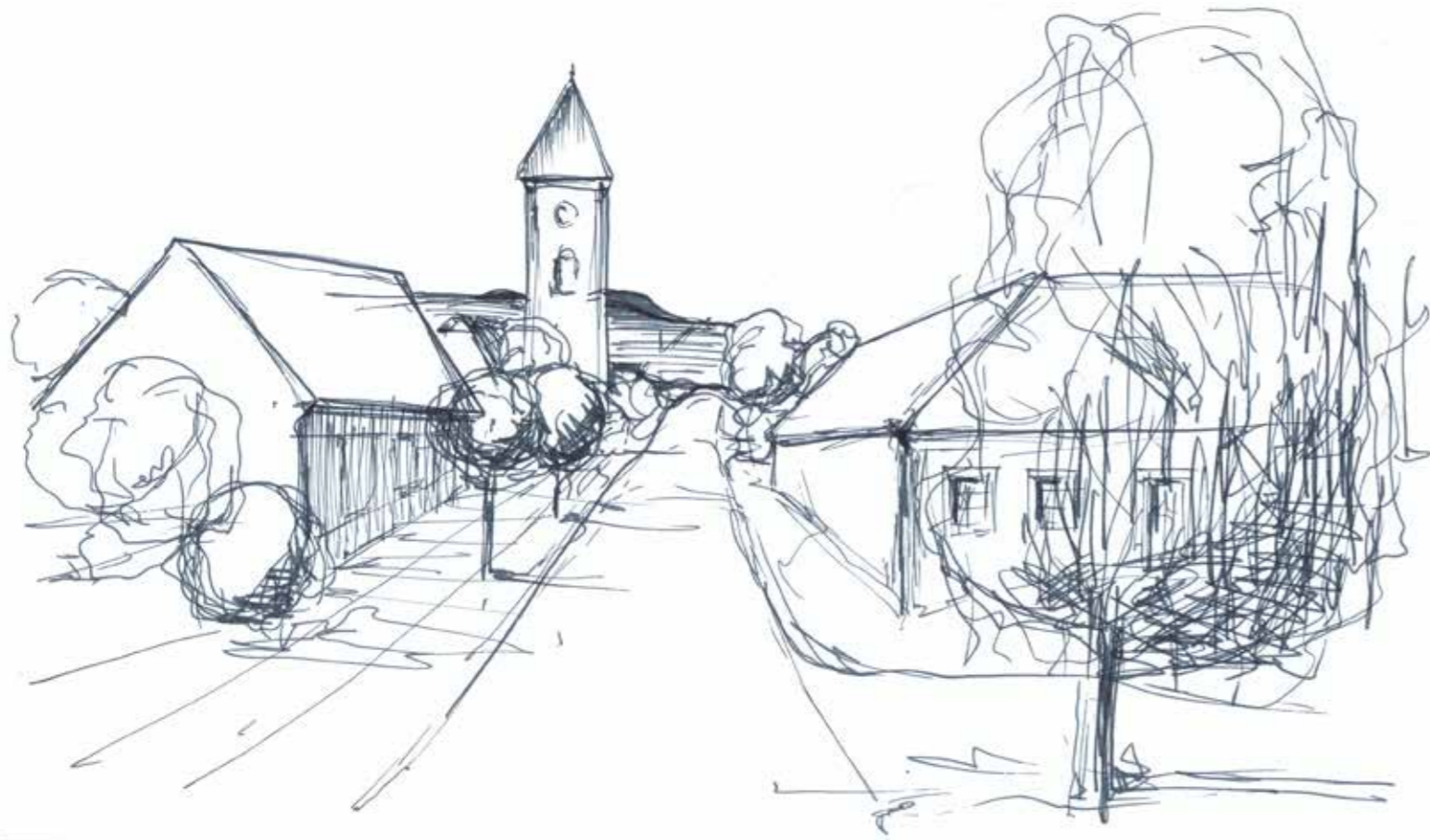
Za obecním úřadem, ulice i návěs.

Tento prostor plní funkci obslužné komunikace, slouží jako příjezd k domům, jako parkování a technické zázemí obecního úřadu. Tyto funkce jsou adekvátní, je však třeba regulace a uspořádání. Výškově sjednocený prostor bez obrubníků lze pak členit podle kvality povrchu dělit na jednotlivé funkční složky. Asfaltová plocha jednoznačně plní funkci komunikace, parkování může být realizováno na zatravněvacích dlaždicích s prorůstajícími spárami pro zvýšení schopnosti zadržovat vodu. (pouze pro účely obecního úřadu nebo příležitostná stání k domům na návsi, parkování pro turisty zajištěno v trojúhelníku hráze). Výškově nedělený prostor je vymezen stromořadím a uliční frontou, tato hranice není neproniknutelná, veřejný prostor probíhá nepřerušeně, funkčně může zůstat provázaný, stejně tak opticky s plochou pro společenské a kulturní události.

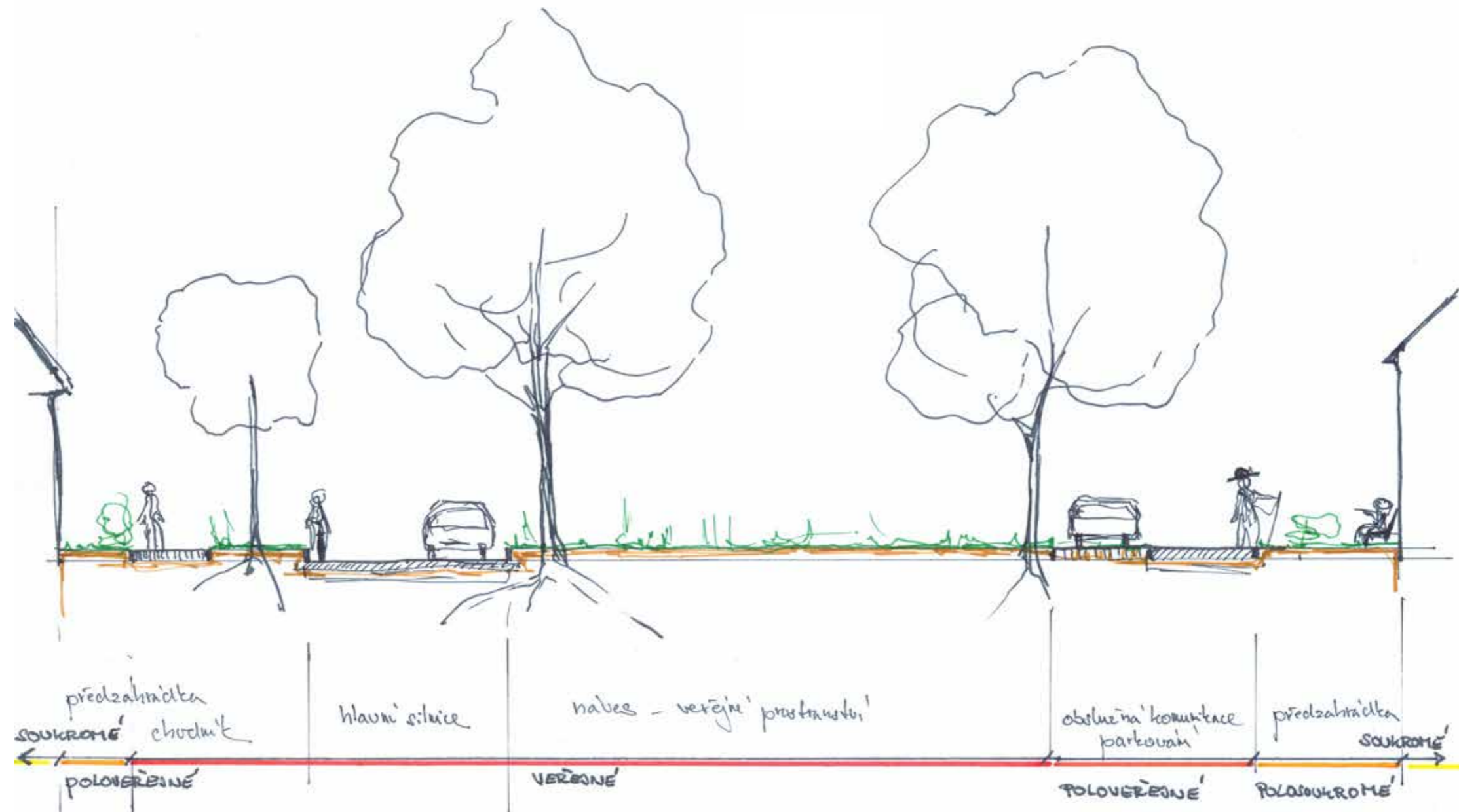
Mezi stromořadím, hlavní veřejné prostranství.

Důležité místo pro život obce, jejich obyvatel i hostů. Prostranství, které je variabilní a využitelné pro různé charaktery pořádaných událostí. Některé vyžadují větší plochu, jiné sezení, další stánky a podobné dočasné vybavení. Prostor návsi jako rámec pro tyto události však zůstává neměnný. Musí proto umožňovat plnění rozličných požadavků a kvalitně přitom plnit funkci návsi jako veřejného prostoru obce i ve zbývajících částech roku, kdy se slavnosti nekonají. /čelové vybavení je proto dočasného rázu, přemístitelné, demontovatelné. Výjimkou by mohlo být podium, pokud by však mělo být trvalou součástí návsi je třeba upravit jeho architektonický výraz. Forma by měla respektovat reprezentační charakter kulturního života na návsi. (Dřevo je vhodným materiálem, současné podium však evokuje spíše táborovou dočasnou stavbu)

Prostorové uspořádání návsi

Typický příčný řez znázorňuje prostor návsi sjednocený, ale zároveň jednoznačně vymezující každé jeho funkční určení při zachování lidského měřítka. Člověk jako pěšák je jednoznačně upřednostněn a komfortu užívání je dosaženo také množstvím zeleně, kvalitním povrchem a také přirozenou hierarchií prostoru. Veřejný prostor pak může opravdu sloužit veřejnosti tedy všem obyvatelům jako jejich vlastní.

Ve zkratce znázorněný současný stav stromů na návsi. Koruny nejsou prořezávány a stromy bujně přerůstají. Je proto nezbytné zajistit odborné ošetření stromů a také jejich pravidelnou údržbu. Vhodným prořezáváním lze zajistit kvalitní funkci zeleně ve veřejném prostoru. Zůstane zachována funkce stínění a zadržování vlhkosti, ale vhodným tvarováním koruny začínající až nad zorným úhlem chodce lze dosáhnout i lepšího prostorového působení.

Stromy tak nebudou barierou, přes kterou nelze rozlišit, zda se jedná o náves nebo arboretum. Na návsi je důležitý i rozhled a schopnost orientovat se v celém rozlehlém prostoru, proto správně udržované stromy tvoří pohledovou barieru, jsou pouze jakousi soustavou tenkých sloupů, které vynášejí zelenou klenbu korun.

Stromy na návsi

Volba listnatých původních druhů má i své praktické opodstatnění. Jehličnany špatně snáší sucho. I přes to je téměř typickým úkazem jižní Moravy jehličnatý les. Nejčastěji se jedná o borovicové monokultury na písčitých půdách. Takový les odolává úspěšně suchu, avšak za cenu vysokého rizika požáru. Nahromaděné suché jehličí snadno vzplane neopatrností člověka při pobytu v lese.

Dalším argumentem proti jehličnanům - dalším borovicím na návsi je potřeba stínění. V letním období je třeba vysokých bohatých korun pro zajištění příjemného prostředí i v samotném centru vesnice, kde převládají zpevněné plochy. Proto listnaté stromy, například lípy a duby lépe naplní funkce, které jsou od zeleně na návsi vyžadovány. Stromy napomáhají urbanistické kompozici, definují prostor, rozdělují i ohraničují, ale především dodávají veřejnému prostoru správné, lidsky uchopitelné měřítko a právě zeleň dělá prostor příjemným k pobytu a chůzi jak v zimě, tak v horkých letních dnech.

Stávající borovicové stromořadí však zůstane zachováno. Hodnota vzrostlých stromů nelze nijak vyvážit ani nahradit, proto kácení nepřipadá v úvahu. Spíše je na místě strategie pro doplnění stromořadí nebo nahrazení uhynulých jehličnanů novými stromy listnatými, které by lépe odpovídaly přirozené druhové skladbě.

Meze růstu

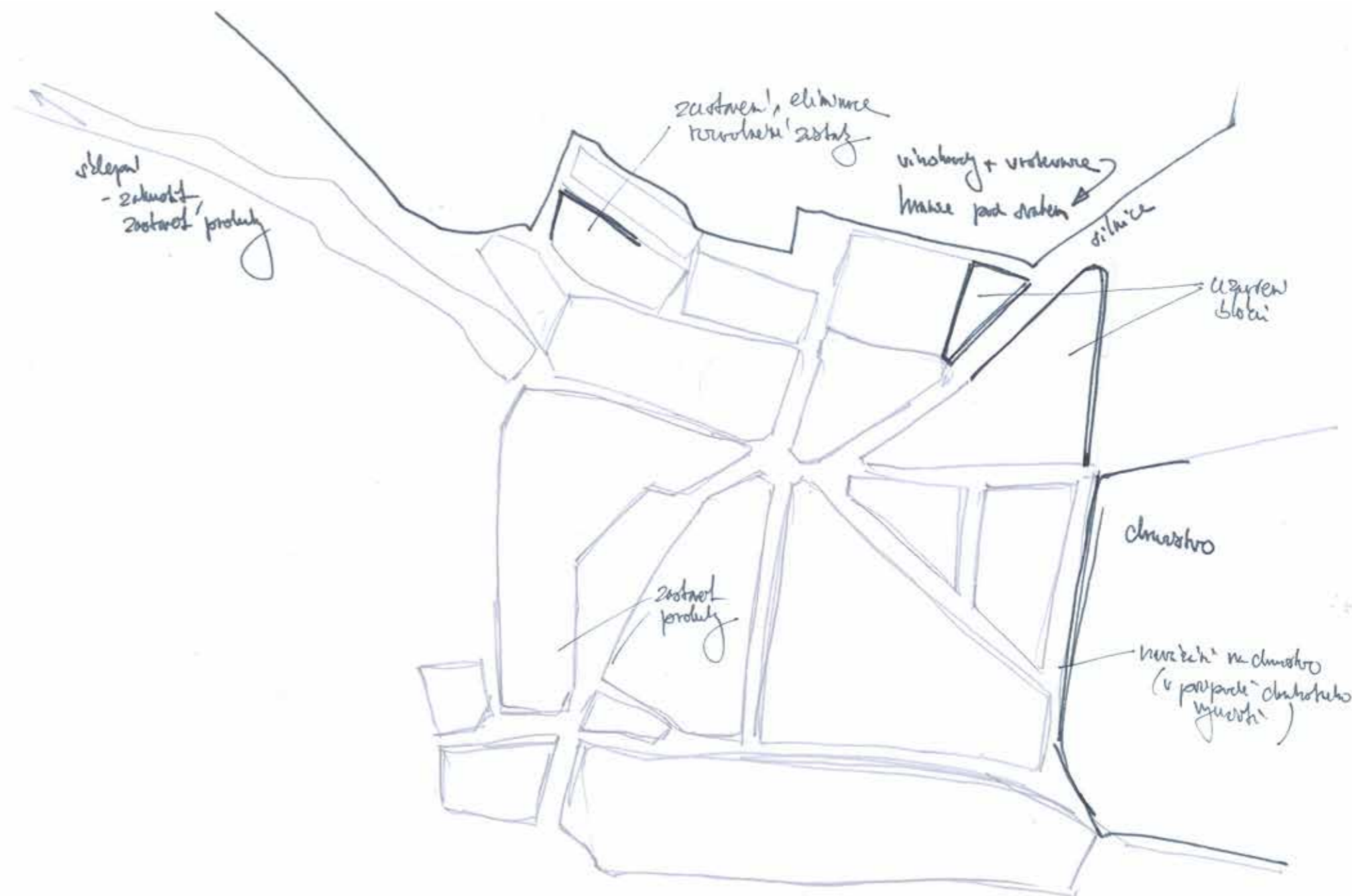
Jak vyplývá z analýzy urbanistického vývoje obce, existuje určitá hranice - mez růstu, která určuje efektivní velikost sídla v krajině při zachování jeho původního charakteru a hodnoty. Strachotín nemůže předpokládat nijak výrazný rozdíl v počtu obyvatel v následujících desetiletích. Za posledních 200 let se velikost vesnice téměř neměnila, počet obyvatel kolísal zejména z důvodu politických a režimových.

Docházelo tedy spíše k zahušťování a zkvalitňování dosavadní zástavby. Vývoj byl objektivně kvantitativní ve smyslu zastavování proluk a postupném uzavírání bloků zástavby. Vznikly tak některé nové ulice, v jejich názvech lze číst jejich původ (Příční...). Na druhé straně se zde mísily vlivy stavební tradice a soudobých trendů stavění. Upravovaly a přestavovaly se i budovy uvnitř obce, také aby vyhovovaly způsobu života a obživy obyvatel.

Hranicí pro rozvoj také byly geografické a ryze praktické důvody. Terénní písčité hrana byla ideální pro stavbu sklepů, obytná zástavba zde vzniká až druhotně. Celý severní okraj vesnice ohraničují vinohrady a další zemědělská půda. Jižně orientované svahy přirozeně vždy zamezovaly zastavění obytnými nebo dokonce výrobními budovami. Jižní okraj nalézal svou hranici proměnlivém toku Dyje včetně mokřadů a lužních lesů. Ostře definovaný okraj však vznikl až zaplavením dna údolí přehradou za minulého režimu. Nekompromisní zásah omezil rozvoj obce.

Z takto limitující situace lze však získat mnohem více. Právě tato omezení motivují k lepšímu a efektivnějšímu využití potenciálu, který vesnice má. Celá rozloha mezi svahy vinohradů a rozlehlou vodní hladinou je stále k dispozici. Cílem je tedy tuto už přirozenou hranici nepřekračovat, naopak ji dodržovat a respektovat. Toto rozhodnutí nutně musí vést ke zhodnocení kvality a potřebnosti dosavadních stěží využitelných ploch, prázdných budov a hal bez využití. Při hledání pozemků pro výstavbu rodinných domů i pro podnikatelské záměry je možno mít připravenou nabídku a reagovat na tuto potřebu uvnitř hranic zastavěného území obce.

V naznačené hranice figuruje také biokoridor vytyčený v současném územním plánu. Plní svou funkci prakticky v podobě ochrany před povodněmi z polí, je místem pro zvěř, zadržení vody, ale také pomáhá podpořit hranici sídla a krajiny.

Definováním stavební tradice lze odhalit hodnoty a typické znaky budov. Tyto znaky nejsou pouze formalismem výzdoby fasád, vyskytují se mnohdy v přenesené podobě, jako abstrahovaný princip nebo jako přístup ke stavbě.

Pochopením tradice lze tvořit promyšleně, citlivě ke krajině i místu, se vztahem k materiálu a přitom současně.

Vývoj stavební kultury však není jednoznačný. Docházelo k vzájemnému ovlivňování kultur a národů, přenášení poznatků, materiálů i technologií. To, co bylo nejprve cizí a přitom na novém místě dobře fungovalo se postupně stalo součástí tradice. Naopak se v čase také vytrácí jak postupy stavění, tak některé hodnoty nebo důvody při budování sídla.

Současný vývoj a tendence stavební kultury na vesnicích je na první pohled jednoznačně degradující. Bourá se vše staré, nevyhovující se přestavuje nahrazuje novým. Zcela mizí dekor a zdobnost. Drobné lidské a smyslově uchopitelné měřítko je nahrazováno nekonceptním, amorfním, nedefinovatelným. Kvalitní přírodní materiály jsou nahrazeny novými, syntetickými, bez stopy po nástroji a bez potřeby řemeslného zpracování, jejich životnost je nízká, snadno degradují. Staví se na zelené louce, na orné půdě, kácí se lesy bez náhrady, na černozech rostou fotovoltaické elektrárny.

Ale není právě tato situace také součástí vývoje?

Venkov prodělává další ze svých vývojových fází, snad právě toto odráží momentální stav společnosti. Mění se totiž způsob života, způsob obživy. Lidé již nepotřebují rozlehlé polnosti, lesy pro dřevo na vytápění, vlastní vinohrady, stáje pro dobytek. Právě s přerušením vazby na zemi, půdu jako zdroj obživy počala transformace venkova. Již od doby po druhé světové válce, komunistický režim započal a dovršil nevratné změny v krajině a hlavně ve společnosti. Jsou to nevratné změny ve vnímání krajiny, způsobu stavění, přístupu k lidskému výtvaru, sídlu, společnému majetku.

Možná tedy právě i Strachotín prodělává pozdní fáze přerodu venkova. Snad už není potřeba orné půdy a vinohradů na jižních svazích, když se na jejich místě staví rodinné domy, není potřeba zahrady k pěstování plodin k obživě ani stromů k poskytování stínu. Obživu nalézáme uvnitř budov a kvalitu prostředí dosahujeme technologiemi.

Je tento vývoj přirozený i když jde proti řádu věcí a logickému uvažování o hodnotách? Je na místě stanovit jasné hranice, vymezit pravidla hry ve smyslu trvalé udržitelnosti. Nelze nevratně změnit to, co nese hodnotu stáří, odkaz minulých generací, stopu lidské práce. Není cílem vše konzervovat a zachovat v nezměněné podobě staromilecky vše, jen proto, že je to staré. Nutno nalézt hranici a kompromis, znovu se naučit dotvářet tradici.

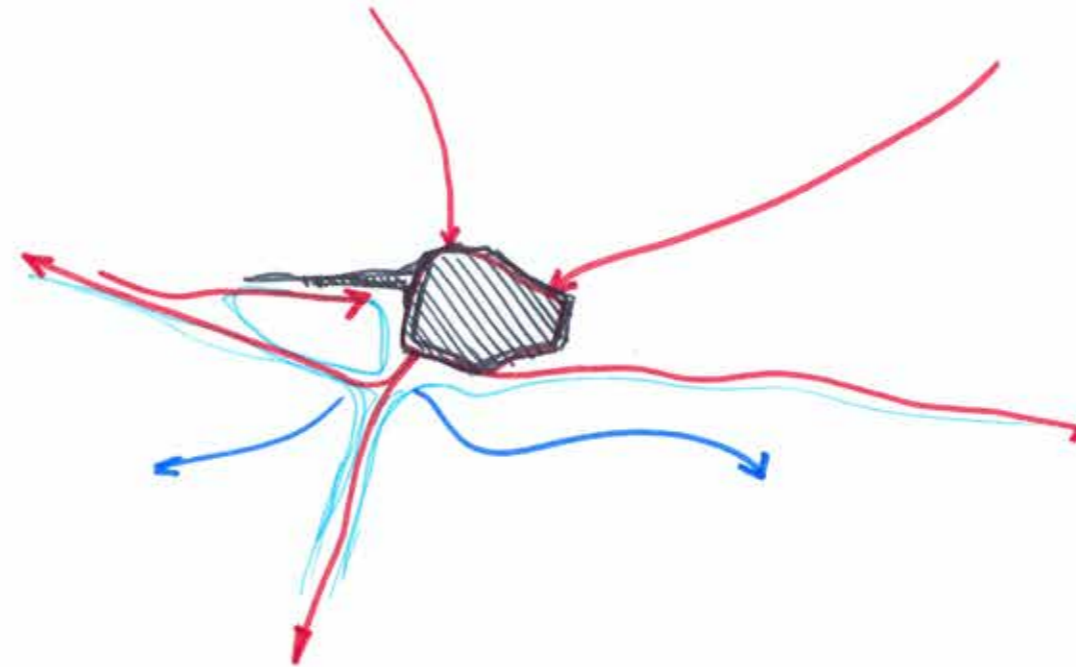
Turisté a návštěvníci

Pro turistický ruch, množství lidí, kteří budou mít důvod se ve Strachotíně zastavit je klíčová jeho pozice. V návaznosti na okolí, současné vedení turistických a cyklistických tras a stezek lze rozlišit dvě základní pozice Strachotína jako potenciálního zájmového a záchytného bodu.

První možností je hlavní, výchozí bod. Toto postavení je výhodné, ale provozně náročnější. Je nutno zabezpečit ubytování, aby návštěvníci mohli setrvat déle, než na jeden den, součástí ubytování je stravování, adekvátně ke kvalitnímu ubytování, tedy opravdu restaurace, nikoliv stánek s občerstvením u silnice. Lidé, kteří by se zdrželi na více dní pak zákonitě potřebují program a náplň svého času. Na prvním místě jsou turistické zajímavosti, historické památky, příroda, výšlapy do okolních lesů, vinařství v okolních vesnicích a další. Nezbytný je proto dobrý informační systém, fyzické nebo elektronické turistické infocentrum, kde se lze dozvědět vše o místě a okolí, kam se vyplatí zajet podívat. Stejně tak je dobré mít co nabídnout i po návratu z delšího výletu, například večerní procházky, kulturní program, posezení ve veřejném prostoru nebo na hrázích.

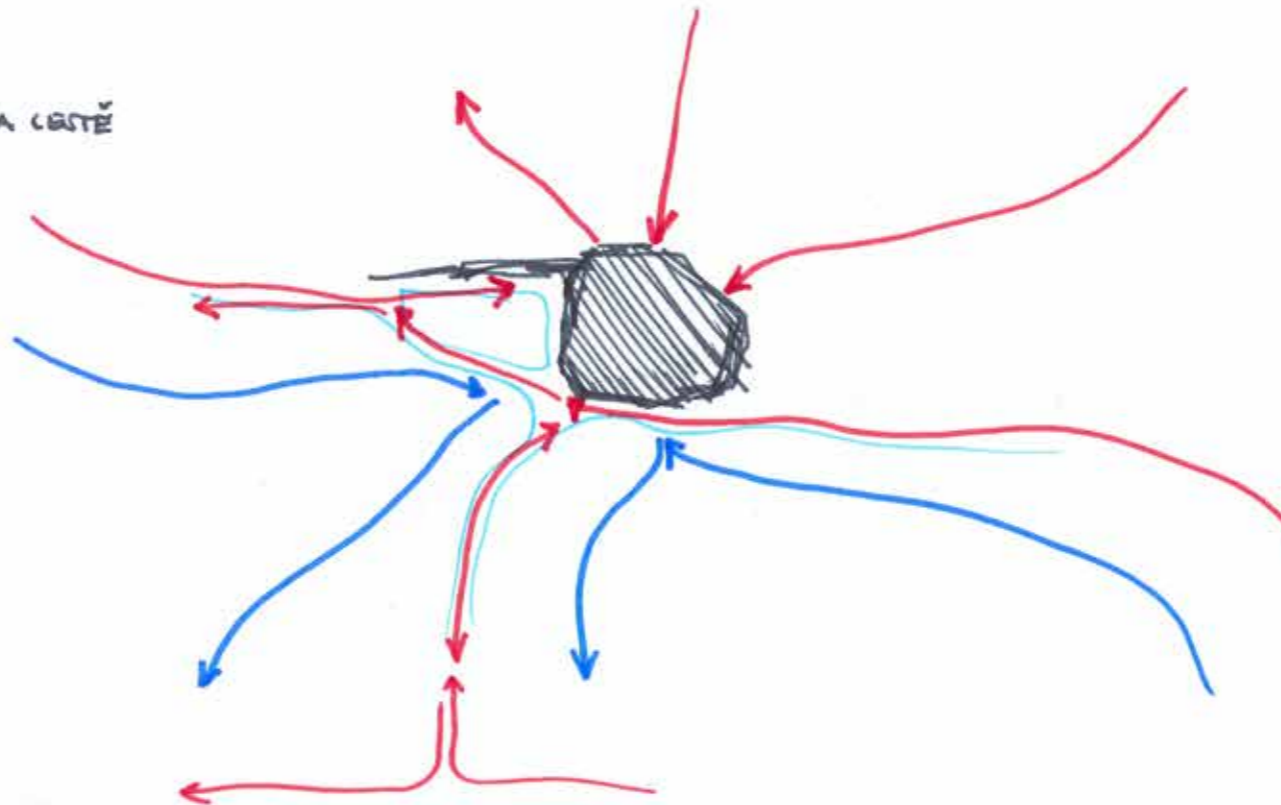
Pokud bude Strachotín pouze zastávkou a zájmovým bodem na delší cestě nebo okruhu, je situace o něco jednodušší. V prvním scénáři turisté přijedou, zaparkují auto, vyrazí na výlet po vesnici nebo okolí. Stejně tak, ale může být výchozím bodem kterákoliv jiná vesnice, která bude působit z tohoto hlediska výhodněji, ať už vybaveností nebo pozicí. Strachotín tak bude ležet na předpokládané pěší nebo cyklistické trase. Zbývá tedy motivovat k zastavení, odpočinku, nabídnout hodnotu místa. Vyzvednutím toho, co je hodnotné, co jinde nelze nalézt nebo zažít, informovat a upozornit na to s předstihem. Upoutat jednoznačně, bez přemýšlení a zbytečného hledání a marného sledování šipek a cedulí. Těžištěm turistického ruchu je léto a podzim, proto jsou vděčné všechny formy odpočinku a občerstvení, možnost schovat se ve stínu, bezpečně, s výhledem. Koupit si pití i jídlo bez nutnosti zamykat kolo a riskovat jeho odcizení. V jednoduchosti zažít místo samotné, zejména vodu, výhled na Pálavu, ale i víno a jiné lokální produkty. To vše lze snadno realizovat formou lehkých jednoduchých plovoucích nebo jinak dočasných staveb, finančně nenáročně avšak jedinečně a efektivně.

STRACHOTÍN VÝCHOZÍM BODEM

- ubytování na úrovni
- parkování, klíčová
- veřejná doprava
- celodenní stravování
- prodej lokálního
- celodenní pobyt
- aktivity i odpočinek, procházky
- informační systém
- vazba na místa v okolí, organizace

STRACHOTÍN BODEM NA CESTĚ

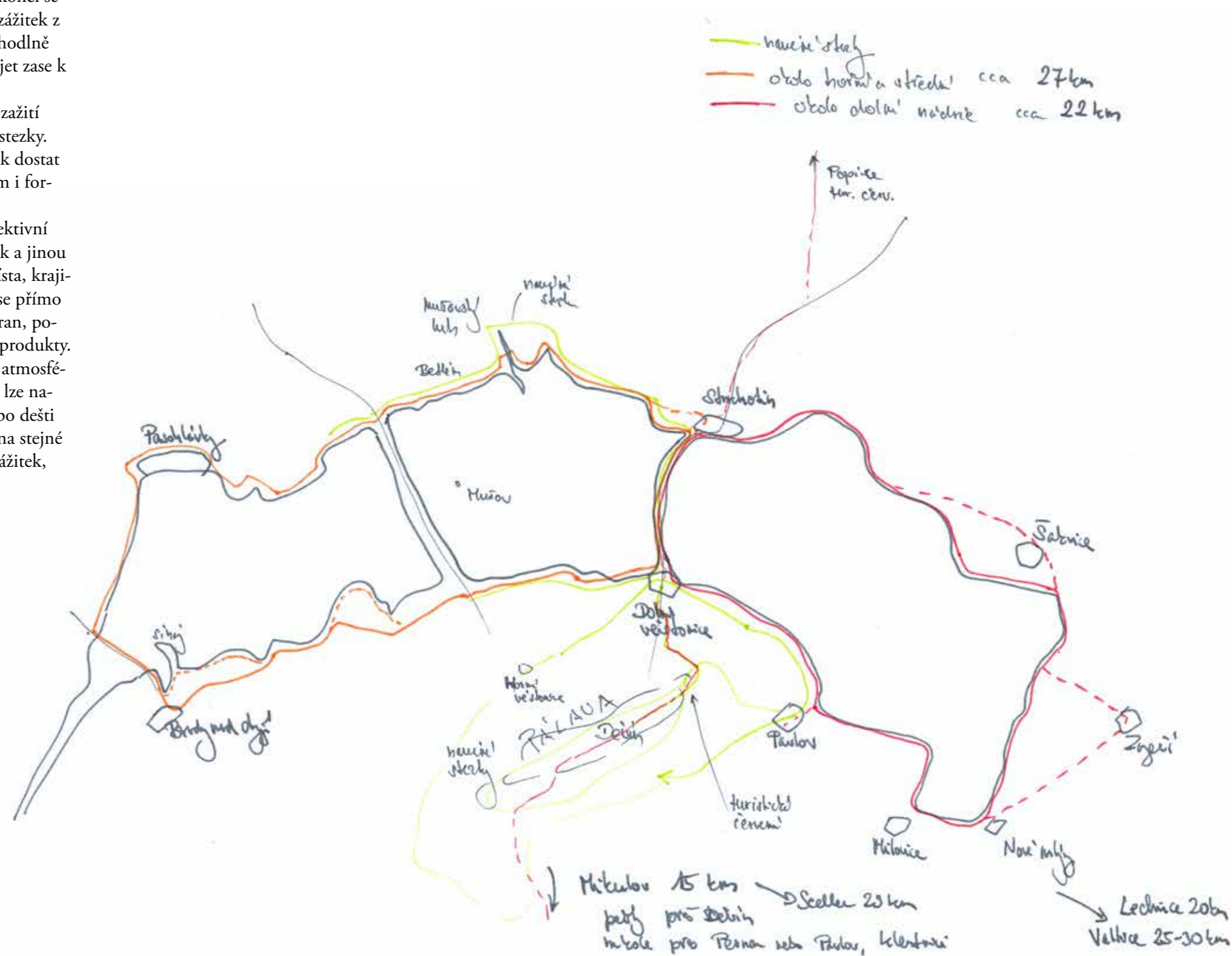
- důvod k zastavení
- zaujmout, navigace
- odpočinek
- parkování
- prodej lokálního
- občerstvení, stravování
- program, děti

Vnímání krajiny, pěšky a na kole

Strachotín a krajina v jeho okolí má velký potenciál, nabízí množství jedinečných míst, která stojí za to vidět. Jdo místa samotná, ale také o způsob, jak se k nim dostat. Z vrcholů kopců je objektivně dobrý výhled, ten ale lze zažít jinak, když k němu vede dlouhá prudká pěšina, na jejímž konci se náhle rozprostře výhled do celé okolní krajiny. Jiný zážitek z výhledu je v situaci, kdy na vyhlídkové místo lze pohodlně dojet autem, koupit si něco k pití, rozhlédnout se a jet zase k dalšímu zajímavému místu.

Důležitější a jednoznačně hodnotnější je opravdové zažití daného místa. Proto jsou těžištěm pěší a cyklistické stezky. Pěší turistické stezky zpřístupňují místa, kam se jinak dostat nelze, umožňují poznávat krajinu citlivým vnímáním i formou naučných stezek.

Větší vzdálenosti lze poznat ze sedla kola. Kolo je efektivní způsob jak se přepravovat mezi místy, v krajině, jinak a jinou rychlostí než autem. Na kole se lze dostat na jiná místa, krajinu jinak vnímat a především zažít. Pro jízdu na kole se přímo nabízí okruhy okolo nádrží, vidět Pálavu ze všech stran, poznat vinařské vesnice a ochutnat místní víno a další produkty. Naplno lze zažít krajinu jedinečně s jejím charakterem, atmosférou, počasím. Step nebo polopoušť náhorních rovin lze naplno zažít v letním parnu, naopak lužní les na jaře, po dešti lehce zaplaven nabízí odlišnou zkušenost. Vracet se na stejné místo, pravidelně nebo po určité době přináší jiný zážitek, jinou zkušenost, důvod přijít znovu.

Červeně vyznačené trasy nabízí jízdu okolo nádrží, zažít rozlehlost vodní plochy, proměnlivý pohled na typická panoramata sídel i krajiny. Trasa více či méně dogmaticky sleduje hráz a hranici vodní plochy. Lze ji dodržet a sledovat i za cenu zajížděky nebo se držet přímější varianty. Stezky jsou vedeny z naprosté většiny po existujících cestách různého původu a kvality. To znamená, že není vázána na dokonale hladký asfalt. Stezka se proměňuje od šterkové pěšiny na břehu přes prašnou polní cestu až po betonovou účelovou komunikaci, cestu na koruně hráze nebo vedlejší asfaltovou silnici. Monotónnost nekonečně rovné dokonale hladké cesty je vyloučena. Pokud je hráz dostatečně únosná pro pojiždění vozidel údržby a správy povodí, je stoprocentně dostatečně pevná pro jízdu cyklistů.

Okrově znázorněné trasy vedou naopak přednostně po silnicích. Představují tak delší okruhy i trasy pro celodenní jízdu, ale i odbočky a zajížděky od okruhů okolo nádrží. Vedení tra umožňuje množství variant, jak si výlet naplánovat. Lze například preferovat zastávky ve vesnicích a cestu okolo vinohradů, nebo zapojit zpestření v kopcovitém terénu, kde stoupání je odměněno výhledy. Trasy jsou navzájem zaměnitelné, v průběhu cesty reverzibilní, lze operativně volit delší nebo kratší varianty pro návrat například při nepřízní počasí.

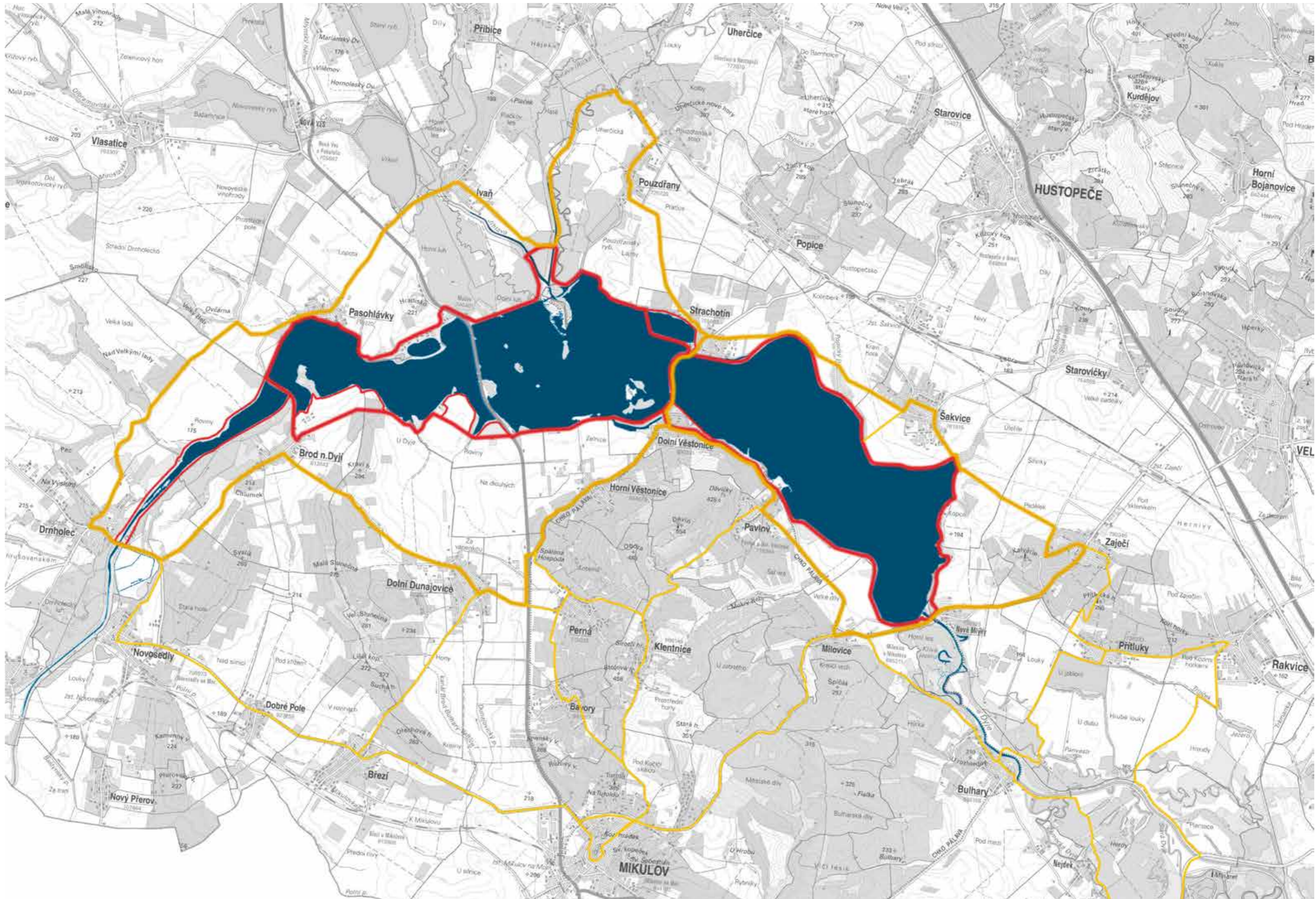
Krajina v okolí nádrží je osídlena relativně hustě, jen velmi obtížně by se hledala cesta pustou krajinou. Je proto výhodné pro cyklisty i pro vesnice samotné volit trasy vesnicemi a městy. Trasa cyklostezky může sice sídlo minout, ale pohyb cyklistů je na rozdíl od tranzitní dopravy v centrech sídel žádoucí. Pokud chce Strachotín a další vesnice tohoto potenciálu využít, je potřeba se řádně připravit na pohyb cyklistů ve vesnici a připravit důvod zastavit se právě zde.

Délky několika vybraných okruhů
(Strachotín jako výchozí bod)

Okruhy, přednostně červené trasy	
okolo Dolní nádrže	22km
okolo Horní a Střední nádrže	27km

Prodloužené varianty, přednostně okrově značené silnice	
okolo Dolní, zajížděka do Mikulova	56km
okolo Horní a Střední oklikou	45km

Okruhy a trasy pro cyklisty

Informační a orientační systém

Pro správnou orientaci na stezkách a jednoznačnou navigaci k turistickým cílům i vesnicím je potřeba přehledný orientační systém. Na některých cestách již jsou označnický cyklotras, také jsou v terénu značeny turistické a naučné stezky. Tyto není třeba rušit nebo zbytečně duplikovat. Cílem nového systému je pouze vyznačit okruhy a typické trasy s upřednostněním vhodných výchozích bodů a míst k zastavení i odpočinku.

Prakticky postačí drobné informační cedule, které podle předem určeného barevného klíče a jednotného vizuálního stylu (ideálně pro všechny vesnice okolo nádrží stejný) budou rozlišeny směrovky k zajímavým místům, historickým a přírodním zajímavostem a také k občerstvení.

K navigaci na cyklostezkách pak poslouží směrovky s ikonami okruhu pro jednoznačnou orientaci a také směrovky k blízkým alternativním cílům. Cedule pak doplní klasické žluté směrovky, které mnohdy obsahují pouze číselný kód trasy, blízký cíl s kilometrovými údaji obsahují většinou pouze komplikovanější křižovatky stezek.

Ve vesnicích pak nebude třeba svépomocně vyráběných, za každou cenu výrazných poutačů a reklam, které zbytečně kazí atmosféru krajiny i vesnice.

MÍSTNÍ ZNAČENÍ, ZAJÍMAVÁ MÍSTA

- VÍNO, LOKÁLNÍ PRODUKCE
- HISTORIE A KULTURNÍ ZAJÍMAVOST
- OBČERSTVENÍ, UBYTOVÁNÍ

OZNAČENÍ STEZEK A KŘÍŽOVATEK

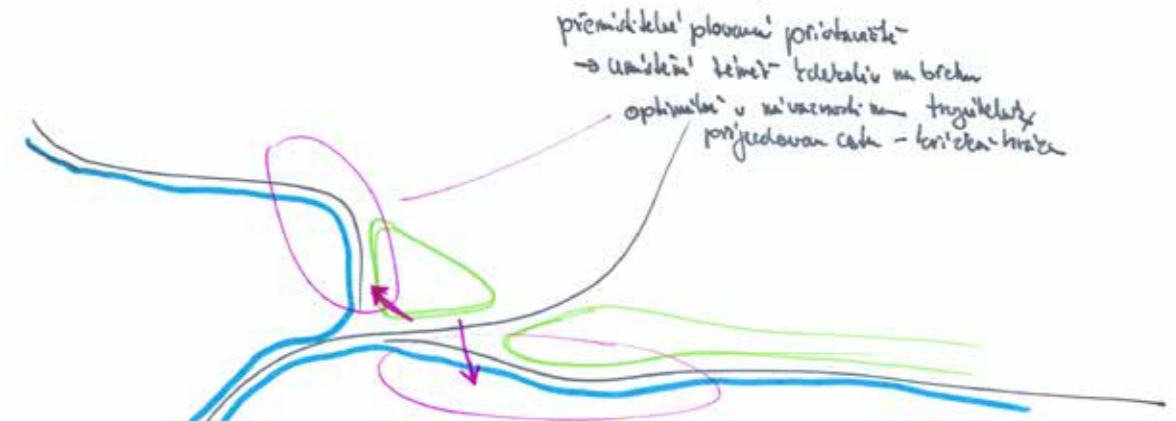
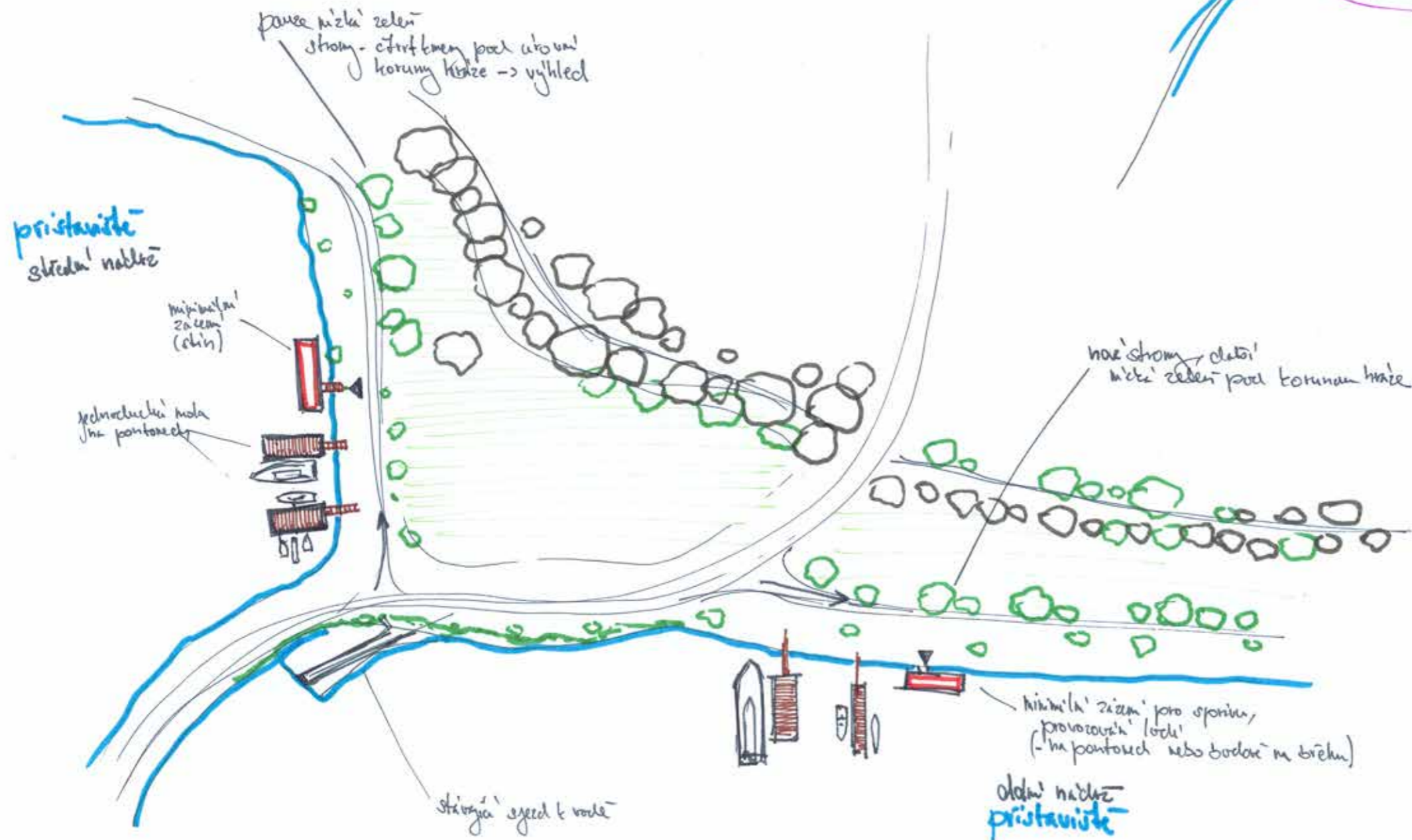
- C OKRUH (např. okolo nádrže)
- NEKURATĚL CESTA
- ↪ VARIANTA (např. přes roklek)

Lodní doprava

Stávající přístaviště na hrázi u Strachotína má nevýhodnou pozici. Nachází se stranou od vesnice a vzhledem k faktu, že pravidelné linky lodní dopravy provozuje soukromá společnost bez jakékoliv vazby na vesnici, je tato situace nevyužitým potenciálem.

Nabízí se proto vhodnější lokace přístaviště a to nejen v podobě mola pro kotvení rybářského člunu, ale plnohodnotného přístaviště výletních lodí včetně nezbytného zázemí pro provoz i pro návštěvníky. Vše lze realizovat na pontonech bez nutnosti jakkoliv stavebně zasahovat do hráze.

Nabízí se také plavba po střední nádrži. Ta je sice chráněnou oblastí (ptačí oblast, natura2000) a je zčásti ponechána přirozeným vlivům vody a krajiny. Postupné zanášení nádrže ostrůvky z říčních naplavenin i pozůstatky původního terénu v blízkosti hladiny dávají vzniknout unikátním přírodním místům, ostrůvkům, na kterých mohou nerušeně hnízdit ptáci.

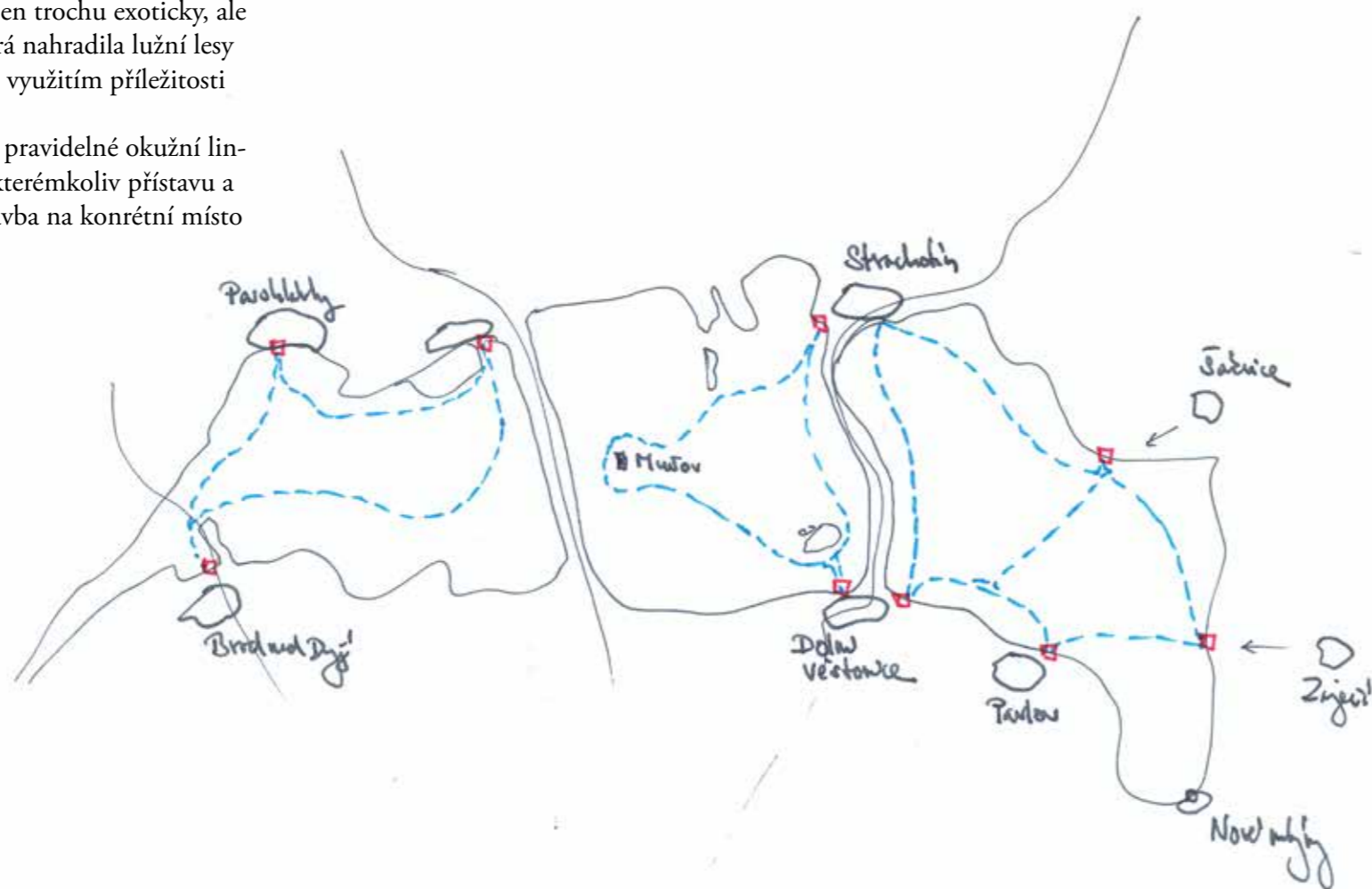
Avšak při dodržení striktních předpisů s maximálním ohledem na ochranu zvířat i krajiny lze zřídit malá přístaviště a provozovat v omezeném režimu lodě i na této nádrži. Kostel sv. Linharta, který se jako jediné velice expresivní torzo zachoval z vesnice Mušov zatopené ambiciózním vodním dílem se na první pohled nenápadně zvedá nad vodní hladinou. Již dříve požádaly obce Ivaň a Pasohlávky, jimž oficiálně patří o povolení a dotace z evropské unie, zatím však neúspěšně. Paradoxně obci patří pouze kostel a nikoliv ostrov. V současnosti přináší hmatatelné výsledky snažení komunity Krok z Kyjova, která v letních měsících pečuje o kostel. Kostel má opravenou střechu a nezbytné statické zajištění. Zbývá tedy financovat projekt pro obnovu a schválit záměr zpřístupnění veřejnosti, při zřízení vyhlídky z kostelní věže a menší expozici ohistorii kostela i vesnice v chrámové lodi. Požadavky evropské lokality natura nejsou tak přísné, lodi by se mohly v omezené míře plavit v okolí ostrova, přírodu pozorovat z povzdálí. Na ostrov by bylo možné vstoupit v období od července do září pro ochranu hnízdičích ptactva, limit 100 osob za den je dostatečný.

V současnosti lze využít lodní dopravu na horní a na dolní nádrži. Je velkou výhodou, že provoz lodí zajišťují dvě nezávislé společnosti, které také zajišťují plavby i po řece Dyji, nejenom po nádržích. V provozu jsou lodě, přivezené z přístavu v Hamburku, zajišťují jak výletní vyhlídkové plavby na objednávku, tak pravidelné linky.

Přístaviště pravidelných linek by šlo lehce upravit tak, aby mohly být opravdu prakticky využitelné. Pro cestování je loď mnohem pomalejší než třeba autobus, ale především pro turisty by mohlo být zajímavé nechť se převést například i s koly na druhou stranu a pak pokračovat dál. Každá vesnice v okolí by tak mohla mít svůj přístav a stanoviště pravidelných linek. Většina přístavů je v areálu kempů a nemá tak přímou návaznost na obci samotnou. Potenciálu lodní dopravy a přístavů lze s výhodou využít pro posílení identity obcí.

Téma vody a lodí u nás sice zní přece jen trochu exoticky, ale rozlehlost nebyvalé vodní hladiny, která nahradila lužní lesy si o to přímo říká. Ze slabé stránky lze využitím příležitosti udělat stránku silnou.

Provozní režim pak může mít podobu pravidelné okružní linky s možností nastoupit a vystoupit v kterémkoliv přístavu a nebo systému taxi, konkrétní loď a plavba na konkrétní místo po předchozí domluvě.

Vypuštění nádrže, navrácení lužního lesa

Myšlenka na vypuštění nádrže se nabízí bezprostředně po zjištění pravých okolností protipovodňové ochrany. Absurdní situace spolu s vědomím, co všechno provázelo budování nádrže si žádá uvést alespoň stručnou alternativu. To, co je pro Strachotín nebo ve Strachotíně hodnotné existuje s vodou i bez vody. Jestli k vypuštěním někdy v budoucnu dojde nebo ne, nehraje pro návrh samotný velkou roli. Krajina, její rozhraní, linie, dominanty i panoramy zůstávají spolu s blízkostí sídla jako svědectví o zmocňování se krajiny člověkem. Vypuštění nádrže a odhalení obrovské plochy je ve výsledku stejně ambiciózní a smělý počinem jako její napouštění.

Po mnoha generacích bude zpátky lužní les se všemi svými hodnotami a výhodami. Kosmická krajina se změní zpátky na klasičtější nebo spíše až romantickou.

Podle vypracované studie dokáže lužní les zachytit pětina-
sobné množství vody jako přehradní nádrž vybudovaná na
stejně rozloze. Systém pro zavlažování polí a vinic je zčásti
nefunkční a navíc jeho provoz drahý. Vypuštěním dolní ná-
drže by tak nebyla žádná zásadní funkce. Střední nádrž by
mohla být vypuštěna také nebo ponechána postupně zanáše-
ní ostrůvky v mokřady a slepá ramena obdobně jako u staré
podoby Dyje.

Velkým benefitem by pak jednoznačně bylo mnohonásobné
zvýšení absorpční kapacity pro případ povodně. Při zachová-
ní celistvosti hráze by tak vznikl ohraničený lužní les, který
sám pojme množství vody, navíc by bylo možné ho v rámci
hrází řízeně zaplavit při jarních a letních povodních. Podle
povodňového scénáře lze vytipovat objemy potřebné k rozliti
Dyje při běžné i mimořádné povodni.

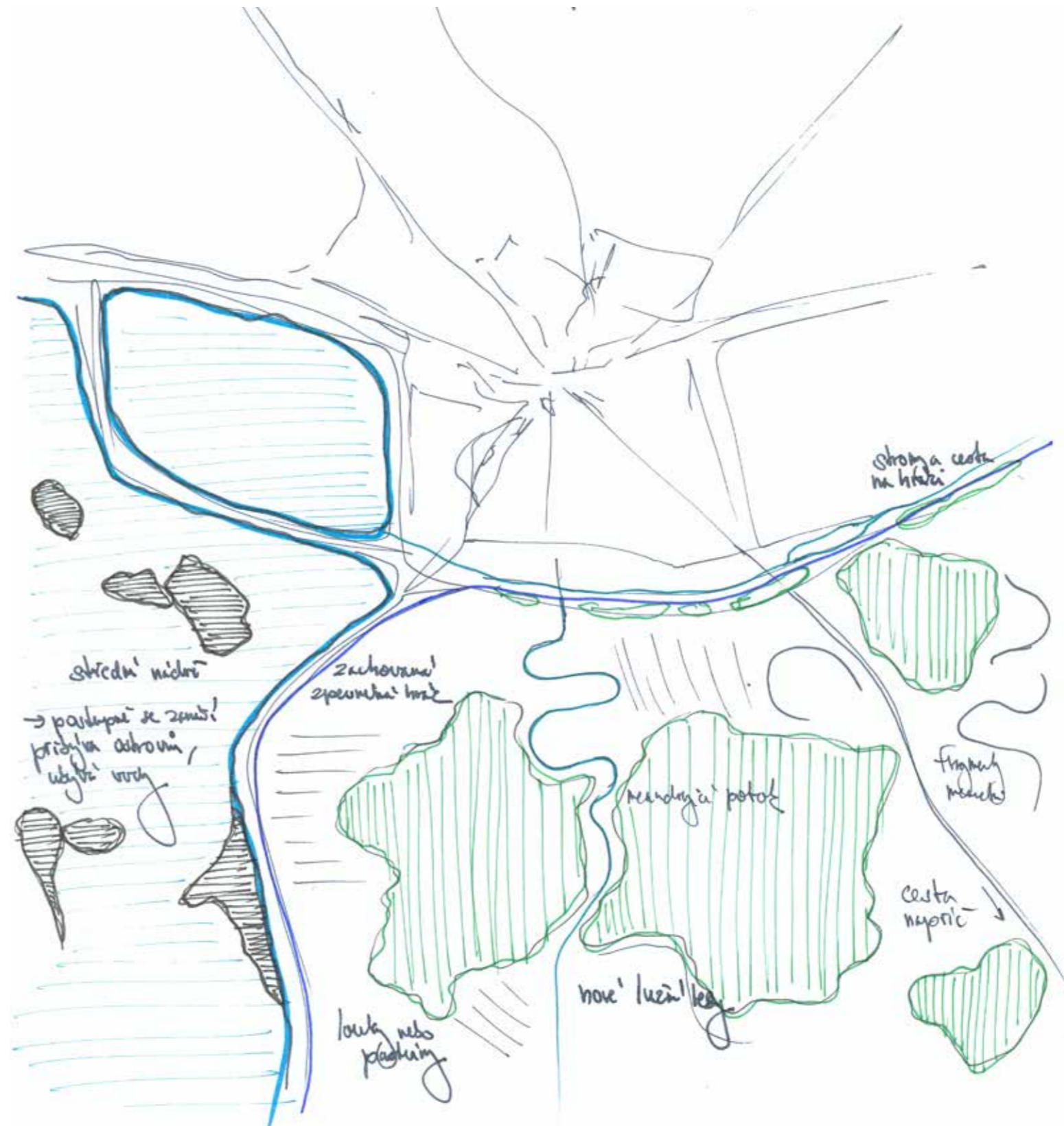
Zásadní otázkou by pak byla podoba dna nádrže - nové kraji-
ny. Koryto řeky by mohlo vzniknout samovolně, na dně jistě
zůstávají stopy po meandrech nebo slepých ramenech. Nebo
pro urychlení procesu by bylo možné podle starých map
obnovit jedno z původních koryt včetně důležitých meandrů.
Koryto řeky je třeba stabilizovat včetně přítoků a eventuál-
ních slepých ramen.

Úpravy takto velké plochy by bylo nutno provádět v letním
období a co nejrychleji. Odhalené bahnitě dno by mohlo
začít zahnívat nebo se stát enormní líhni hmyzu. Otázkou
je také stav půdy, zda se zachovaly alespoň nějaké humusové
vrstvy nebo zda je dno pokryto nekvalitním bahnem nebo
jinými naplaveninami včetně odpadků.

Dalším krokem je pak výsadba lužního lesa. Zeleň by se jistě
rozrostla sama, tento proces by však trval dlouho a hrozí
riziko, že by převládly náletové dřeviny nebo velice invazivní
nepůvodní druhy. Je tedy namístě uvažovat o cílené výsadbě
lužního lesa z původních přirozených druhů stromů i rostlin,
které postupně budou mizet i rozšiřovat se podle přirozeně
nepřirozeného vývoje jako je tomu při zásazích člověka do
krajiny.

Netřeba však lesem vysázet celou rozlohu bývalé vodní
plochy. Volné plochy lze využívat způsobem, který se pří-
mo nevyučuje s eventuálním sezonním zaplavením vodou.
Své místo zde najdou i louky určené k sečení nebo pastviny
pro dobytek. Lesy lze správným hospodařením využívat pro
palivové dřevo nebo spolu s dalšími plodinami pro výrobu
biomasy.

Nově vzniklá plocha musí umožňovat také propojení cesta-
mi napříč i podél. Podle starých leteckých map z doby před
budováním nádrží lze definovat některé logické směry a
přirozené vedení cest a pěšin vzhledem ke korytu řeky. Podle
potřeby doplnit další mostky pro spojení na druhý břeh i
jinak než po hrázi se silnicí.

Referenční příklady, hráze v Holandsku

Nemá smysl pokoušet se vytvořit novou tradici, lidovou malebnost a lákadlo pro turisty. Z ničeho nic se nedá vykonstruovat jev, který by mohl předčit to, co je prověřeno časem a lidmi.

K fenoménu vody a jejího ohraničení lze přistoupit i z jiné strany. Neprahnout po jejím odstranění a navracení toho, co bylo dříve. Nemusíme vodní plochu, hráze a veškeré technologie, které nádrž vyžaduje brát jako omezení, bariéru a limit. Místo toho můžeme využít toho, co již existuje, správným pochopením pak využít drobných potenciálů a příležitostí.

Například v Holandsku se lidé spolu s vodou naučili žít v souladu. Dalo by se argumentovat, že je donutila nouze, neměli jinou možnost. Ale právě tato nezbytnost přežití i v krajině, která není prvoplánově vhodná pro obývání, stavění sídel a obhospodařování dala nový impuls a motivaci. Lidé se po staletí a generace učili s využitím těch nejvyspělejších poznatků a technologií obstát v boji s vodou, až se nakonec ze soupeření stává soulad a nalezení kompromisu. Všudypřítomné kanály v mnoha podobách a funkcích, nekonečné hráze, pole, strouhy, zalesněné plochy, louky a to vše spolu s domy v krajině. Voda je všudypřítomná, usměrněná, ale přesto nevyzpytatelná. Symbolicky je i Amsterdam postaven „na vodě“.

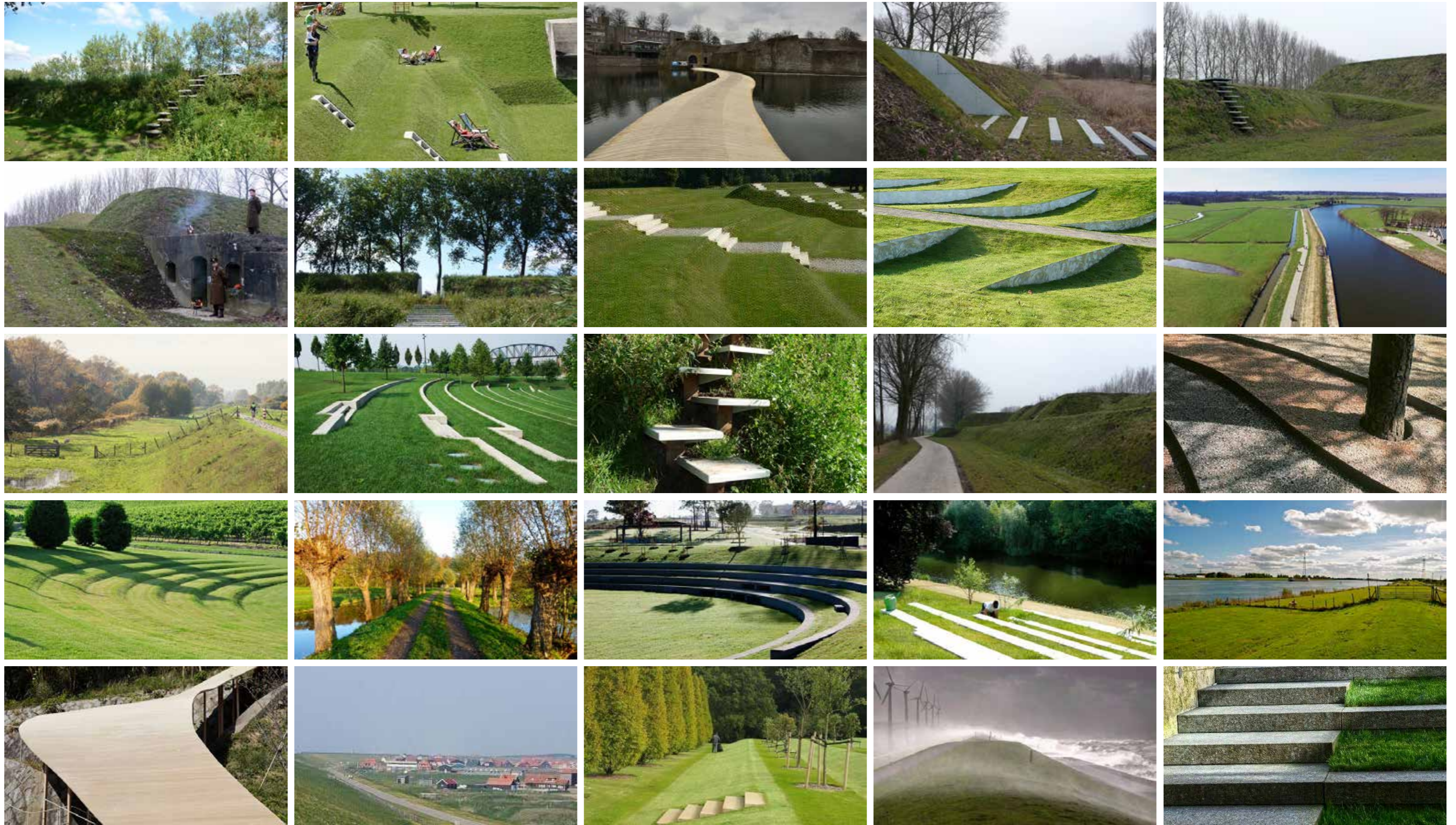
Oproti tomu v naší krajině je spíše zvykem hledat co nejpříznivější lokality. Když je něco nevyhovujícího, raději odstoupit, než se pokusit se situací nebo s jevem vyrovnat. U nás je proto typickým úkazem bezpečná vzdálenost od proměnlivých a nejistých koryt řek, pokud je nedokážeme ovládat a usměrnit. Vesnice v povodí řek Moravy i Dyje leží v bezpečné vzdálenosti od jejich koryt. Dokonce tam, kde se koryto řeky měnilo, nebylo jasně ohraničeno a silnicí bylo nutno překonat tuto soustavu mokřadů a vodních ploch, stavěly se mnohaobloukové mosty naříč územím. V lužních lesích se řeka rozlévala, vesnice ležely vždy v bezpečnější vzdálenosti.

Dnes už však není kam jinam utéci, hledat jinou a přívětivější krajinu k bydlení. Cílem by tedy mohlo být navázat na naši tradice, ale také zapojit současné myšlení a naučit se koexistenci s vodním živlem. Najít rovnováhu mezi přirozeným poznáním a respektováním přírody jako to uměli naši předci, ale zároveň umět reagovat na požadavky a možnosti současné společnosti.

Reference - Holandsko, život na hrázi

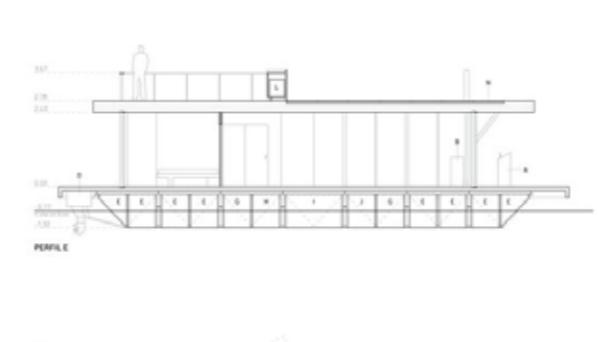

Reference - stavět na hrázi, na břehu i na vodě

Reference - stavět na vodě i ve vodě

Rozhraní, obsáhnout fenomény

Linie, hrana, křivka, hranice, rozhraní

Právě v tomto místě je obsaženo napětí, potenciál, síla, kterou je potřeba využít. Na hrázi se stýkají dvě krajiny, kosmická a klasická. Dochází zde ke změně měřítka.

Krajina vody je ryze technickou záležitostí, přehrada je tvorem člověka, hráz je technologie umožňující zadržet vodu. Na druhé straně je přirozená, klasická krajina, která obděláváním dává obživu lidem, kteří se v ní usadili před lety a postavili sobě vesnici.

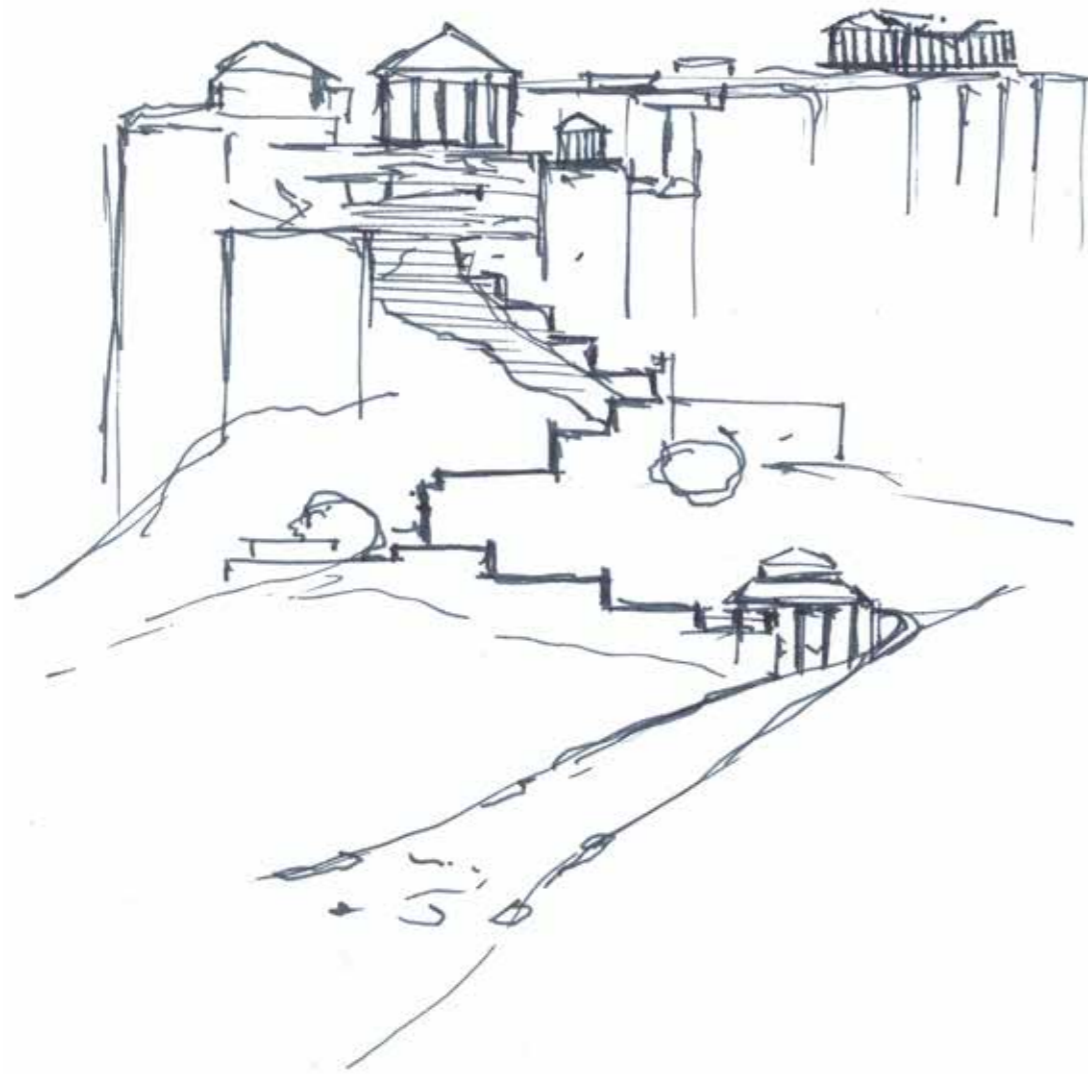
Na hraně se střetávají fenomény vody-vodní plochy nádrže, země-krajiny a vzduchu-oblohy.

Samotné přicházení k vesnici je symbolické, po hrázi, po silnici, výrazná je křivka kopců uzavírající pohled v zadním plánu, střední plán dotváří hradba stromů skrývající vesnici. Dominantním prvkem je vertikála věže kostela.

Ve snaze využít potenciálu hráze jako rozhraní krajiny je možné vytvořit objekt nebo upravit místo samotné. Nelze však ideově soupeřit s již vytvořeným. Kostelní věž bude vždy symbolizovat vztah duchovního a pozemského, pomyslné propojení s nebem, není cílem snažit se přebít tuto dominantnost. Cílem je organicky se zapojit, ale nesplynout, využít unikátního okamžiku spatření, uvědomění si místa.

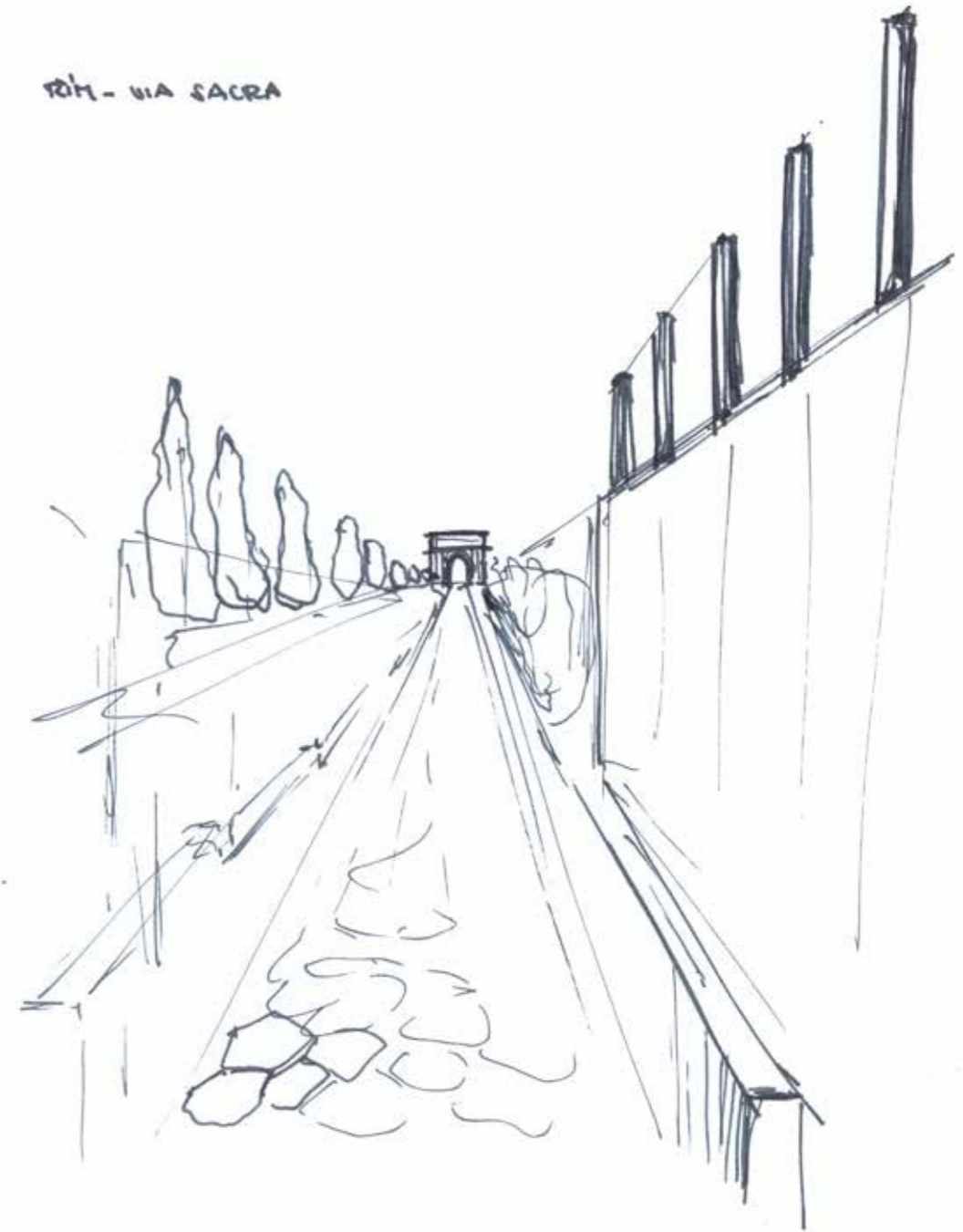

Řecko - Propyleje - Athény

Dokonce i na hrázi lze využít principu, který byl používán ve starověkem řecku. Cíl cesty například athénská akropole je viděl už zdaleka, není však snadno na dosah. Dosažení předchází překonání vzdálenosti i výšky poutní stekou, ta se klikatí, stoupá, cíl cesty je nadohled, strmé schodiště, Propyleje, nejprve malý chrámek po straně, monumentální vstup, konečně chrámový okrsek, posvátné místo.

Řím - Via Sacra

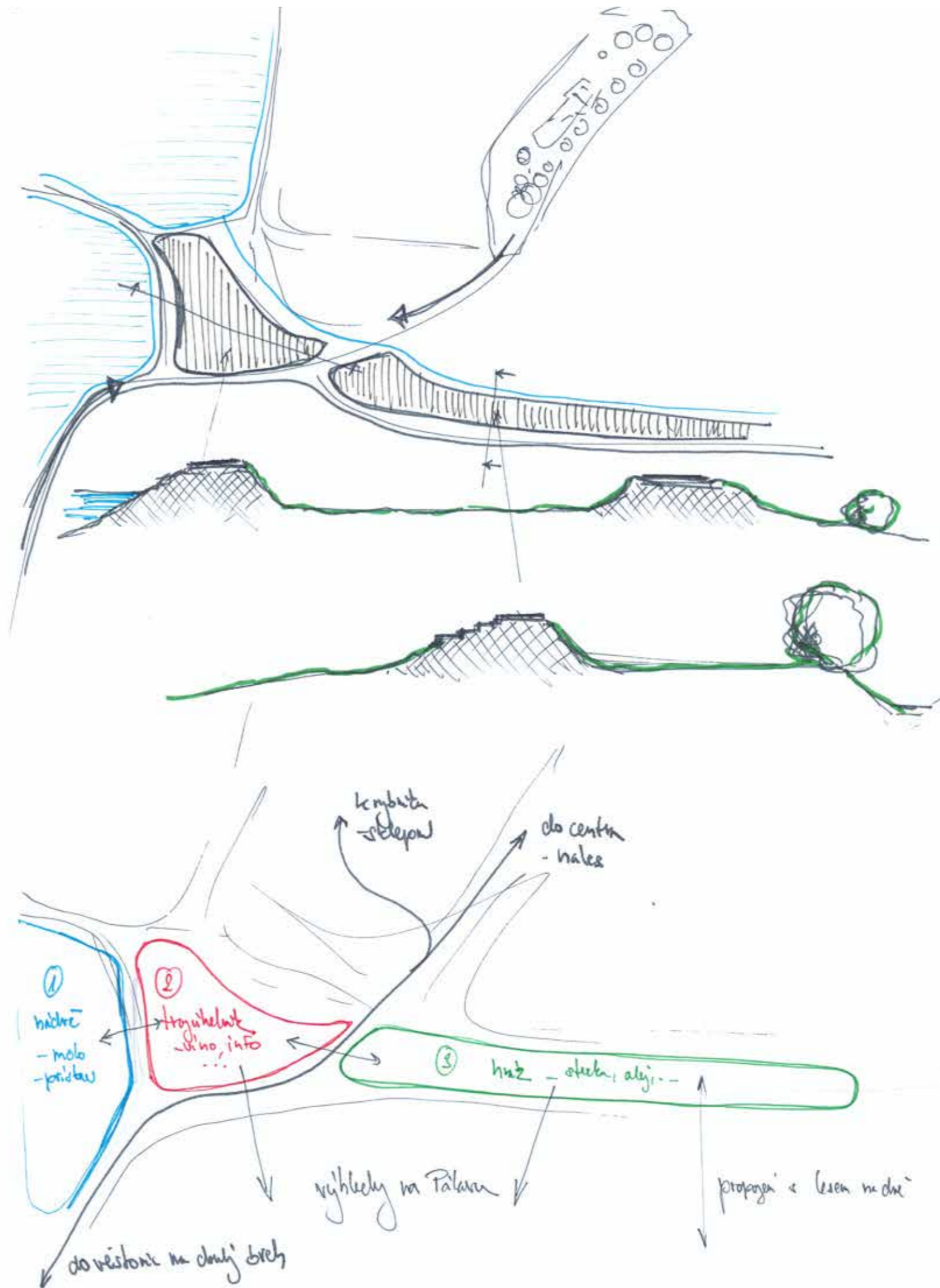
Druhým principem je římský způsob stavby měst. Vytyčení pohledových a urbanizačních os ve velkých městech, propojení velkorýsých for s chrámy a bazilikami. Vše nese společný rys. Cíl cesty je stále na dohled, v klamném účinku perspektivy nelze odhadnout skutečnou vzdálenost, cesta pokračuje stále dál, téměř nic se nemění, stromy, sloupy, teprve znena-dání je vítězný oblouk dosažen.

Hráze, hrany, hranice, rozhraní

Na hrázi nádrže, na magickém rozhraní lze využít něco z unikátnosti obou principů. Uvažované místo trojúhelníku v mezihrázi nabízí dva odlišné zážitky při cestě k němu samotnému:

Přicházím po hrázi, z opačné strany, od Věstonic. Zdálo by se, že mezi stromy něco je, mám však dost času přemýšlet. Najednou se hráz stáčí, jsem blíž, vidím z jiného úhlu. Zaujalo mě to, rozhodnu se zastavit.

Druhý efekt nabízí přístup od vesnice, efektněji možná při cestě autem. Vidím konec vesnice, začnu zrychlovat, ale ostrá zatáčka to příliš nedovoluje. Najednou se po straně silnice něco rýsuje, mám několik sekund na rozmyšlenou, jestli dál zrychlit na hrázi, nebo zpomalit a zjistit, o co se jedná. Rozhodnu se zastavit, ještě před ústím silnice na hrázi mám možnost odbočit.

Přiblížení k vodě

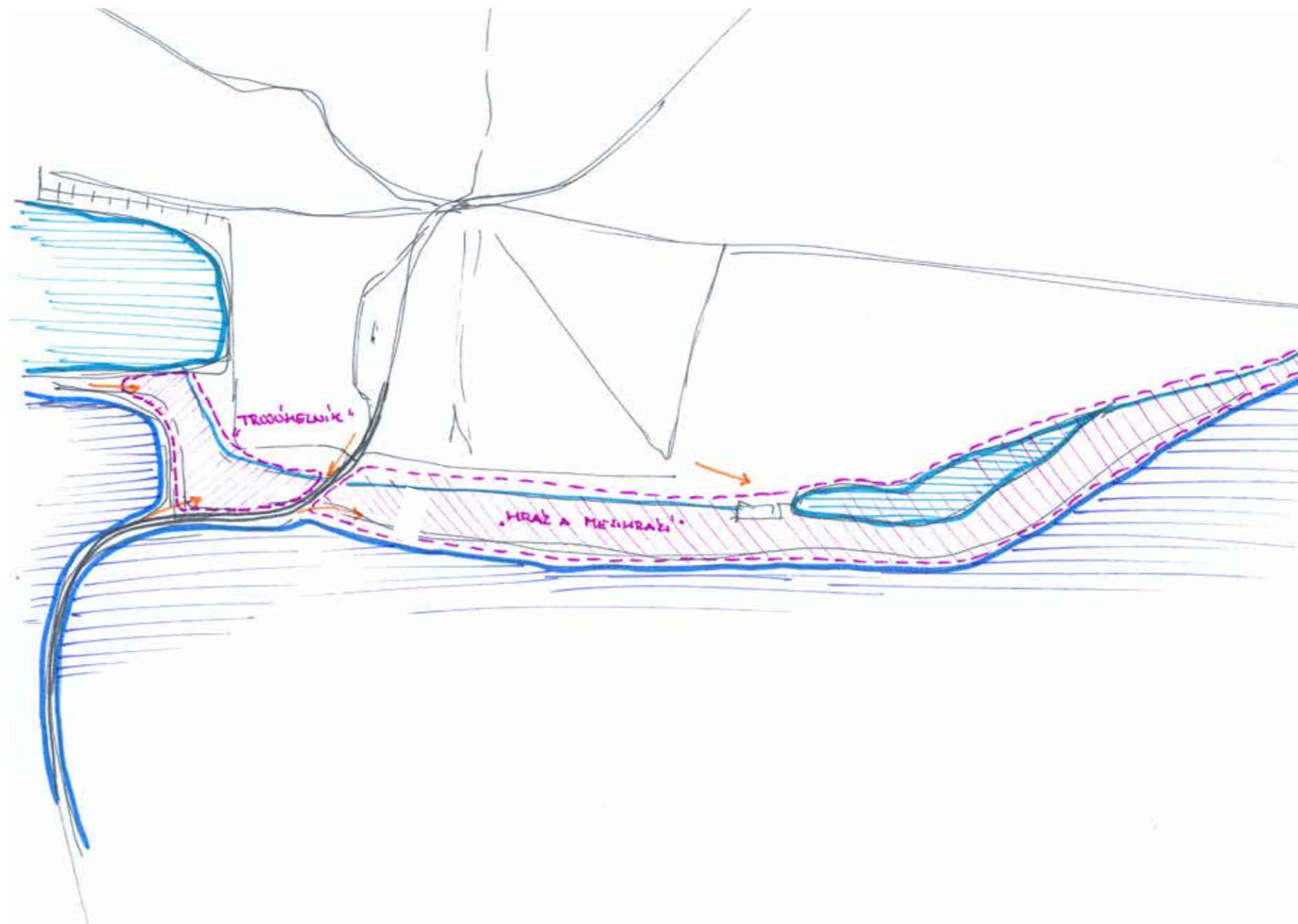
Strachotín sice leží v bezprostřední blízkosti vody, je však od ní daleko. Jediné opravdu funkční přiblížení k vodě je podél rybníka na Sklepní ulici. Prostorové uspořádání na břehu vytváří pro svou jedinečnost identitu místa a z hlediska prostorotvorného dobře funguje.

Obdobné napojení by se dalo očekávat i na straně přivrácené k vodní nádrži. tam si však zástavba drží uctivý odstup. Důvody jsou prosté - striktní regulace povodí, nedotknutelnost hráze a také nelákavý nekultivovaný vzhled hráze a zejména propojovací strouhy.

V korytu strouhy za běžných podmínek teče minimum vody, zahnívá, není nijak vhodným prvkem v bezprostřední blízkosti zahrad kempu a dokonce kostela.

Vhodným řešením by bylo zatrubnění, dostatečně dimenzované na povodňovou situaci a hlavně nárazové vypouštění rybníka. Plocha nad troukami by se zatravnila a propojila s travnatou plochou za hrází. Došlo by tak k propojení hráze-břehu a vesnice.

Po kultivaci a zpřístupnění hráze by bylo toto propojení funkční i výhodné pro majitele přilehlých pozemků. Pešina a cesta podél hráze by se stala jakousi záhumnkou, umožnila by alternativní vstup na zahradu a zároveň novou kvalitu v podobě přímého přístupu k vodě a výhledu z hráze.

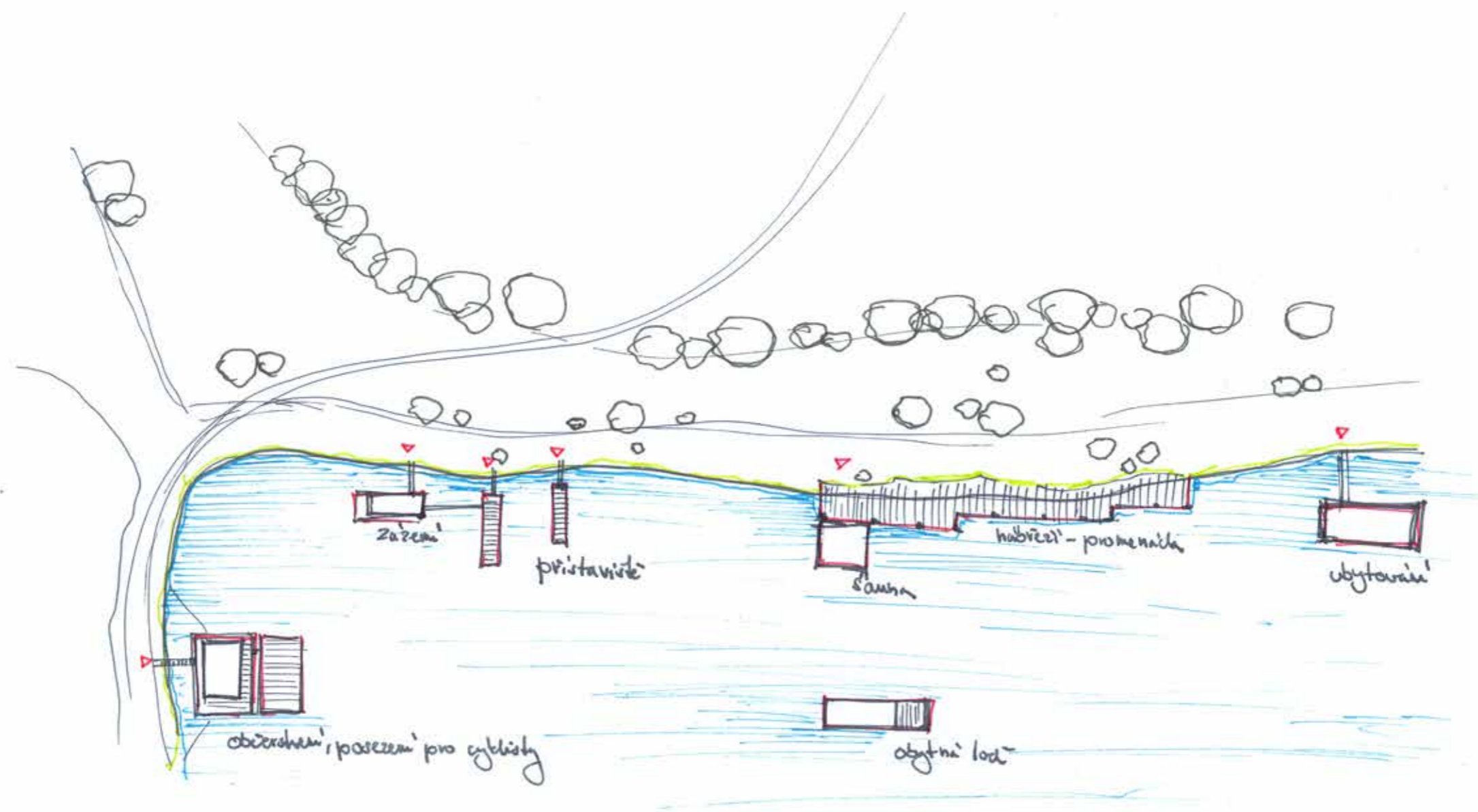

Na vodě a ve vodě

Jistě se vyskytnou argumenty, že nelze nijak zasahovat do hráze, vodního díla, je nutné dodržovat ochranná pásma... to vše jsou zákony a nařízení iniciativy státy, povodí a jiných institucí.

To vše je ale proměnlivé a pomíjivé. Dříve nebyly zákony, později za rakouska-uherska se zákony striktně dodržovaly, v průběhu posledního století se střídaly režimy, totalitní, bylo zbudováno vodní dílo a definovány zákony na jeho ochranu. V dalších desetiletích ale nemusí legislativa existovat v této podobě, vodní nádrž může zaniknout nebo změnit svou podstatu.

Jediné však zůstává a to je vesnice Strachotín na rozhraní fenoménů. Jedinečnost místa v krajině je trvalá, lze s ní pracovat - nejprve si ji uvědomit, potom ji posílit.

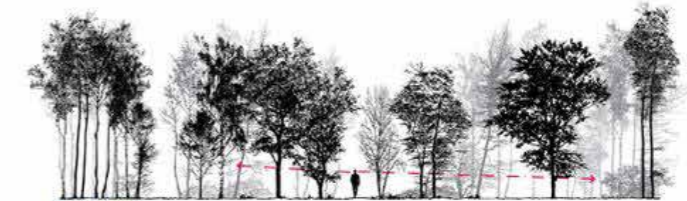

Stromy na hrázi a v lužním lese

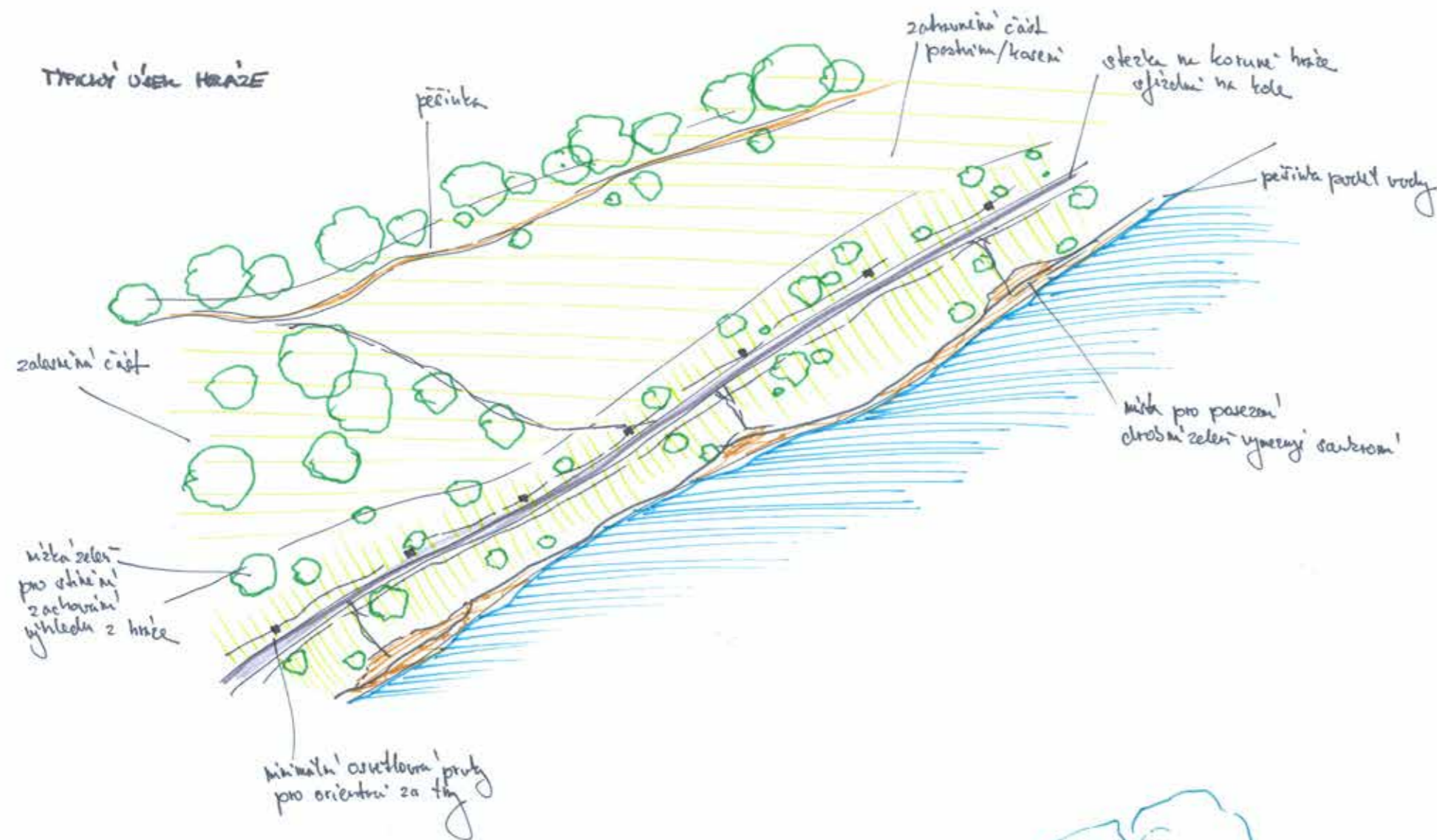
Vztah člověka a stromu, lesa, krajiny.

Když přistoupíme k vysazování nových stromů, definování stromořadí, vysazování rozsáhlých lesních ploch nebo naopak jejich kácení, hraje svou roli úloha člověka v tomto procesu. Člověk je původcem, zároveň je svou činností zpětně ovlivňován.

Při zasahování do krajiny a zvažování osázení prostoru hráze stromy je třeba zvážit postavení člověka vůči rostlinám. Nízké rostliny, keře nebo vzrostlé stromy utváří prostor, jeho atmosféru, ohraničují i otvírají. Stromy na hrázi musí respektovat tyto zákonitosti a nesmí zastínit hodnotné výhledy na kopce na protějším břehu. Je nutno regulovat umístění nově vysazovaných stromů i jejich druh, velikost, prořezávání, výškový limit.

Na hrázi budou instalovány osvětlovací prvky, ne lampy, ale spíše svítidla drobného měřítka. Neslouží plnohodnotnému osvětlení, ale pouze nezbytné orientaci při večerních vycházkách.

Soustava upravených cest i druhotně vzniklých pěšin tvoří organicky utvářené spojnice míst i cest. Stezky umožní také přístup k vodě, procházení po samotném břehu, kde bude možné využít některá místa k posezení, odpočinku, vychutnání výhledu na vodu a krajinu, posezení s vínem. Vzdálenost takových míst je přiměřená, drobnou zelení a zakřivením břehu lze dosáhnout určité míry soukromí. Na hrázi i za hrází lze na křižovatkách cest nebo jiných vhodných místech umístit jednoduchý sedací mobiliář, nadčasový prefabrikovaný nebo jednoduchý z místního dřeva.

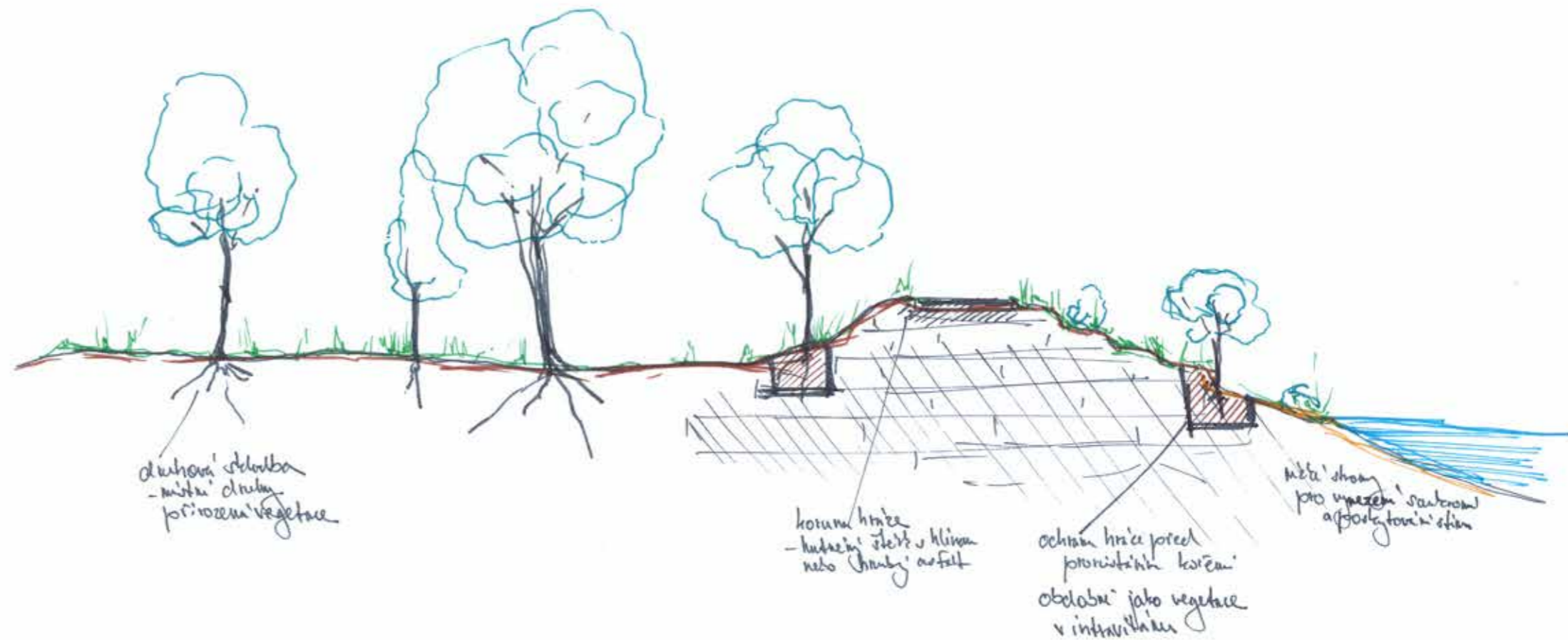
Hráz a její okolí je možné kultivovat do využitelné a velice funkční podoby, která v sobě může spojovat něco z promenády, lesoparku, louky i lesa.

Protékající hráz je nutné každopádně zpevnit, zakonzervovat, omezit prosakování. Tento velký zásah předpokládá investice z dalších, vyšších míst. I v současnosti je však hráz dostatečně únosná pro založení technologických objektů a budov, koruna hráze slouží k pojištění těžkých vozidel.

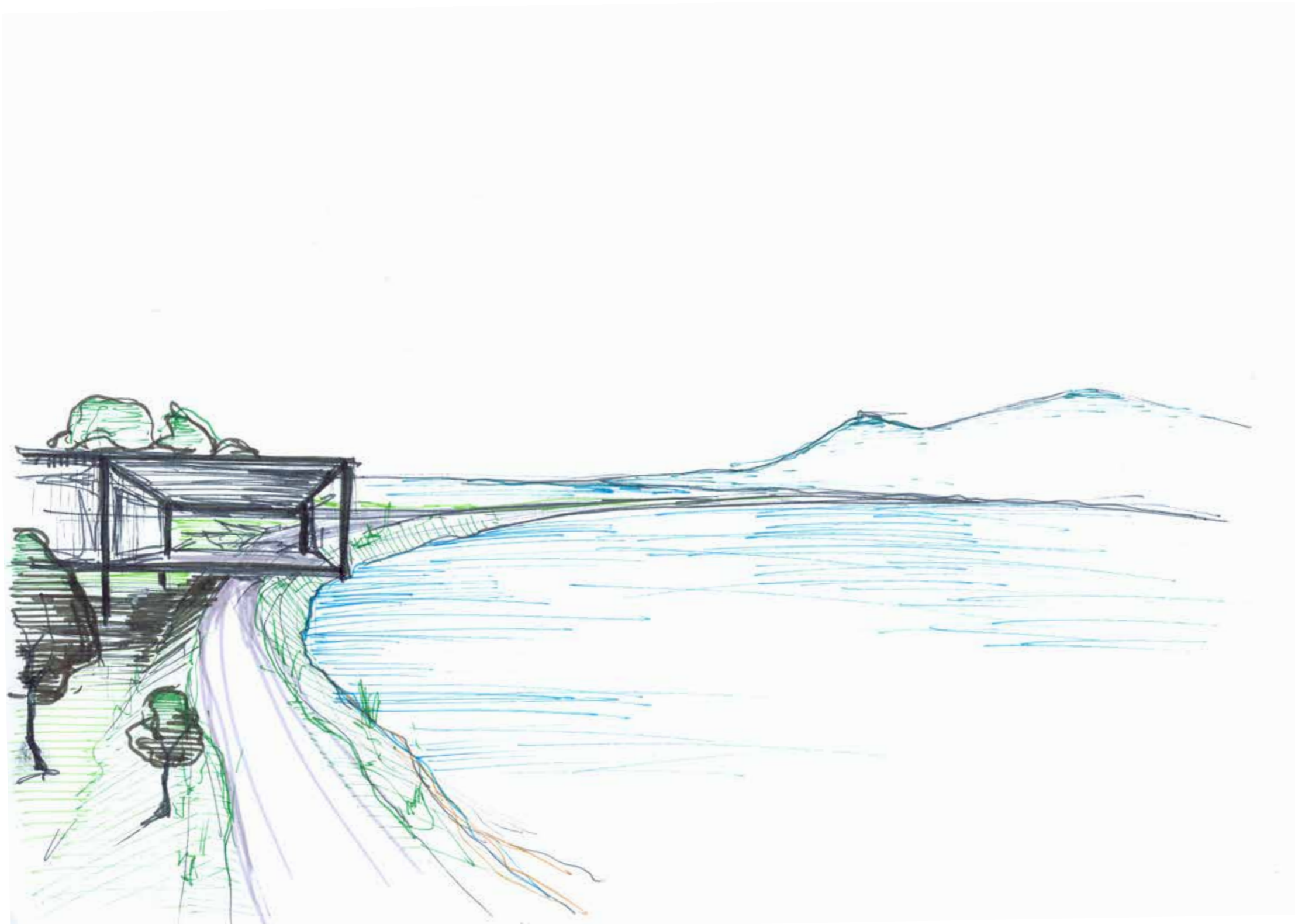
Užívání hráze lidmi jako pěšáky nebo cyklisty jistě není hrozbou pro statiku a únosnost.

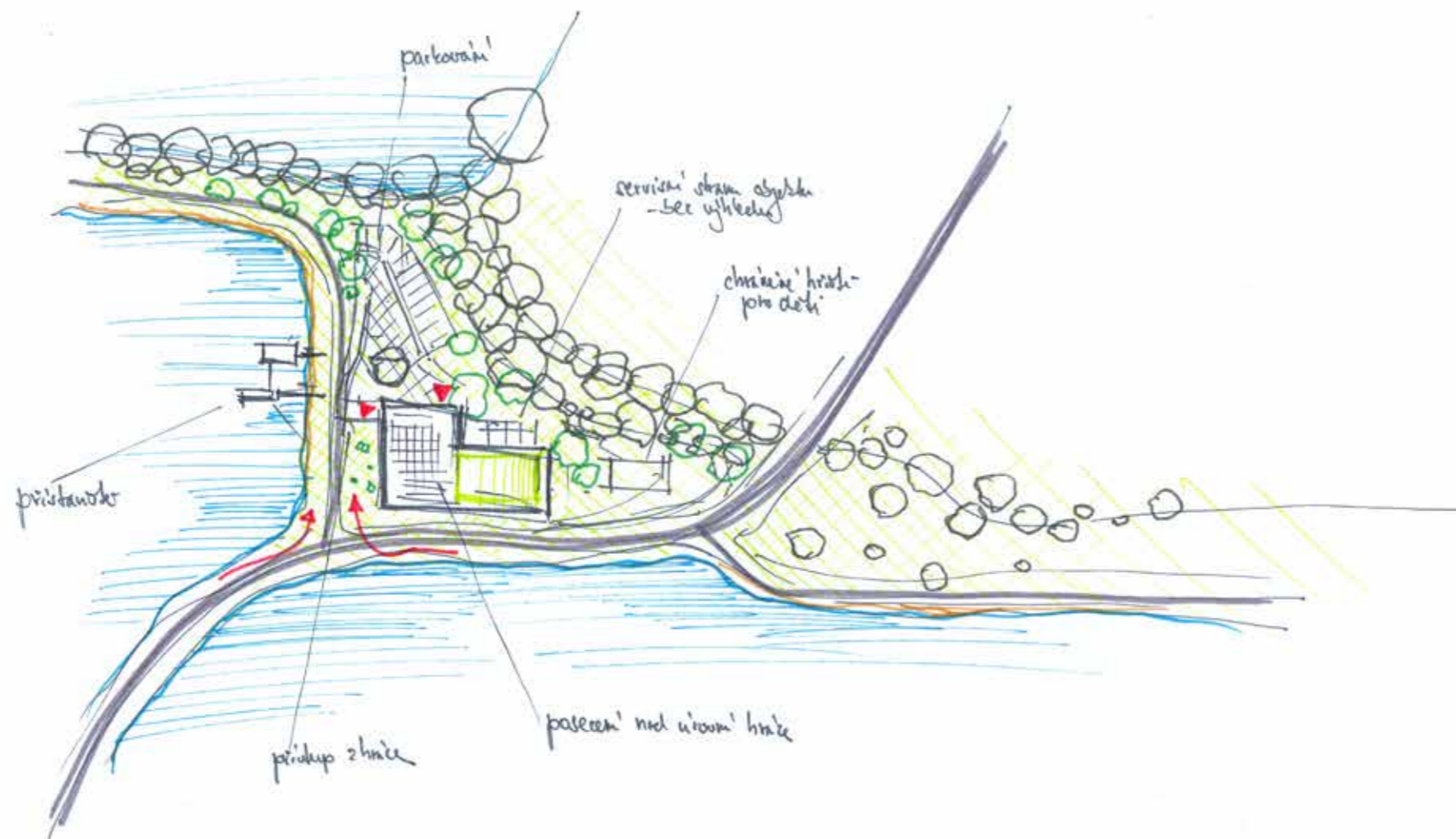
Stromy na hrázi samotné mohou být umístěny v betonových schránkách obdobně jako v intravilánu, kdy je třeba chránit inženýrské sítě a základy budov před prorůstáním kořenů.

tyto prvky by bylo možné zapojit při opravě hráze. Jinak se výsadba zeleně bude muset omezit na prostor až za hrází, na hrázi samotné pak pouze drobné keře a další rostliny.

V trojúhelníku mezi hrázemi

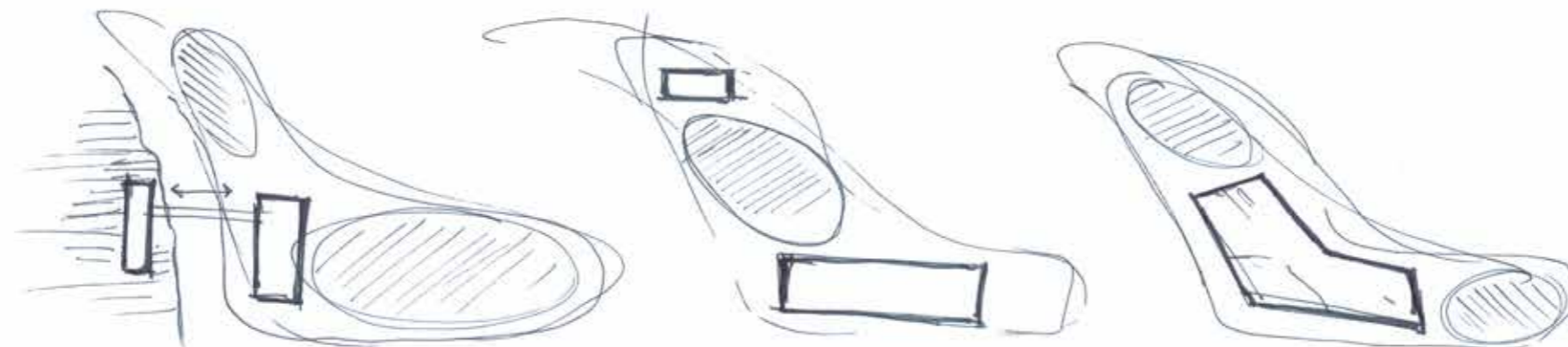

Místo mezi hrázi, trojúhelník bez dosavadního využití, země nikoho, paradoxně nedotknutelná plocha... Avšak se silnou atmosférou a potenciálem místa. Bezprostřední blízkost vodních ploch, pomyslná krytá záda, trojúhelník je obrácen dvěma stranami k vodě, třetí se otáčí k okraji vesnice. Zatrubněním strouhy od rybníka lze dosáhnout plnohodnotného propojení.

Přístup k místu je unikátní, při opuštění obce, náhle spatření v zatáčce, moment překvapení i zaujmutí. Z druhé strany zcela jiný zážitek, cesta po hrázi, voda po obou stranách, najednou se blíží břeh, ostrá zatáčka. Při cestě z uvažované cyklostezky podél vody, monotónnost lehce unavuje, je vyvážena proměnlivým výhledem, najednou se cesta stáčí, hráz, křižovatka.

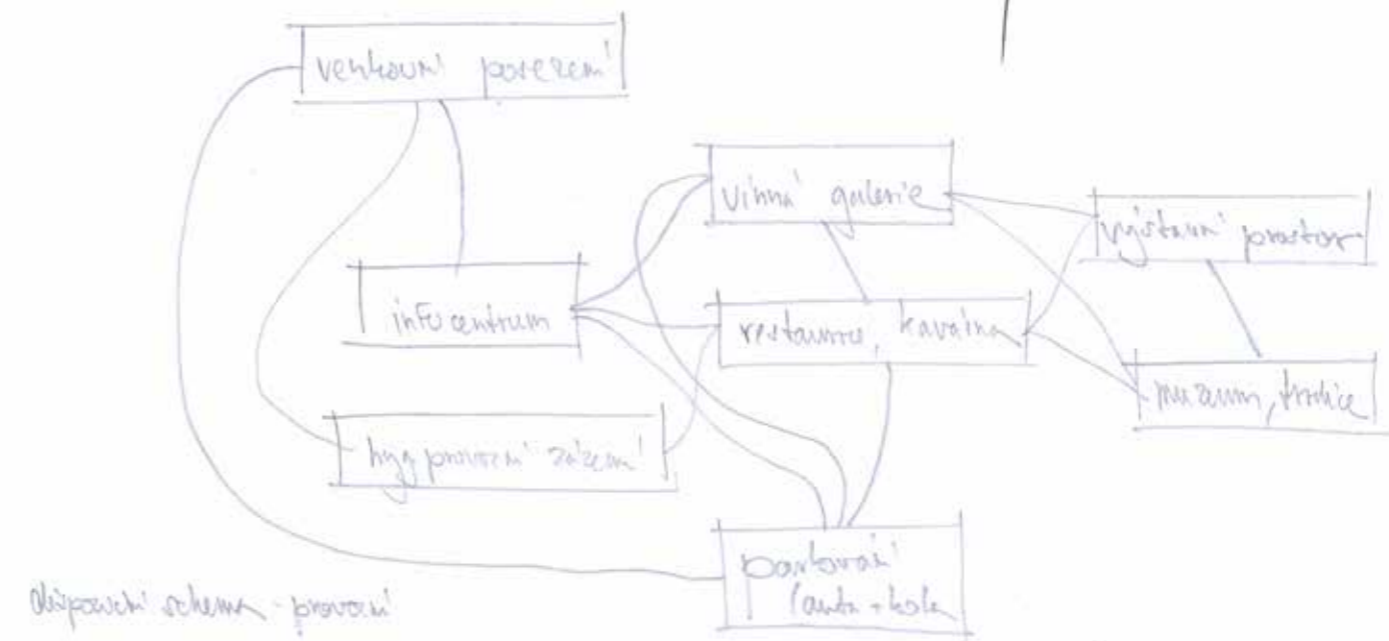
Tato dvojakost se projeví i při vnímání objektu, který by byl v lokalitě zbudován. Lze ho vnímat ze dvou stran. Jedna varianta vnímání je při pohledu z hráze, zdálky, je vidět hradba stromů, probleskují syté červené barvy střech, v pozadí pole, vinohrady, všechny zemité odstíny, stavba je vidět zdálky, spolupůsobí s pozadím. Druhý pohled je zblízka, vnímám tvar, drobné měřítko fasády, členitost, na pozadí v dálce tuším známou siluetu, protisvětlo nebo mlha, kontrast měřítek.

Umístění objektu v trojúhelníku, jeho hmota, tvar, forma i funkce, fasády, měřítko, to vše si vyžádá podrobnější prostudování, varianty, hledání optimálního řešení.

V trojúhelníku mezi hrázemi

V tomto okamžiku však je možné definovat alespoň stavební program a přibližnou funkční náplň nového objektu. Stavba bude naplňovat potřeby obce, bude zcela veřejnou, určenou všem. Funkce reagují na potřeby posílení identity a jedinečnosti místa, vesnice v krajině, postavení obce v širokém okolí.

Osipovskij schéma - provozní

